

VEČERNIK

POŠTNA PLACANA V OTOVINI

Leto XIII. Štev. 98
TELEFON: UREDNIŠTVA 25-67
UPRAVE 28-67
POSTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, 29. in 30. aprila 1939

NAROCNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Hitler odklonil Roosevelta

Odpoved pomorskega sporazuma z Anglijo, odpoved pakta s Poljsko in zahteva po vrnitvi kolonij — Odmevi in komentarji v Angliji, Ameriki in drugod

MARIBOR, 29. aprila. VČERAJŠNJI, POVSOD Z VELIKO NAPETOSTJO PRICAKOVANI HITLERJEV GOVOR V DRŽAVNEM ZBORU, JE V POLNI MERI POTRDILO DOMNEVE, DA BO NEMŠKI VODJA IN KANCELAR ODKLONIL V CELOTI IN V PODROBNOSTIH ROOSEVELTOVO POSLANICO NJEMU IN MUSSOLINIJU. PROTI PRICAKOVANJU JE PA HITLER ODGOVORIL ROOSEVELTU LE V IMENU NEMČIJE, IN NE TUDI ITALIJE. SPLOŠNA SODBA SVETA JE, DA SE S HITLERJEVIMI IZJAVAMI SPLOŠNI MEDNARODNI POLOŽAJ VSAJ ZA ENKRAT NI POSLABŠAL, SE MANJ PA SEVEDA IZBOLJŠAL. INICIATIVA ZA NADALJNI RAZVOJ JE SLEJ KO PREJ PREPUŠČENA NEMČIJI IN ITALIJI. DEMOKRACIJE BODO LE REAGIRALE.

Glavne točke Hitlerjevega govora

BERLIN, 29. aprila. Nemški državni zbor se je včeraj sestal na sejo, za katero je vladalo po vsem svetu ogromno zanimanje. Ko so se poleg ovacij, je Hitler orisal svoje poglede na razvoj dogodkov po vojni.

PRIJATELJSTVO Z JUGOSLAVIJO

Govorec o odnosih do posameznih držav, je Hitler ocenil nevtralnost skandinavskih držav, Nizozemske, Belgije in Švice in nadaljeval: »Ni treba omenjati Italije, s katero nas vežejo najkrepkejši vezi prijateljstva, niti Madžarske in Jugoslavije, s katerimi kot sosedami imamo srečo živeti v priskrbenem prijateljstvu.«

KAJ JE DOBILA NEMČIJA S ČESKO

Česka je bila celo tisočletje nemški življenjski prostor in združena z nemškim gospodarstvom. Kar mi zdaj od Čehov zahtevamo, je samo respektiranje zgodovinskih dejstev in razvoja. V Monakovu ustvarjena ČSR dejansko ni več obstajala. Zato sem na vprašanje angleške in francoske vlade glede jamstva za nove meje ČSR, tako jamstvo tudi odklonil. Z razglasitvijo samostojne Slovaške se je Česka po sili razmer morala vrniti v stari nemški okvir. Nemška ni mogla dopustiti vojaškega arzenala, ki je predstavljal zanj trajno nevarnost. To potrjuje plan, ki smo ga dobili na Čekem: 1502 letali, 501 protiletalski top, 2175 težkih in lahkih topov, 785 metalcev min, 569 tankov, 43.876 streljnih, 114.000 pištol, 1.090.000 pušk, nad eno milijardo municije za puške, nad tri milijarde municije za topove itd. Z likvidacijo Česke je Nemčija srednjeevropsko nevarnost dokončno odstranila.

ZAHTEVAMO KOLONIJE!

Nemčija je vedno gojila prijateljska čustva do Anglije, obžaluje ta razkol in priznava velike civilizatorne zasluge angleškega naroda. Ker pa ne moremo računati na njeno prijateljstvo, se moramo zanašati le na svojo moč. Angleži naj vedo, da bomo vedno zahtevali tudi od Anglije vrnitve nemških kolonij. Se vedno upam, da bo imela Anglija, za katero so nemške kolonije brez pomena, razumevanje za nemške potrebe in da bo znala ceniti nemško prijateljstvo.

ODPOVED POMORSKE POGODBE

Ce pa Anglija misli, da mora vedno nastopati proti Nemčiji, je postala vsaka pogodba brezpredmetna. Odklonil sem se, da danes angleško-nemško pomorsko pogodbo odpovem. Če hoče Anglija preprečiti oboroževalno tekmovalstvo, sem pripravljen se o tem z njo na novo pogajati in srečen bom, če pridem do odkritega, jasnega sporazuma.

KONEC NENAPADALNE POGODBE S POLJSKO

Z ustanovitvijo Poljske je bila Nemčija po versalskem diktatu zadana najtežja rana. Nerazumljive določbe o poljskem koridoru so imele za cilj, ustvariti nepremostljivo nasprotnost med Nemčijo in Poljsko. Kljub temu smo se odrekli vojni

kot sredstvu pri urejanju medsebojnih sporov. Predlagal sem Poljski, naj se Gdansk priključi Nemčiji in naj si Nemčija zgradi skozi poljski koridor avtomobilsko cesto in železnico z eksteritorialnim značajem. Zato je bila Nemčija pripravljena, priznati Poljski vse gospodarske pravice v Gdansku, sedanjemu mejo in skleniti nenapadalni pakt za 25 let. Slovaška naj bi prišla pod skupno varstvo Poljske in Nemčije. Poljska je moje predloge odklonila in mobilizirala silno kot nekoč ČSR. Toda to je bil le enkratni predlog in če ga je Poljska odklonila, ni naša krivda. Poljska je prekršila pakt, ki smo ga sklenili z maršalom Piłsudskim in z današnjim dnem ta pakt za Nemčijo ne

Komentarji govora v Angliji

LONDON, 29. aprila. Tu je bil včeraj poleg uvedbe vojaške dolžnosti glavni predmet zanimanja Hitlerjev govor. O samem govoru pravijo, da je moštvo zgovornosti, toda namesto da bi bil pristaneček na Rooseveltovo predlog, je bil žaljiva in zaničljiva odklonitev. Glavni namen je bil pač ta, prepričati nemškega povprečnega in nerazodnega človeka, da bo Nemčija v bodoči vojni nedolžna žrtev napada. Najbolj prepričevalni razlogi za zasedbo Česke so še strateški.

ODPOVEDANI PAKTI

Praktični rezultati govora: odpoved angleško-nemškega pomorskega sporazuma in poljsko-nemškega nenapadalnega pakta, prav za prav niso nič novega. Prvega je Nemčija že davno prekršila s tem, da je zgradila več podmornic, kakor ji je bilo po ključu sporazuma 100:35 dovoljeno. Spustila se je z Anglijo v oboroževalno tekmovalstvo na morju, ki ga pa prav gotovo ne bo vzdržala. Tudi pakt s Poljsko je razveljavila Nemčija sama, ko je zahtevala čez njeno ozemlje eksteritorialno cesto in železnico, zaradi česar se je ogrožena Poljska poslužila angleških garancij. To se je zgodilo šele po nemških zahtevah in s tem po nemškem kršenju pakta. Z nemškimi ponud-

obstaja več. To sem danes sporočil poljski vladi. Če hoče Poljska skleniti z nami novo pogodbo, bomo to pozdravili.

ODGOVOR ROOSEVELTU

V tretjem delu govora je Hitler v 21 točkah analiziral odgovor Rooseveltu na njegovo poslanico. Strinjal se je z njim, da bi pomenila vojna gorje za ves svet. »Nemčija je pripravljena vsaki izmed držav, ki jih je našteval Roosevelt, dati nenapadalo izjavo, ako katera država to želi. Po izkušnjah v Zvezi narodov Nemčija ne veruje v uspeh svetovne konference, kot si jo je zamislil Roosevelt. Demokracijam državam je lahko govoriti, ko imajo vsega v izobilju. Nemčija pa mora preživljati po 150 in več ljudi na 1 km². V bodoče Nemčija ne bo več odlagala orožja in se tako na milost in ne milost izročala drugim.

SAVEZNISTVO Z ITALIJO

V Španiji so se borili tudi Nemci. Vsak poizkus, ločiti Rim od Berlina, je smešen. Italijansko akcijo v Albaniji je nemški narod z odobravanjem pozdravil. Italija si je tako zagotovila svoj življenjski prostor.

Govor je sprejel parlament z velikim plaskanjem. Göring je še naglasil, da kar koli bo Hitler storil, nemški narod mu bo slepo zaupal, potrdil in mu sledil. Seja je trajala dve in pol ure.

bami pa Poljska ne bi bila ničesar pridobila, saj ji je Nemčija nudila le tisto, kar je že imela: pristanišče v Gdansk in nenapadalni pakt. Zato bi pa morala dati nelzerno več: dovoliti bi morala preko svojega najbolj občutljivega ozemlja eksteritorialno cesto in železnico, ki bi Poljsko razdelila na dve in dala Nemčiji priliko, da ji lahko vsak trenutek zapre pot do morja. Edino glede Gdanska bi bilo morda mogoče urediti zadevo s sporazumom.

RUSIJA IN JUGOVZHOD

Da govor ne omenja Rusije, je značilno. V zadnjih govorih se Sovjetska unija omenja sploh vedno manj. Morda obstaja iluzija, da bi bilo med Nemčijo in Rusijo mogoče zblizanje? Zelja in stvarnost pa sta si popolnoma nasprotni. Glede južnovzhodne Evrope je Anglija že večkrat priznala legitimnost nemškega trgovskega udeleževanja. Hitler pa je včeraj namigaval na monopolno stališče Nemčije v tem delu Evrope, kar Anglija slej ko prej odločno odklanja.

VPRASANJE KOLONIJ

Ako Hitler v svojem govoru poudarja, da upa, da zaradi vrnitve kolonij ne bo treba vojne, se mora to razumeti tako, (Nadaljevanje na 2. strani.)

ZARADI TISKARSKEGA PRAZNIKA V PONEDELJEK, 1. MAJA, IZIDE PRIHODNJA ŠTEVILKA »VEČERNIKA« SELE V TOREK!

Zapiski

Clement Richard Attlee

Angl. marksistični laburisti so bili v zadnjem letu tisti, ki so v poslanski zbornici in v javnosti najbolj kritizirali Chamberlaina, očitajoč mu neodločnost na-

sproti totalitarističnim državam. Dobro so se v spominu ostri zadevni govori voditelja laburistične opozicije, majorja Attleea. Ko pa je sedaj tudi Chamberlain postal odločnejši in je pristal celo na uvedbo splošne vojaške dolžnosti, so se prav laburisti z Attleem na čelu dvignili proti Chamberlainu in njegovi vladi. Marsikoga je to začudilo, a je v bistvu vendarle čisto isto, kar so delali prijatelji in tovariši angleških laburistov po vseh državah v Evropi in — propadli. Njihova miselnost je zaostala za časom, ki ga kljub vsem bridkim udarcem ne razumejo in plavajo še dalje v svojih okorelih dogmatičnih doktrinah in demagogiji. Anglija pa bo seveda kljub njihovega odpora šla svojo pot. Voditelj laburistične opozicije, Clement Richard Attlee je bil rojen 3. 1. 1883. Studiral je v Oxfordu moderno zgodovino, postal je v 1913—23 lektor socialnih ved na londonski ekonomski šoli, služil v svetovni vojni pri tankih v Gallipoliju, Mezopotamiji in Franciji, bil 1. 1919, upokojen kot major, postal v 1. 1930-31 podtajnik v vojnem ministrstvu, od 1. 1935. dalje je pa voditelj parlamentarne opozicije. Napisal je tudi več knjig.

Resnica o Wilsonovih točkah

Totalitarna propaganda se zadnje čase vedno bolj poslužuje izgovorov, češ da je bila Nemčija zato premagana, ker je zapuštala Wilsonovim 14 točkam in v zapuščanju nanje »potožilo orodje«, nakar da so ji tako »razoroženi« vsilili versailleski »diktat« in »požrli dano besedo«. Švicarski list »Der Berner Bund« pripominja: Wilson je objavil 14 točk že 8. januarja 1918., ko je bil vojaški položaj centralnih sil še zelo trden. Če bi bila Nemčija na Wilsonovo ponudbo pristala, bi bil mir zanj neprimerno ugodnejši, kakor pa 11 mesecev pozneje. Nemčija se je tedaj še zanašala na svoje orožje in upala na zmago. Februarja istega leta je dosegla od zasedene Ukrajine in Rusije, ki je bila v revoluciji, mir, ki je bil daleč od 14. točke Wilsona. Aprila, maja in junija so nemške ofenzive zdesetkale zavzevalce, Amerikanci so morali poslati izdatno pomoč. Zadnja nemška ofenziva julija 1918 je natečela za druženo zavezniško armado pod enotnim vodstvom. Vojna sreča se je obrnila, sledile so zmage, proboj solmske fronte. Dne 5. oktobra je zaprosilo vrhovno poveljstvo nemške vojske za premirje, pozivalo se (še zdaj!) na Wilsonovih 14 točk. Da stu Anglija in Francija po 11 mesecih neizprosnega klanja, nastopili deloma odklonilno, je razumljivo. Najmanj pa sta pri tem »prelomili« svoje besede, kjer je v tem smislu, kakor to prikazuje totalitarna propaganda, nikoli dale niso.

Emile Zola po poreklu Hrvat

Predniki Emila Zole, znanega francoskega romanopisca so živeli v Zadru, ko je bilo mesto skoro povsem hrvatsko. Ded Emila Zole je bil Colić iz Krčevine pri Biogradu in se je od tam priselil v Zadar, ugotavljajo »Jugoslovenske novine«.

Pred izvedbo sporazuma

BEOGRAD, 29. aprila. V političnih krogih o vsebini sporazuma še ni ničesar znanega. V nedeljo bo dr. Maček poslanec Kmetosko-demokratske koalicije sporočil tekst sporazuma in dobil njihov pristaneček. Potem pa bo tekst sporazuma objavljen. V Beogradu mislijo, da ne bo nikakih izpremenb med banovin, razen priključitve primorske banovine in Dubrovnika saski. To naj bi bila prva etapa, vse drugo pa pride pozneje na vrsto. V političnih krogih pričakujejo danes prihod dr. Mačka v Beograd, kjer bo sprejet v avdiceni pri knezu-namestniku. Sestavila

se koalicijska vlada. Računa se, da bo ponedeljka že sestavljena. Kot ministri Hrvati se omenjajo dr. Šutej (notranje ministrstvo), dr. Ivo Andres (finančno ministrstvo), inž. Košutić in dr. Mladineo. Za zagrebškega bana bo verjetno imenovan dr. Ivan Subašić. Predsednik vlade bo g. Dragiša Cvetković. Po eni verziji bi postal zunanji minister dr. Ninčić in pravosodni dr. Laza Marković, ki pripadajo staroradikalom v Združeni opoziciji. Od Slovencev računajo, da bo v novi vladi dr. Kulovec.

Maribor, 29. aprila.

V hrupu mednarodnih dogodkov in zanimivosti zunanje politike smo v zadnjem času nehoté zapostavljali notranje-politične dogodke, ki so za bodočnost naše države kardinalne važnosti.

Zadnji teden razburljivega aprila nam je prinesel sporazum s Hrvači.

Dvajset let sta ugled in moč naše države trpela zaradi kompleksa notranje-političnih problemov, ki se kratko imenujejo »hrvatsko vprašanje«. Dvajset let so naši sovražniki računali z nezanko, ki naj bi jo Hrvači predstavljali. In dvajset let smo se v strahu spraševali, kakšna bo usoda tih bratskih narodov, ki se ne moremo zediniti v tem najvažnejšem vprašanju naše države.

Kaj se že vsega pri nas v teh dvajsetih letih ni poizkušalo! Doživeli smo, da se je unitarizem enčil s centralizmom, federalizem z veleizdajo. Videli smo centralista in zagovornika »močne roke« Svetozarja Pribičevića, kako je spoznal zmotnost svojega delovanja in prešel na drugo stran. V spominu so nam še bučne parole nosilcev šestojanuarskih režimov, ki so se pred nedavnimi znašli v vrstah tistih, ki so jih nekoč proglašali za »jankapustase«.

Nič ni pomagal centralizem, avtoritativni režimi in umetno »jugoslovenstvo«: v času, ko je še jugoslovanska nacija bila pesem bodočnosti, so hoteli na hitro roko iz treh narodov narediti enega. Toda, kakor so druge nacije potrebovale stotletja, da so postale to, kar so danes, tako tudi pri nas ni bilo mogoče preveč naviti peresa brez bojznih da ne bi počilo. Pri tem pa so kompromitirali tudi jugoslovansko idejo samo.

Če bi pred dvajsetimi leti pričeli tati, kjer smo sedaj, bi danes mogoče že bili tam, kjer se je želelo, da bomo. Tako nam ostane le še spomin na teh dvajset zamujenih let in pa nada, da bomo v prihodnosti več storili.

Sedaj bomo morali znova začeti graditi našo skupno streho. Ne bomo več smeli delati napak; pustili bomo, da se bodo stvari razvijale po svojih naravnih poteh in opustili bomo vsako nasilno ustvarjanje zgodovine.

Že s samo idejo sporazuma pa postaja kot na dlan jasno, da je pri nas zmagalo načelo demokracije. Tam, kjer smo pred desetimi leti nehali, tam bo treba sedaj pričeti! Zdrave demokratične sile hrvatskega naroda so prinesle zmago ideji, ki je bila že tako kompromitirana. Izginiti pa bo moralo sedaj vse to, kar ni v skladu z demokracijo in kar se je proti idealom demokracije v zadnjih desetih letih pregrešilo.

Sporazum, ki je sklenjen med voditeljem hrvatskega naroda ter predsednikom vlade, in katerega podrobnosti bo javnost izvedela šele po ratifikaciji s strani obeh forumov, ne jemlje v obzir Slovenije. Naš položaj se verjetno smatra, da je avtomatično analogen položaju Hrvatov v državi. Odgovornost za njega pa nosijo sedanji politični predstavniki Slovenije, kakor nosijo zgodovinsko odgovornost za položaj Slovenije v zadnjih desetih letih takratni slovenski predstavniki.

Po normaliziranju razmer v državi bo mnogo vprašanj postalo važnih. Ali bo prišel čas povrnitve starih važnih? Že danes je jasno, da sta samo dva izhoda: ali poživitev predšestojanuarskih strank, ali pa prehod preko koalicij do novih strank, ki naj v posameznih pokrajinah poizkušajo doseči položaj, enak onemu HSS na Hrvaškem.

Verjetno bo prišlo do obnovitve starih strank, ki edine imajo korenine v narodu. Gotovo je tudi, da bodo v novi situaciji vse umetne strankarske tvorbe zadnjih desetih let, ki so itak bile vse za posebne namene formirane od zgoraj navzdol, izgubile s političnega prizorišča. Vprašanje se pojavlja, kaj bo s pristaši teh strank: ali se bodo povrnili v matice, ali pa bodo opustili vsako politično delovanje?

Dovolj imamo primerov iz najnovejših zgodovine, kam pripelje svojevlestopno spodujočih in trma vladnih. Dolgo smo se bali, da bo tako tudi pri nas. Zato pa s toliko večjim veseljem pozdravljamo sporazum, ki ga je sklenil voditelj hrvatskega naroda s uvidnimi in modrimi

da bi tvegali takoj, ako bi šlo za dosego nadvlade nad svetom. Pri tem bi seveda igralo kolonialno vprašanje odločilno vlogo. S trditvijo, da vojne zaradi kolonij ne bo, je hotel Hitler samo reči, da je samo zaradi njih ne bo, bo pa lahko za večje cilje: za nadvlado nad svetom. Ako pa misli Hitler, da bo Nemčija s takimi nameni in metodami kdaj dobila kolonije, se kruto vara. Te kolonije bi mu bila le vojaška oporišča za nadaljnja osvajanja,

Mučen vtis v Zedinjenih državah

WASHINGTON, 29. aprila. Prezident Roosevelt, ki se mudi v Hyde Parku, je med večeršnjim Hitlerjevim govorom še spal (v Ameriki je bilo tedaj jutro). Vstal je ob 8.30, ko je Hitler svoj govor ravno končal. Ker na vladnem mestu Hitlerjevega govora ne smatrajo kot odgovor Rooseveltu, ker bi moral ta biti pismen, je tudi zunanji minister Cordell Hull odklonil o njem vsako izjavo. Pač pa je ta govor vzbudil v vseh političnih krogih USA skrajno mučen vtis. Govor označuje jako za nepomirljiv, krajno žaljiv in izzivalen. Predsednik kongresa je izjavil, da takega zasramovanja iz odgovornosti ušes še ni slišal. Sedaj svet vidi, kako se nemški narod namenoma zavaja. Istočasno,

a tako naivna Anglija ni, da bi si sama kopala grob.

ODGOVOR ROOSEVELTU

Glede odgovora Rooseveltu je pa treba naglasiti, da je Hitler apeliral na prezidenta USA potem, ko ga je dodobra razžalil. Anglija je pač mislila, da je pomnilo Monakovo konec nevarne poti in žrtve, Berlin je pa sedaj pokazal, da je Monakovo šele začetek.

ko je govor operiral z mirom, je bil izrečen Poljski formalni ultimatum. Znani prijatelj izolacionistov in prijatelj nacionalno-socialistične Nemčije, senator Borah, je pa izjavil po Hitlerjevem govoru, da je sedaj postavljena pika za vsakim mirovnim stremiljenjem.

WASHINGTON, 29. aprila. V političnih krogih naglašajo, da je večeršnji govor kancelarja nemškega rajha: 1. rodil še večji odpor proti politiki nadvlade, 2. pokopal vsaj za sedaj vsako nado na sprejem Rooseveltovega predloga, 3. vzbudil v široki javnosti povečano željo po razširitvi mirovne fronte, 4. zbudil vtis, da je Hitlerjev koncept nezdraviljiv za mirovno zamiljstvo Roosevelta.

Odmevi v pariškem tisku

PARIZ, 29. aprila. Današnji jutrnji tisk reagira na Hitlerjev govor skrajno negativno. »Le Petit Parisien« se čudi slabotnosti argumentov, zlasti glede zasedbe Češke. »L'Excelsior« skomiga z rameni in ugotavlja, da govor položaja v ničemer ni spremenil. Trditve, da bi bila Nemčija nedolžna žrtve napada, pa je kratkomočno nerazumljiva. Na uvedbo splošne vojaške obveznosti v Angliji odgovarja Hitler z odpovedjo angleško-nemške pomorske pogodbe, na angleško garancijo Poljski z odpovedjo poljsko-nemške nenapadalne pogodbe. Kolikor dejanj, toliko psiholoških napak! Vse to bo stališče tako Anglije kakor Poljske le še bolj okrepilo. »Le Journal« vidi v večeršnjem govoru skrajno zadrego. Prvič po 1. 1933. Hitler opravičuje svoja dejanja. Anglija, Poljska in prezident Roosevelt pa so prejeli edini

odgovor: ironizacijo. »Echo de Paris« naglašajo, da si človek ne more kaj, da se ne bi bil zopet spomnil na večno basen o volku in rdeči kapici. Poljski je bila, če se pravilno razume posledico izvajanj, izrečena grožnja, ki se naj uresniči v dogledni bodočnosti. Treba je torej skrajne previdnosti. »Le Petit Journal« pravi, da so, v časih, ko se zatrjuje, da se mednarodni odnosni urejujejo le s silo, ukrepi najbolj skromnega poveljnika na francoski meji, važnejši kakor vsi govori. »L'Epoque« vidi pomen večeršnjega govora v tem, da gre — pri dejstvu, da so v Evropi mobilizirane milijonske armade mirovne fronte, ki se na svojem pohodu ne da nič več ustaviti — za psihološko pripravo na odločilen korak. »Le Populaire« pa ugotavlja, da je večeršnji govor pokončal vse nade na mir.

Po nemški odpovedi pogodb

LONDON, 29. aprila. Včeraj dopoldne je nemški poslanski namestnik izročil v angleškem zunanjem ministrstvu odpoved angleško-nemškega pomorskega sporazuma. Na uradnem mestu pripominjajo k temu, da nima pogodba o kakih odpovedi nobenih določil. V uradni izmenjavi diplomatskih dopisov sta se pa obe stranki kategorično obvezali, da je razmerje tonaze 100:35 nepreklicljivo. Kakor poljski, je Nemčija tudi angleški vladi dostavila z letalom besedilo Hitlerjevega govora, še preden je bil govorjen.

VARSAVA, 29. aprila. Poljska vlada je včeraj prejela noto o odpovedi nemško-poljske nenapadalne pogodbe. Glede Hitlerjevega govora se pa tu naglašalo, da je vzbudila največje začudenje trditve, da je ponudila Nemčija Poljski nov, 25-letni ne-

napadalen pakt in soupliv nad Slovaško. Poljska je izvedela o tem prvič včeraj, iz Hitlerjevega govora. Glede nemške ceste in železnice čez poljsko Pomorjansko se pa Poljska zaveda, da ne bi služilo toliko prometu, kolikor desorganizaciji dežele in ogroženju države, kar se je izkazalo že na Češkem. Zaradi tega Poljska na to nikoli ne bo pristala.

BUKAREŠTA, 29. aprila. Tu je vzbudila presenečenje in začudenje Hitlerjeva trditve, da je neka najmerodajnejša romunska oseba izrazila željo po skupnih mejah Romunije z rajhom. Take izjave ni dal nikoli noben romunski državnik. Romunija je le želela ostati teritorialno zvezana z bivšo ČSR in se je zato upirala zasedbi Karpatske Ukrajine po Madžarski.

Ruski polet v Ameriko

NEWYORK, 29. aprila. Ruska letalska častnika, ki sta včeraj jutraj odletela na svojem novem letalu »Moskva« preko Islanda in Grenlanda v New York, sta ob 18. javila, da sta preletela Labrador in zaliv reke Sv. Lovrenca ter da se bližata New Yorku. Namen poleta je, vzpostaviti redno letalsko zvezo iz Moskve preko Rejkjavika v New York.

NEW YORK, 29. aprila. Rusko letalo, ki ga vodi general Vladimir Koklinak, ki je, kakor znamo, lani preletel progo Moskva-Vladivostok brez pristanka, je včeraj na nekem otoku v ustju reke Sv. Lovrenca v Kanadi, na poletu iz Moskve zasilno pristalo. General Koklinak javlja vsake četrte ure, da je vse v redu, ne mara pa navesti točno kraja pristanka, ker upa letalo popraviti in nadaljevati polet v New York.

LEITH ROSS OBIŠČE TUDI ATENE. BUKAREŠTA, 29. aprila. Po zaključku angleško-romunskih trgovinskih pogajanj bo vodja angleške delegacije, sir Frederic Leith-Ross, odpotoval z istim ciljem v Atene.

predstavniki odgovornih faktorjev v državi. Pozdravljamo ga iskreno, ker nimamo stranskih misli, kot jih imajo lahko razni na sporazumu direktno neudeleženi strankarji.

Pred odhodom angleške kraljevske dvojice v Ameriko

LONDON, 29. aprila. Angleška kraljevska dvojica je včeraj zgodaj popoldne odpotovala preko sobote in nedelje na odhodu v Windsorski grad, in sicer zadnjič, pred odhodom v Kanado in USA. Prihodnjo soboto se bo visoki par vkrcal v Southampton na parnik »Empress of Australia«, ki ga bodo spremljale vojne ladje.

TUJA PROPAGANDA V ŠVICI. BALE, 29. aprila. Švicarska policija je preiskala v okolici Bala neko avtomobilsko delavnico in odkrila shajališče nacistov. Našla je mnogo obremenilnega materiala.

POTEMKIN V ANKARI. ANKARA, 29. aprila. Namestnik ruskega zunanjega ministra, Potemkin, je včeraj zaspel v Ankari. Na kolodvoru ga je sprejel turški zunanji minister Sarazoglu.

RAZSTAVA SLIK IN KIPOV. II. Umetniškega tedna v umonjski dvorani se zaključijo jutri, 30. t. m., zvečer.

Vremenska napoved. Večinoma oblačno, mrzleje. Najvišja temperatura v Mariboru nekoliko topleje.

Borza. CURIH, 29. aprila. Devize: Beograd 10, London 20,82¹/₂, Pariz 117,8¹/₂, New York 44¹/₂, Milan 23,40, Berlin 178,50, Solija 5,40, Budimpešta 87, Bukarešta 3,25.

Domači zapiski

Kaj bo z Združeno opozicijo

Udružena opozicija praktično v vodstvu ne obstaja več, piše »Socialni vestnik«. Vodstvo je svojo veliko politično poklicnost izgubilo z vajei. Posebno odjek je vlada priznala hrvatsko vprašanje in službeno pristopila k njegovemu reševanju, se vsaka stranka briga za to, da ne bo ostala izven dogodkov. Sile bodo v razne koalicije in kombinacije, vsaka se bo skušala rešiti na svoj račun.

Optimizem v Beogradu

Mimilo je skoro mesec dni, odkar so se začeli razgovori o sporazumu. V Beogradu je doseženi sporazum v Zagrebu sprožil veliko navdušenje in izredno prišerno so bile sprejete vesti, »da je z dnevnega reda spravljeno najtežje vprašanje naše notranje politike, ki je dvajset let tiščalo in zaviralo normalni politični razvoj v skupni državi srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda« ugotavljajo »Novosti«. Doseženi uspeh je velik, zdaj bo lahko država razvila vse svoje sposobnosti in vseh panogah javnega življenja.

»Srbska fronta« in Hrvači

V Bosanski krajini žive Srbi in Hrvači pomešani med seboj v treh verah. In prav tu so se vrgli nekateri temni elementi med Srbe, da bi izzvali zablodo. V imenu srbstva so hoteli v teh odročnih vaseh izzvati nevzdržno stanje s Hrvači. Toda na skupščinah, ki so bile te dni izredno številno posete tako od Srbov, kakor Hrvatov in muslimanov, je pokazal narod, da se ne pusti zavajati, piše Sava Kosanović v »Jutarnjem listu«. Ljudje so manifestirali skupno željo za sporazum. Mi smo zmerom trdili, da ni pametno, stvarjati srbstvo v odgovor hrvatstvu. Hrvatstvo je moralo nastati zaradi vzrokov, ki so bili izven njega. Srbstvo v mešanih krajih mora spajati in ne vezati Hrvatstva za državo. Srbi v teh krajih občutijo, da je treba urediti državo, bolj kot kdaj koli prej so pripravljeni na žrtve, če bi jih bilo treba dati, samo da bi postali Hrvači zadovoljni in sodržavljeni.

Proti defetizmu in mlačnosti!

Usoda naroda je zapečatenata, ako v kritičnih trenutkih ni nikogar, ki bi z jasno besedo stokrat odtehtal molk vesti onih, ki imajo zmedene pojme o morali, o narodu in človečanstvu. Delavcem in nameščencem je narodna zavest vzvišena nad vsak dvom, piše »Nova Pravda«. Upravičeno zahtevamo obrambo proti defetizmu, mlačnosti, proti vsem, ki imajo mrzlo vest in so brez čuta odgovornosti za narodovo bodočnost.

Zaradi politike ob službo

Priljubljeni železniške postaje Banja Luka, Hajrudin Badžar, je odpuščen iz državne službe, ker je glasoval za dr. Mačka. Vse prošnje in posredovanja, da bi ga znova sprejeli v službo, so bile zaman. Ostal je brez sredstev z ženo in šestimi otroki.

Pred 50. leti

Pred petdesetimi leti so se zbrali v Parizu delegati socialističnih delavskih organizacij iz Anglije, Nemčije, Avstrije, Italije, Rusije in Zedinjenih držav. Silen vtis je napravilo tedaj, ko sta si Francoz Vaillant in Nemec Viljem Liebknecht v znak pobratinstva med nemškimi in francoskimi delavci podala roke in je Liebknecht vzkliknil: »Po strašni bratski vojni (1871), v kateri sta se mesarila oba naša naroda, si podajata ljudstvi roko: socialno demokratična Francija in socialno demokratična Nemčija. To pobratinstvo pomeni zmago mira, civilizacije in socializma...« Pred vojno so bili zamen vsi poskusi, da se delavsko gibanje zatre, z odpravo svobode organiziranja je bilo delavstvo po vojni razoroženo in kot tako uvrščeno v prisilne organizacije, ugotavlja »Delavska politika«.

Fiat v Jugoslaviji

Po vestih z Dunaja bo velika italijanska avtomobilska industrija »Fiat« kmalu ustanovila v Beogradu veliko tovarno za izdelavo vseh vrst avtomobilov, kakršne so postavile že nekatere nemške avtomobilske tvrdke.

Kako so nas tlačili...

Daniel Omerzu

Slovenska Bistrica je bila tik pred veliko vojno izrazito nemško gnezdo, kjer je pešička prisiljenih Nemcev s pomočjo germaniziranih Slovencev terorizirala slovensko podeželje. Slovenski živeli, posebno na tisti, ki so kljub pritisku kazali svojo narodno zavest, so bili zapostavljeni in povsod preganjeni. V mestu in okolici je cvetelo tako zvano štajersko ljudstvo, ki je imelo v renegatskem glasilu »Štajerca«, izrazitem nemškem zastupništvu slovenskega javnega mnenja, svoje krepko orožje. V zgodovini slovenskega novinstva je to pujsko skrupulo zarezalo svojstveno brazdo, saj so potujočevalci širili in vsiljevali ta list našim ljudem večkrat v nakladi preko 12.000 izvodov!

Kakšne so bile razmere v Slovenski Bistrici pomladi 1914. priča dopis, ki ga je seveda v nemškem jeziku poslala uprava »Štajerca« takrat nemškemu odboru mestne občine. Dopis navaja med drugim, kako je »slovensko podeželsko ljudstvo naklonjeno nemški stvari in da je v kritičnih dneh, ki nastopajo v notranjeavstrijskih deželah, pujski »Štajerca« sejal dragoceno seme, ki je padlo na rodovitna slovenska tla...« Dopis s posebnim ogorčenjem omenja »razne slovanske vodje, tako Masaryka, Korošca, Verstovška in druge, ki hujšajo Slovence na bojno vraga, kar je nemško. Oblastva in občinski organi naj gredo tedaj nemški prizadevnosti na roko in naj z denarnimi prispevki podpro »Štajerca«...

Tako se je zastupljala slovenska štajerska v času, ko so se pripravljale v Evropi velike stvari. Nemška nacionalna društva, Schulvereine, Südmärka, nemški kapital, trgovina, obrt in uradništvo, vse je bilo v službi čim hitrejšega pomenečnega slovenskega podeželja. Pešičko narodno zavestnih ljudi so v Slovenski Bistrici vodili med drugimi že pokojni Peter Novak, dr. Urban Lemež, v Laporju župnik Andrej Medved, učitelji Špan, Feigel in Jančič, davčni kontrolor Švarc, oficial Bižal in Mirko Pirkmajer, ki so jim zvesto pomagali narodno zavestni obrtniki in drugi. V okolih vasi se viselo vse narodno delo na rame in duhovščine.

V Slovenski Bistrici je tedaj obstajala dr. Vošnjakova Slovenska čitalnica in izobraževalno društvo. Posojilnica je zgradila impozantni Narodni dom, današnje stavbo hotela »Beograda«, kjer se je shajala slovenska družba. S prihodom koroškega rojaka dr. Rudolfa Ravnika je borbenost Slovencev v tem lepem mestecu pokazala vidne sledove. Čitalnica in novo ustanovljeni Sokol sta postala jedro slovenskega političnega in kulturnega delovanja v Slov. Bistrici, vneti borec, odvetniški uradnik Založnik, je bil pri vsakem delu v ospredju.

Zavednost Slovencev je rastla, vrste so se strnile in le malo je manjkalo, da ni padla nemškutarska trdnjava pri občinskih volitvah. Dne 3. maja 1914. je priredila Čitalnica izlet v bližnje Laporje. Z godbo na čelu so slovenjebistriški Slovenci odkorakali v prijazni kraj, kjer jih je sprejel župnik Andrej Medved in jim izročil slovensko zastavo z besedami: »Le ponesite jo s seboj, v boj za narodno zmago!« Nepozabno navdušenje se je polotilo Bistričanov, petje in godba sta odmevala po laporskih gozdovih. Spreved se je medtem pomnožil v več sto zavednih Slovencev. Pred Vohovarjevo gostilno v Videžu je nenapovedno, spontano nastal velik narodni tabor, govorniki so se z bojevitimi govori zavzemali za pravično narodno stvar in svobodo.

Na povratku v Slov. Bistrico so sprejeli Nemci izletnike na Ljubljanski cesti z živžom in grožnjami. V mestu je zavladala velika napetost, Nemci so pozvali li orožnike. Narodni dom so iz previdnosti že ob 8. zvečer zaprli. Spreved je med petjem »Lepe naše domovine« krenil do doma Petra Novaka, kjer se je mirno razšel. Vso noč so stikali orožniki po hišah in iskali »srbsko zastavo«.

Prisel je junji strel v Sarajevu so razburili ozračje. Izbruhnila je vojna, začel se je križev pot Slovencev. Ovadne so bile vsak dan na dnevnem redu, narodno

zavednim Slovincem so očitali srbofilstvo, da so prijatelji Rusije in da so manifestirali pod »srbsko« zastavo ter kričali »Živela Srbija«, »Živela Rusija«, »Doli z Avstrijo«, itd.

Ze prve dni so aretirali v Slov. Bistrici dr. Ravnika in devet meščanov. — Karel Podhraski in Ivan Gumzej sta prišla kot mobiliziranci pred vojaško sodišče, prav tako Daniel Omerzu, ki so mu očitali, da je nosil v sprevedu srbsko zastavo, vzklikal Srbiji in Rusiji. Sorodnikom aretiranih so stopili Nemci strogo na prste, laporskega župnika so aretirali na angelsko nedeljo kar v zakristiji pri podružnici v Kočnem ter ga, kakor ostale, odvedli v graške zapore. Slovenjebistriški aretirancem je žandarmerijski zapisnik očital veleizdajo, župniku Medvedu prav tako, češ da so našli pri nem srbsko zastavo. Aretirancem iz Čreš-

njevca in Makol so očitali vzklinke Srbiji in hujškanje proti Avstriji.

Nemci in slovenski janičarji so se veseli trenutne zmage. Toda vojna se je zavlekla, zob časa je počasi glodal trško avstro-ogrsko stavbo. Prišla je majska deklaracija, zmage zaveznikov so pospešile razvoj dogodkov v prid tlačenim avstrijskim narodom. Napočile so usodne ure za rešitev slovenske štajerske. Treba je bilo energičnih mož in hitrih dejanj tudi v Slovenski Bistrici. Še preden se je sestala v Ljubljani Narodna vlada, je imela Slov. Bistrica že svoj Narodni svet, ki je vzel vso oblast v roke. Poveljstvo slovenjebistriške garnizije, ki je štela 2000 mož, je še bilo v avstrijskih rokah, prav tako orožništvo. Toda pogumni, narodno zavestni možje so krepko prišli za delo in Slov. Bistrica se je skoro iznebila lažne nemške navlake.

„Politična omizja“

Vladimir Kreft

Znano je, da je bilo leta 1929. z zakonom prepovedano ustanovljati stranke. V kolikor so se zakoni pozneje spremenili, so dovoljevali organiziranje političnih skupin, ki so imele obliko vsedržavne stranke. Ze kratka doba od zgoraj navzgor organiziranih strankarskih formacij pa je pokazala, da za normalna politična dogajanja niso primerne in daljšega življenja sposobne.

Voditelji posrednih pokrajinskih političnih skupin so se odločili sodelovati v vsedržavni vladajoči stranki, ker so smatrali, da je to iz strankarsko-političnih ozirov najboljši; nekatere skupine so se izrekle za abstinenco in tudi del prvih se niso strinjali z vstopom v vsedržavno stranko. Začeli so zbirati okrog sebe prijatelje in pristaše, ki so ostali zvesti čistim demokratičnim načelom. Po nekaj letih so se tvorile nove skupine ali politična omizja, kakor jih nekateri hočejo nazivati, ki pa so tudi v sedanjih neurejenih razmerah zbrale med narodom privržence. Ker jim je onemogočeno vsako širše organizatorično in propagandno delo med ljudstvom, jim bo bodočnost nudila možnost, da postanejo večji politični pokreti ali pa se združijo s sorodnimi skupinami v enotno fronto.

Politični prvakovi so v zadnjem času začeli poudarjati potrebo sporazuma in nekateri so se pridružili taboru, katerega voditelji so se pred nedavnimi omejevali osebno svobodo.

Ker pa smo že drugič čitali v časnikih, da se določeni ljudje izražajo z omalovaževanjem o »političnih omizjih« in svetuju ljudstvu, naj ne »na sede« prijateljem teh krogov, je podana pravica, spregovoriti tudi z druge strani nekaj besed.

Mnenja sem, da take izjave povzročajo nerazpoloženje in celo žaljo ter ne pomenijo oddaljitve od našega pretekega, za narod škodljivega strankarskega življenja; v skladu pa tudi niso z doslednostjo z vsemi izpovedmi izjavljajočih.

Današnji čas zahteva, da opuščamo vse, kar bo povzročalo nova nesoglasja, četudi še s tako nepomembnimi skupinami. Izpadi niso v interesu nikogar in lahko koristijo le nasprotniku; najmanj pa imajo pravico dvomno se izražati oni, katerih delo za narod ni kdo ve kako pozitivno.

Kdor danes trezno in pravilno misli, se mora ozirati vsaj na dva činitelja: na razpoloženje naroda in na delo mlade generacije.

Narod se preobružuje, otresa se pokornosti in zaupanja v vsakega apostola, ki prihaja k njemu; besedam ne verjame in le čaka na dejanja. Mlada generacija pa mu pomaga: podprta z nasveti očetov, svesta si novih in drugačnih potreb, zmanjšuje in odpravlja napake dosedanje vzgoje in razlike okolja, v katerem živimo.

Pogoji za uspeh so po našem mišljenju dani: delo bo težko in dolgotrajno, ker je med ljudstvom še mnogo zajeza in škodljivcev.

Čas govori in kaže smer. Narod mu sledi in nastopajoča mlada generacija, ki je borbena in konstruktivna, mu krči pot.

Zaradi vsega navedenega in posebno še zaradi pojavljajočega se novega razpoloženja ljudstva, moramo biti redkobedni. Vsaka izjava premišljena. Sporazum in njegovi pozitivni rezultati pa bodo narodu dali pravico, da se svobodno razgiblje in izreče svoje mnenje.

Vprašanje investicijskih kapitalov

Boris Sancin

V zadnjem času stopa pri nas ponovno v ospredje latentno vprašanje osnovanja Privilegirane industrijske banke. Industrija nujno rabi dolgoročne investicijske kredite, ki jih ob trenutnem položaju na našem denarnem trgu nikjer ne more dobiti. Brez možnosti najmanjša dolgoročnih posojil je skoro nemogoče odnosedo zelo oteženo ustanavljanje novih, posebno velikih podjetij.

Misel ni nova. Med ostalimi jo je iznesel že l. 1928., torej v dobi gospodarskega poleta, pokojni guverner Narodne banke g. Bajloni. Ze takrat se je uvidelo, da naš kreditni sistem in bančništvo ne nudita narodnemu gospodarstvu vsega, kar bi rabilo. Problem investicijskega (mobilnega) kredita prav za prav pri nas nikdar ni bil rešen. Ta pomankljivost denarnega trga je krivna velike ostrine bančne krize v letih 1931/32.

Večini bank, ki so zašle v težave, so očitali nepremišljeno gospodarjenje z upanjam in denarjem. Dobljen, vendar pa običajno brez ali z minimalnim odpovednim rokom dvigljiv vlagatelj denar so v precejšnji meri vlagale v dolgoročne

investicije, ki se v trenutku navala vlagateljev niso dale dovolj hitro realizirati. Zavodi so zašli v plačilne težkoče in potrebna je bila zaščita. To bi bilo neke vrste jedro vzroka naše prošle bančne krize.

Vendar mislim, da delamo našim bankam precejšnjo krivico, ako jim njihovo preteklo delovanje štejemo v tako veliko zlo.

Industriji sta potrebni v glavnem dve vrsti kreditov: 1. **Investicijski kredit** (za zidavo objektov, nabavo strojev itd.), ki je v pravilu srednje odtisno dolgoročen in 2. **finančni kredit** (ali obrtni kapital), ki je v pravilu kratkoročen ter se daje v obliki kredita na tekočem računu. Pametno in v skladu z načeli vestnega vodstva kreditnih ustanov bi bilo, da se za investicijske kredite uporabljajo lastna sredstva in potom dolgoročnih obveznic dobljen denar, medtem ko bi se na kratke rok dobljen (vlagatelj in na tekočih računih) denar smel uporabiti kvečjemu za sigurne finančne kredite.

Pri nas se notranja produkcija kapitala ni razvijala sorazmerno s potrebami po

novih investicijah in našim podjetniškim krogom — industriji je bil nujno potreben dotok vedno novih izven njenih vrst nastajajočih kapitalov, s katerimi je morala kriti pomanjkanje. Ali se moremo potem čuditi, če je večina bank, videč pred seboj lepo konjunkturo in čuteč potrebe industrije, uporabila zbrane kratkoročne vlagateljeve kapitalne na način kot jih prav za prav ne bi smela a jih je po sili razmer vendar morala. S tem so naše banke slično nemškim, italijanskim in sploh srednjeevropskim bankam združile v sebi funkcijo vlozne banke s funkcijo banke za mobilni kredit.

V skladu z duhom časa je bila v večini primerov država tista, ki je posegla v razvoj dogodkov, jih skušala urediti ter s primernimi merami preprečiti, da se kaj takega ne bi več ponovilo. Skoro povsod so izšli razni zakoni, uredbe in drugi predpisi, ki jim je cilj, bdeti nad likvidnostjo denarnih zavodov, paziti, da banke pravilno uporabljajo zaupani jim denar in vestno vrše naložene jim narodno gospodarske funkcije.

V čem obstaja likvidnost, torej gospodarska trdnost poedine banke? Ne samo v tem, da je njena pasiva po svoji vsoti

Več zanimanja za naše podeželje

Dr. Rudolf Ravnik

manjša ali enaka aktivni, temveč tudi v ravnotežju med dospelostjo terjatev in dolgov. Na kratak rok dobljen denar se sme posoditi samo na kratak rok. In to je točka, na katero so nove uredbe in zakoni o bankah obrnili svojo glavno pozornost. Bankam je bilo prepovedano, da bi v bodoče vlagatelj denar uporabljali za dolgoročne investicijske kredite ter se s tem izvirne nevarnosti, da na vlagateljevo zahtevo ne bi moglo izpolniti svojih obveznosti.

Posebno poučen je v tem pogledu nemški in italijanski primer. Navedeni državi se namreč nista zadovoljili s tem, da sta vloga prejemajočim bankam prepovedali dajanje investicijskih kreditov, temveč sta smatrali za svojo dolžnost, ustvariti zavode, pri katerih bi industrija lahko še v bodoče dobivala za njen razvoj in zdrav napredek nedvomno potrebne denarje, dolgoročen kredit.

Naši merodajni niso šli tako daleč. Smatrali so, da je dovolj, če prepovedo odnosno onemogočijo obstoječim bankam dajanje riskantnih dolgoročnih investicijskih kreditov. Pri tem se, izgleda, niso zavedali, da so rešili šele polovico problema, in sicer njegovo negativno polovico. Potrebna je bila še pozitivna akcija. Vse do danes sta jo naša industrija in denarništvo zahtevali zaman. Ali ni naravnost smešno, ko ob obilju gotovine v posrednih denarnih zavodih nima industrija možnosti, dobiti kaj drugega nego 3-mesečni finančni kredit in tudi denarni navedeni niso v stanju, uporabiti svojo moč ter podpreti našo gospodarsko delavnost na način, kot bi to bilo v interesu njih samih in spoštosti.

Cesto tožimo, kako smo siromašni na kapitalu ter da moramo radi tega prepustiti največ ustanavljanje vseh večjih podjetij. Toda pogledimo na drugi strani z zbiranjem majhnih delov nakopičene ogromne kapitalne (posebno v državnih in poldržavnih denarnih zavodih, v organizacijah za socialno zavarovanje, nekaterih hranilnicah itd.), ki nahajajo danes svojo glavno zaposlitev v pretvarjanju v državne in samoupravne obligacije ter kvečjemu še v hipoteke na stanovanjske hiše. Vprašajmo se, ali se ne bi dal vsaj del tega uporabiti v prospeh naše industrije, ki brezdvomno največ doprinese k našemu materialnemu blagostanju in katera najhitreje producira nove tako potrebne nam kapitalne?

Naš kreditni sistem je nepopoln. Obstaja možnost uspešnega inženirja dolgoročnih javnih ter hipotekarnih posojil, za kratkoročna posojila je med bankami razvila prava konkurenca, le industrija, od katere je odvisna zaposlitev vsakega državljanca, ne more nikjer dobiti primernih za investicije uporabljivih dolgoročnih posojil. Ta tretji temeljni kmen sodobnega kreditnega gospodarstva pri nas ni priznan in sankcioniran. Misel, da smo s prepovedjo, pravzaprav onemogočljivo dajanja in najemanja dolgoročnih investicijskih kreditov odpravili potrebo za njimi, bi bila absurda. Prepričani smo, da se isti da-jejo tudi danes, samo v bolj prikritih oblikah (n. pr. mrtvi saldi na tekočih računih) in pod težnjami pogoj, od česar ima naša industrija samo škodo, dočim se naše denarništvo podaja v nove nevarnosti.

Z organiziranjem primernega zavoda za mobilni kredit bi bila odpravljena ta neopravičljiva pomanjkljivost našega bančnega ter kreditnega sistema. Ali bo Privilegirana industrijska banka lahko uspešno izpolnjevala svoje nalogo, bo v prvi vrsti odvisno od nove organizacije.

Ze kratko potovanje od vasi do vasi nam nudi toliko zanimivih gospodarskih prikazov in socialnih pojavov, obenem pa pokaže tudi toliko večjih ali manjših, s količjak dobro volje z lahko odpravljivih zaprek splošnega zadovoljstva, da bi se morali vsaj od časa do časa na taka potovanja podati vsi politični in javni delavci, v prvi vrsti pa za politično delovanje plačani poklicni politiki. Zlasti pa bi morali vsako vas in njene življenjske razmere poznati narodni poslanci in senatorji.

V prevaljsko-dravogradskem srezu sem na potovanju prišel v dotiko z delavci in kočarji, kmetovalci, obrtniki in trgovci in se razgovarjal z njimi o njihovih življenjskih prilikah. Na svoje veliko veselje sem opazil, da so ljudje v splošnem zadovoljni, ker pravijo, da je povsod dobro, najboljše pa je še pri nas v Jugoslaviji, in trdijo, da bi nastopilo takoj splošno zadovoljstvo, čim bi merodajni krogi poskrbeli za to, da bi vsi odrasli naši primerne zaposlitve in vsakdanjega zaslužka. Na poti od Dravograda in okolice do Vuzenice in Vuhreda, pa tja do Marenberga in njegove okolice sem se prepričal o tem, da dela našemu narodnemu življu pač brezposelnost največje skrbi in največje preglavice. Ugotovil sem, da lesna industrija in trgovina v celi Dravski dolini, večinoma počiva in da je to panogo našega narodnega gospodarstva še posebej zadelo v zadnjem času vpeljano zvišanje tovornih in osebnih železniških tarifov.

Zalostno sliko nudijo pristanišča ob Dravi, kjer ob količjak ugodnem stanju

lesne industrije in trgovine kar mrgoli pridnih delovnih moči, ki tečejo in žagajo hlode, jih spravljajo v vodo in vežejo v splave, kjer pa je sedaj zavalado mrtvilo in popolna tišina. Povsod, kamor prideš in s komer govoriš, se sliši samo rečen: dajte nam zaposlitve in kruha in potem bomo najbolj zavedni, srečni in zadovoljni državljanji naše Jugoslavije. V takem smislu se izražajo naši najboljši možje, odlični gospodarji in trgovci, pa tudi obrtniki, kmetje, kočarji in delavci.

Povsod pa se opaža, da bi se dalo zaradi brezposelnosti med narodom nastalo nezadovoljstvo takoj odstraniti z javnimi deli. V Vuhredu n. pr. so strokovnjaki že pred 10 leti pregledali železniški viadukt in ugotovili, da je nujno potreben temeljit popravil. Od tega časa je sicer ta viadukt prenesel že stotisoče in stotisoče ton raznih tovorov, ne da bi se bila pripetila najmanjša nesreča. Toda če nesreča 999 krat izostane, se lahko že prvič nato pripeti in tako tudi domačini in okoličani dnevno s strahom in trepetom gledajo za vsakim vlakom, ako je viadukt še neokrnjen, ali pa je morda že zasut v razvalinah. Odlična narodna dama je vzklila: »Oj, da bi pri nas vsaj ta viadukt popravili, pa bi imeli trideset do štirideset nezaposlenih delavcev nekaj skromnega zaslužka za mesec dni!« Tako ponižen in skromen je torej naš narodni življenjski v severozapadnem delu naše Slovenije.

V družbi vaških kmetov je nanesel razgovor tudi na kulturne razmere, zlasti pa

na šolstvo v teh krajih. Zanimiva je bila pripomba starejšega gospodarja, češ da smo morali že nekaj pošiljati svoje otroke v mesta, če smo jim hoteli privoščiti boljše izobrazbe in ravno tako je tudi danes, ko moramo otroke pošiljati v šolanje v Maribor ali pa v Celje. Radi tega je misel ustanovitve nižje srednje šole z sedežem v Dravogradu povsem hvaljevredna, in je to misel celokupno prebivalstvo teh krajev vzelo na znanje z velikim veseljem in zadovoljstvom.

Prav primerno pa bi bilo za severno-zapadni del naše dravske banovine tudi okrajno sodišče s sedežem v Dravogradu. K temu okrajnemu sodišču bi spadala okrajna sodišča v Marenbergu, na Prevaljah, v Slovenjgradcu, Šoštanu in Gornjem gradu in bi se morda dalo pritegniti k območju tega okrajnega sodišča še tudi kako drugo podeželsko okrajno sodišče. Na vsak način pa bi bila taka ustanova na polju justične uprave za prizadevanje v narodnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem oziru velikanskega pomena in če bodo merodajni faktori o zamisli ustanovitve takega okrajnega sodišča razmišljali, potem bodo to misel brezdvomno tudi realizirali in pri tem odličnem delu jih bodo podpirali vsi narodni krogi, zlasti pa domače prebivalstvo tega dela naše pokrajine, ki bo le ob takem pozitivnem ustvarjanju prišlo do zaključka, da v nobenem oziru ni zaposlavljen, temveč enakopravno in enakovredno z vsemi drugimi državljanji naše velike državne skupnosti.

Poslanstvo Rusije in Slovani

Prof. Boris Sokolov

Rusija je od Petra Velikega dalje vodila neprestane vojne za osvoboditev krščanskega in slovanskega prebivalstva v turški državi.

Za vlade carice Katarine II. je Rusija 1774. dobila pravico, ščititi pravoslavno prebivalstvo Turčije. Car Aleksander I. je vzel pod pokroviteljstvo Srbe, ki so se borili pod vodstvom Karađorđića za časa prvega srbskega upora, in ruske čete so se borile skupno z njimi za osvoboditev. Pravica Srbije na avtonomijo v Turčiji je bila prvič priznana v 8. točki bukareškega miru med Rusijo in Turčijo. — Enako je car Aleksander I. na diplomatski način podpiral drugi srbski upor 1815. I. Ruska eskadra se je borila skupaj s Črnogorci v Dalmaciji.

Car Nikolaj I. je v 5. točki ackermanske konvencije 1826. in v ordinskem miru 1829. dosegel uresničenje te avtonomije. — Car Aleksander II. je v sanstefanskem miru 1878. dosegel priznanje popolne neodvisnosti Srbije, Črne gore in avtonomijo Bolgarije.

Srbski zgodovinarji priznavajo, da so vse slovanske balkanske države plod ruske politike in ruskih vojaških uspehov na Balkanu, pogosto celo navzlic nasprotovanju vse ostale Evrope. Bolgari so ovekovečili svojo hvaležnost Rusiji v spomeniku Aleksandru II., v Sofiji, z napisom: Carju Osvoboditelju — hvaležnica Bolgarija. Karađorđić je 1. 1807. govoril Rusom: »Mi znamo biti hvaležni. Varni principu! Zvestoba za zvestobo, so Srbi v Beogradu postavili dom Nikolaja II. in po vojni so bratsko sprejeli rusko na-

cionalno emigracijo.

Rusija je pa moralno in materialno podpirala tudi marsikatero narodno slovansko iniciativo v bivši Avstro-Ogrski. Etnografska razstava v Moskvi 1. 1867. je bila impozantna manifestacija vseh Slovanov. — Ko je veliki Jugoslovanski škof Strossmayer toplo čestital rektorju kijevske univerze ob priliki 900 letnice pokristjanjenja Rusije, se ni ustrašil sovražstva Franca Jožefa.

Avstrija in Nemčija sta nasprotno materialno podpirali Ukrajince. Zastopniki slovanske filologije Čehi Dombrovski, Šafařík in drugi so priznavali le ukrajinsko narčje, ruski literarni jezik je bil skupna last vseh treh panog ruskega naroda. — Karpatski Rusi so se izjavili z 82% za ruski učni jezik v šolah.

Ustanovitve ukrajinske države sta si zamislili Avstro-Ogrski in Nemčija že po Berlinskem kongresu. Uresničil se je ta načrt 1. 1918. v brest-litovskem miru. — Volonirna Karpatska Ukrajina je bila samo orodje v rokah germanizma.

Razdelitev Poljske je sledila šele po stoletnem zatiranju Belorusov in Malorusov s strani Poljske. Aleksander I. je dal Poljski popolno notranjo svobodo, lastno vlado, upravo, finance, državni jezik in vojsko. Poljska »Zlahtas« se je hotela polastiti pristno ruske zemlje Volhinije, Podolije, Ukrajine (Kijevščine) in beloruskega Polesja.

Poizkus rusifikacije Poljske po drugem poljskem uporu je bil seveda pogrešen. Rusi, katerih je danes na Poljskem okoli 8 milijonov, so brezpravni del prebival-

stva; še lani je vlada dala razrušiti 130 pravoslavnih cerkev. Gospodarsko je Kijev pod rusko oblastjo porastel iz mesta z 19. tisoč prebivalcev na skoro milijon. Malorusija je postala žitnica Evrope. Rusija je Poljsko industrializirala, poljski kmet se je opomogel in bil (Rusiji) v nasprotju s plemstvom, naklonjen.

Ob izbruhu svetovne vojne je ruski car obljubil Srbom pomoč in je svojo besedo tudi držal. Rusija je izjavila, da pomeni svetovna vojna »boj za osvobodjenje Silvanov«. Masaryk je razumel svetovno vojno kot boj demokracije proti avtokraciji in teokraciji, k poslednji je pristeval Rusijo. Masaryk in Beneš sta pokazala svoje protirusko stališče šele po revoluciji. Pred revolucijo pa sta proslila carja Nikolaja II., da stopi na čelo bodočega »českoslovanskega kraljestva« član dinastije Romanovih.

Svetovna revolucija Masaryka je polna klevet in nehalnosti do Rusije. Dr. Karer Kramarčič v svoji knjigi »V zaščito slovanske politike«, Masaryka in Beneša neslovanske politike in nehalnosti. — Takšna politika je dovedla do tega, da so bili odpoklicani češki legionarji iz Sibiri in da je bil vrhovni poveljnik Rusije admiral Kolčak predan boljševikom.

Vsakemu Slovani je jasno, da bo bodoče Slovanstvo zagotovljeno le z obnovitvijo velike, narodo zavedne Rusije. Kdor misli o stoletni zaščitni Slovanov drugače, deluje hote ali nehotе v korist sovražnikom Slovanstva, predvsem pa v škodo malih slovanskih narodov.

Curjenim naročnikom!

»Ne, gospod direktor, nikoli mu ne dam več ko dva jabolka! Nikoli!«

Kakor smo v sobotno-nedeljski številki »Večernika« dne 22. aprila 1939. obširno obrazložili, znaša naročnina od 1. maja 1939, dalje za »Večernike«, prejemam po pošti 14 din, kjer se pa po raznašalcu dostavlja na dom, 16 din na mesec.

S 1. majem 1939. smo uvedli za naročnike kolektivno nezgodno zavarovanje, kakor ga imajo tudi drugi listi, ter smo v ta namen sklenili za svoje naročnike na podlagi splošnih zavarovalnih pogojev pogodbo z zavarovalno družbo »Dunav«, po kateri je naročnik »Večernika« zavarovan za primer smrtne nesreče za 10.000 din. Opozarjamo Vas, da je lahko zavarovan samo tisti naročnik »Večernika«, ki v redu plačuje naročnino. Zavarovalna pravica v vsakem primeru ugasne, ako naročnik »Večernika« ni poravnal naročnine do 14 dni pred nezgodo.

Za nove naročnike stopi zavarovanje v veljavo šele s trenutkom, ko je bila naročnina vsaj za mesec dni plačana v naprej.

V interesu vseh naročnikov je zato, da naročnino takoj in v redu plačajo.

UPRAVA »VEČERNIKA«.

Izveček določil za „Večernikovo“ nezgodno zavarovanje

1.

Kolektivno zavarovanje »Večernikovo« naročnikov za primer smrtne nezgode v znesku 10.000 din temelji na zavarovalni pogodbi, ki jo je sklenila uprava »Večernika« z zavarovalno delniško družbo »Dunav«, podružnica v Ljubljani, na podlagi zakonitih splošnih zavarovalnih pogojev, veljavnih v naši državi za nezgodno zavarovanje. Zavarovalna polica ter splošni pogoji za to zavarovanje so deponirani v upravi »Večernika« v korist našim naročnikom. Zavarovalne premije za vse naročnike plačuje uprava »Večernika«. Zavarovanje »Večernikovo« naročnikov ni prav nič odvisno od volje uprave lista, pač pa je to njihova pravica nasproti zavarovalnici, katero, ako bi odklonila stavišne zahteve, lahko sodno iztožijo.

2.

Za nezgodo v smislu zavarovanja se smatra vsak od volje zavarovanca neodvisen dogodek, ki deluje z mehanično silo na njegovo telo od zunaj. V smislu tega glavnega določila je pojem nezgode zelo obsežen, vendar pa splošni zavarovalni pogoji za nezgodno zavarovanje ne priznavajo vseh slučajev nezgod za nezgode v zakonitem smislu zavarovanja.

3.

Samo tisti naročniki »Večernika« imajo pravico do zavarovanja, ki naročnino v redu plačujejo. Čeprav bi imel naročnik na podlagi splošnih zavarovalnih pogojev za nezgodno zavarovanje pravico na izplačilo zavarovalnega zneska 10.000 dinarjev, vendar mu ta pravica ugasne, ako ni poravnal naročnine na »Večernik« za ves čas do 14 dni pred nezgodo. Za nove naročnike stopi zavarovanje v veljavo šele s trenutkom, ko je bila naročnina vsaj za mesec dni naprej plačana.

Zavarovan je vedno samo prejemnik

lista, ki je kot tak vpisan v kartoteki uprave »Večernika«, ne glede na to, kdo naročnino plačuje.

4.

Neposredno po nezgodi je nemudoma poklicati zdravnika in ukreniti vse potrebno, da se posledice nesreče po možnosti odvrnejo in zmanjšajo.

5.

Vsako nezgodo, za katero hoče zavarovanec zahtevati izplačilo 10.000 din, je takoj po nezgodi javiti, najbolje telefonično ali s priporočenim pismom na zavarovalnico »Dunav« v Mariboru na Aleksandrovi cesti št. 12 (tel. 23-86), ali na zavarovalnico »Dunav« v Ljubljani, Aleksandrova c. 6 (tel. 23-86). V prijavi je treba povedati vse podrobnosti nezgode. Priložiti je treba tudi zdravniško spričevalo.

6.

Nezgodo je prav tako treba takoj sporočiti uredništvu »Večernika« v Mariboru, Kopališka ulica 6 (tel. 25-67).

7.

Odškodnino plača zavarovalnica »Dunav« s pristankom uprave »Večernika«. Odškodnina se izplača proti pobutnici v roku dveh tednov po ugotovitvi odškodninske pravice.

8.

Za eno nezgodo se plača zavarovalna vsota samo enkrat, ne glede na to, ali je naročnik naročen na enega ali več izvodov »Večernika«. Ako naročnik ni oseba, nego kaka družba, oziroma zveza oseb (juridična oseba), velja zavarovanje samo za določeno fizično osebo, ki je bila od načelstva te družbe »Večerniku« v zavarovanje pismeno prijavljena.

9.

Ako je zavarovalnica odklonila stavišne zahteve, ima zavarovanec pravico, da te zahteve sodno iztoži v roku 6 mesecev in sicer pred sodiščem v Ljubljani.

Novice

Težko življenje učiteljskih pripravnikov Z 900 DINARJI NI MOGOČE ŽIVETI SEBE I NDRUŽINO. — PROŠNJA ZA PREVEDBO.

Ko smo študirali, nismo vedeli, da bodo učiteljski pripravniki tvorili poseben stan zase. Tudi nismo vedeli, da se iz tega stanu ne moreš premakniti ne navzgor, ne navzdol. Pribiti si z 911.— dinarji, s katerimi ne moreš niti živeti niti umreti. Pa kaj — če si sam, še gre. Moraš pač stradati. Ješ enkrat na dan koruzne žgance tako, da se ti kar sline cede, če jedo otroci v pavzi lepa rdeča jabolka, za katera nimaš ti uboga pripravniška para kredita, v svojem proračunu. Lahko hodiš tudi v raztrganih čevljih in razcepanih hlačah, ki si jih prinesel pred petimi leti s seboj v službo. Seveda si se moral takrat zadolžiti, ker je oče komaj zase zaslužil. Če imaš raztrgane rokave na komolcih in nimaš denarja, da bi si kupil sukanca, se moraš pač obračati od ljudi, ki ti prijazno pozdravljajo: »Dobro dan gospod učitelj!« — Torej sam boš že nekako — boš pač hodil, kakor Krjavlj

nekoč po Dolenjskem.

Toda kaj pa počneš, moj dragi pripravniški tovariš, če si oženjen in imaš enega ali pa dva otroka?

Otroka nič ne veta, da smo postali pripravnik stabilen stan in močno zgazen na 911.— dinarjih. Otrok hoče jesti. »Ata, daj kruha; zebe me, atek!« — se glasi dan za dnem prijetna pesem, ko prideš prav vesel iz šole. Ali boš, dragi pripravniški atek, ponudil otroku dokument, ki te že več ko dve leti usposablja, da postaneš učitelj IX. skupine in ti daje upanje, da boš vsaj otroku kupil kruha in obleko? Za tebe in ženo pa še vedno nebi nič ostalo.

Ne, otroci imajo pravico zahtevati od nas.

Mi pa prosimo merodajne v imenu naših otrok in pripravniške bede — prevedite nas!

Pripravnik Krajnik.

Pomlad v Ljutomeru

V Ljutomeru in po podeželju je vse v najlepšem cvetju, da je drevje, kakor da bi bilo od snega pobeljeno. Noči so zelo hladne, vendar ljudje upajo, da ne bo mraza. Če bo tako, kakor kaže, bo letos dobra sadna letina.

7. maja bo v Sokolskem domu tombola. Dobitki so razstavljeni v oknu trgovca Sumaka.

Mnogo se govori, da dobimo v Ljutomeru že dolgo let obljubljeni Zdravstveni dom, vendar se zadeva nikamor ne premakne.

Prebivalstvo prosi pošto direkijo, da bi končno enkrat uredila dnevno dostavo pošte za celo mesto. Govtovi predeli imajo samo 4 kratno dostavo pošte, s čimer so najbolj prizadeti obrtniki, ki imajo naročeno dnevno časopise.

V Ljutomeru je zelo pomanjkljiva električna razsvetljava. Luč imajo samo tiste hiše, ki so zidane ob cesti proti

Stroji vasi. Ker plačujejo vsi občani enake davke, bi bilo potrebno, da bi mestna občina razširila omrežje v vse dele mesta. Obrtniki imajo zaradi take pomanjkljivosti elektrike precejšnjo škodo.

Ljutomerčani imajo zadrugo »Angoraa«. Njeni člani gojijo okrog 3 do 4000 komadov kuncov. Kilogram volne stane 300 do 400 din, en kunec pa da do pol kg volne. Zadruga ima svoj sedež v Ljutomeru, člani pa ima raztresene po vsej državi.

K otvoritvi II. Celjskega kulturnega tedna

II. Celjski kulturni teden bo otvoril danes ob 20. uri v mali dvorani Celjskega doma s svojim koncertom Slovenski vokalni kvintet. Na sporedu bodo skladbe R. Savina, dr. Schwaba, O. Deva, A. Mirka, C. Preglia, I. Pavca, Žepića, Sl. Osterca in drugih. Kvintet sestavljajo člani

Ostani mlada!

Uporablja

ELIDA MILA

Za žene, ki imajo rade naravnih vonj pri milu: ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG

ni brata Tone in Roman Petrovič, Milan Jug, Tine Štibenec in Artur Sulc; arhitekturni vodja kvinteta pa je Ludvik Žepić. Samospeve bo spremljala ga. prof. M. Saničnova.

Slovenski vokalni kvintet je odlično pevsko telo visokih umetniških potenc, ki je priznan prav tako v tujini kakor doma. Poje z lepo in najčistejšo ubranostjo. Brez dvoma bo to za prvi večer CKT velik umetniški užitek, ki se mu ne bo mogel odreči noben Celjan.

o. Pri podiranju smrek se je ubil posestnikov sin Vincenc Potočnik iz Skofje Loke. Z očetom sta šla v gozd, in ker se je pri podiranju neko deblo zapletlo v veje drugih, je Vincenc splezal nanj, da bi oklestil veje. Po nesreči je padel z drevesom vred z višine 15 m in obležal mrtev z razbito lobanjo.

o. Požar je upepeli kmetijo in pet glav živine pos. Rožič pri Črnomlju. Ogenj je nastal na vozu stelje in se naglo razširil na ostala poslopja, tako da so domači konji rešili par volov in svinje. Ostala živina je zgorela, kakor tudi priklenjena pes. Gasilci so preprečili, da bi zgorela vsa vas. Posestnik je zavarovan za 6.500 din, škoda pa znaša več 60.000.

o. Okrog 10 hl banovinskega gorila je zgorelo blizu Ponovič pri Litiji. Gasilo je okoli 70 gasilcev, orožnikov in delavcev, toda proti besnečemu ognju, ki se je zaradi vetra in suhega resja in listja bliskovito širil, niso mogli mnogo storiti. Zažimivo je, da so natančno pred 10. leti goreli isti gozdni predeli.

o. 15 koles sta ukradla. Kakor smo že poročali, so pragerski orožni prijeli Kranjca Franca iz Vrhljega pri Pragerskem in Iv. Leskovarja iz Pragerskega. Pred orožniki sta priznala, da sta ukradla okoli 15 koles.

o. Otok utonil v gnojnici. V gnojnico je padel 4 letni posestniški sin Ignac Polt iz Zamecev pri Ljutomeru. Ker ni nihče opazil nesreče pravočasno, je otrok utonil.

o. Kolesar zelo nevarno povozil otroka. Na cesti Radenci—Gornja Radgona je povozil s kolesom kipečavčar Anton Ingolič iz Melincev v Prekmurju 5 letnega gostinčarjevega sina Stanka Kranjca iz Radence. Povožen je dobil težke poškodbe po vsem telesu, da je njegovo stanje zelo resno.

o. Viničarji v plamenih. Ponoči so zaželi plameni viničarju Antona Seršena iz Vinskega vrha v Ljutomerških gorah. Posestniku je uničil ogenj tudi več hl vina, tako da trpi nad 20.000 din škodo.

o. 500 prekmurskih sezonskih delavcev in delavci se je odpravljalo te dni iz Murske Sobote v Vojsvodino. Prekmurci so dobili delo v krajih Coko in Belem Manastirju v Vojsvodini.

o. Izpiti za zidarske, tesarske, kamnoseške in studenčarske mojstre bodo v mesecu maju, pred binokstini. Kandidati naj vložijo svoje prijave k izpitu na zbornico po pristojnih obrtnih združenjih najkasneje do 4. maja t. l.

o. Nevarna igra z orožjem. V mariborsko bolnišnico se je zatekel 18 letni kliničnišarski vajenec Dragomir Ferik iz St. Janža na Dravskem polju; vajenec je po nesreči eksplodiral v levi roki patrona ter mu raztrgala dlan.

Celje

c. Dosedanji urednik g. Ivan Grešnak, ki je začasno vodil podružnico »Večernika« v Celju, se je zopet vrnil na svoje službeno mesto v mariborsko uredništvo. Njegove posle je prevzel g. Milan Četina, dosednji poslovodja Zvezne tiskarne v Celju. c. Celjski kulturni teden. Odbor Celjskega kulturnega tedna opozarja abonente, da privedite v ostalo občinstvo, da se bodo privedite Celjskega kulturnega tedna pričele ločno ob napovedanem času, zato je ločnost zaželena. Zač. bo koncert Slovenskega vokalnega kvinteta ter so skoraj vse vstopnice za privedite CKT razprodane. V zvezi s priveditvijo CKT prirodi trdka Stermeckl v enem svojih izloženih

oken razstavo književnih del vseh onih literatov, ki bodo sodelovali na literarnem večeru CKT. Poleg knjig bodo razstavljali tudi rokopisi, fotografije in dve sliki prof. Albina Širka iz Slovenskih goric.

c. Težka nesreča. V sodni vasi pri Pristavi je težko deblo hudo poškodovalo 48 letnega delavca Ivana Medveda, ki ima zlomljeno levo nogo in rane na glavi. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c. Florjanovo gasilsko slavlje. V nedeljo, 7. maja bo v Celju veliko gasilsko slavlje celjskih gasilskih društev. Ob 8. uri zjutraj bodo prikorakale izpred gasilskega doma v Gaberju gasilske čete Babno, Celje, Gaberje, Lovce, Tcharje, Trnovlje in Skofja vas v opatijsko cerkev, kjer bo služba božja. Nato bo krenil gasilski sprevod v mestni gasilski dom, kjer bo proslava z razdelitvijo odlikovan zaslužnim gasilec.

c. Slovenska združena opozicija za celjski okraj sklicuje za nedeljo, dne 30. t. m. ob 10. uri dopolne shod v Vojniku, na katerem bodo govorili Mr. Fedor Gradišnik, Albin Vipotnik in Jernej Stante.

c. Zidavska kupčija v Laškem. V Laškem se zadnje dni mnogo govori o neki čudni kupčiji. Neki ugledni laški gospod je prevel za nagrado nekaj hločakov posredovanje za dosego državljanstva za dobro znanega Zida industrijalca F.

c. Koncerti drž. gimnazije in vseh treh meščanskih šol bo jutri ob 17. uri popoldne v Mestnem gledališču. Glasbo ljubice občinstvo, posebno pa starši, naj pokaže z obilnim obiskom, da znajo ceniti trud mladine in njihovih glasbenih učiteljev.

c. Dr. med. Viktor Tomišek, Celje, specializirano za očne bolezni, se preseli s 1. majem v Cankarjevo 9.

c. Brošura »Celjski kulturni teden« je izšla za privedite CKT. V lični brošuri so razporedili vse privedite, sezname del, besedila in nekaj pomembnih člankov.

c. Nezgoda pri telovadbi. Pri telovadbi se je ponesrečil 11 letni stražnik sin Rafael Dobrotinšek z Mariborske ceste. Pri padcu si je nalomil levo roko. Dečka so prepeljali v lukajsko bolnišnico.

c. Preložena razprava. Včeraj se je pričela pred velikim kazenskim senatom v Celju razprava proti bratoma K., ki sta obtožena roparskega napada na zakonca Žerovnik blizu Skofje vasi. Razprava je bila preložena.

Ptuj

p. Ptujška icalnica Angelo Žigon se seli. Sedanji prostori na Dominikanskem trgu so nepopolni, ker se preveč tresejo. Kakor so čuje, je g. Žigon nameraval zgraditi icalnico na Rogozniški cesti. Ta načrt pa je bil primoran opustiti, ker mu občina ne more zgraditi kanalizacije. S preselitvijo Žigona iz Ptuja se bodo tukaj znatno povečale brezposelnosti vrste.

p. Izpremembe v mestnem svetu. Sprejeta je bila ostavka g. Sainca Cezarja, učitelja. Odborniški dolžnosti so bili razrešeni: gg. železničar Frankovič Ivan; železničar Rogina Franc; čevljar Gačar Jakob. V mestni svet pa so vstopili: gg. okrajni šolski nadzornik Zazula Rafael; razvednik gimnazije Alič Franc; trgovski sodnik Habjančič Franc; uradnik Prapor Franc; inžir Siroc Albert; gostinčar Ernest Ferdo in pos. Sima Karel iz Brega.

p. Trgovine bodo v nedeljo odprte od 8—10 ure.

p. Polasnila o »Večerniku« in naslovni malih oglasov se dobe na Vrazovem trgu 2. Tukaj se sprejemajo mali in veliki oglasi. Sprejemajo se novi naročniki. Tudi naročnina se more tukaj poravnati.

p. Novo si je zlomil Rožkar Jožef 49 letni kočar od Sv. Barbare v Halozah.

p. Na Tyrsevem trgu so ukradli kolo Malingerja Josipa iz Gornje vasi.

p. Cepljenje proti ospicam. Mestni fizik obvešča da se bo vršilo cepljenje doječkov 8. maja v zborniški dvorani magistrata od 13—14.30 ure. Pregled cepljenih in naknadno cepjenje se bo vršilo teden dni pozneje na istem mestu. Starši so po zakonu dolžni prinesiti otroke k cepljenju in pregledu.

p. Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Marjono«.

Maribor

Jubilejni koncert Glasbene Maticice

Pevski zbor mariborske Glasbene Maticice se pripravlja na vokalni koncert v sredo, 3. maja. Ne bo to samo manifestacija ob obletnici, ampak prikaz resne in čiste slovenske vokalne umetnosti. Kakor smo že prejšnji teden poročali, bo obsegal spored 3 dele. Prvi bo prikazal dela iz predvojne dobe, t. im. narodnega preroda, drugi skladbe iz po vojne dobe in tretji za koncertni oder prirejeno narodno pesem.

V prvem delu so na sporedu: Gallusov »Pater noster«, Nedvedova »Nazaj v planinski raj«, Foersterjevi »Naše gore« in »Ljubica« ter Pavčičev »Jezdec«. — Janez Gallus Petelin je odmaknjen sicer od dobe preroda, vendar si ne moremo predstavljati sporeda z umetniškimi stremenjem brez njega. Vzporejamo ga lahko z veliko glasbeno osebnostjo Palestrine, saj dela našega Gallusa ne zaostajajo v ničemer za njegovimi. Njegov »Pater noster« je pisan za 8-glasen mešan zbor in je sicer intonacijsko lahek, ali ritmično zelo razgiban in zanimiv.

Anton Nedved, po rodu Čeh, se je preselil k nam l. 1856. in se v kratkem poslovenil. Zarezal je globoko brazdo v našo glasbo in njegova »Nazaj v planinski raj« je bisser med pesmi tedanje dobe.

Tudi Anton Foerster je bil po rodu Čeh. Najprej je služboval na Hrvaškem, l. 1867. je pa prišel v Ljubljano in se tudi on prav kmalu naturaliziral. Bil je prvi, ki nam je dal slovensko glasbeno terminologijo. Njegov mešan zbor »Naše gore« prica, da je bil Foerster širokega razgleda, in kar je napisal, je bilo kot iz jekla. V »Ljubici« se pa izkaže kot izvrsten glasbeni dramatik. Se sedaj sta obe skladbi preizkusni kamen premmnim pevskim zborom.

Pavčičev »Jezdec« bo zaključil spored 1. dela. Je to skladba, ki jo je priredil po solospesu E. Adamiča, Pavčič, naš priznani klavirski pedagog ljubljanske Gl. Maticice, je znan predvsem po odličnih samospelih. Kot zborovski skladatelj se je udeleževal nam.

Drugi del je precej odmaknjen od prvega. Imena: Ravnik, Adamič, Lajovic in Osterc so stebri slovenske glasbenega

ustvarjanja v modernem smislu. Medtem ko se je gojila slovenska pesem v dobi preroda skoraj izključno iz narodnostnih ozirov, je dobila v povojni dobi velik razmah in prinesla pravo revolucijo v glasbenem izražanju. »Poljska pesem« Janka Ravnika je globoko občutena lirčna skladba, ki jo smemo primerjati s sliko, polno pisanih, a mehkih barv. E. Adamič »Mlad junak« je skladba polna življenja in veselja, mojstrsko napisana, kot je znal to Adamič sam. Skladbo pozivi še kratak altovski solo, katerega bo pela na tem koncertu gđ. Luti Šušteršičeva.

Anton Lajovic bo zastopal z dvema skladbama, in sicer »Lanom« in »Zelenim Jurijem«. Lajovic je svet zase. V oblikovanju svojih del je neizprosni in dosleden. Njegova dela so odlična od prvega do zadnjega. Medtem ko je »Lan« zelo občutena in mirna lirčna skladba, je »Zeleni Jurij« ves razgiban. Posebno znameniti je sopranski solo, ki nastopa kot »Zeleni Jurij«. Ta part nam bo zapela ga. Marjanca Kalanova, odlična gojenka solopetja pri gospe Ropasovi na naši Gl. Matici.

Zaključek drugega dela sporeda tvori

veličastno delo Slavka Osterca »Magnificata«, mešan zbor s 4-ročno klavirsko spremljavo, ki jo bosta oskrbela gđ. dr. Elie in dr. Roman Klascinc. — Osterc je avantgardist moderne slovenske glasbe. Doma ga razmeroma premalo poznamo, bolj pa ga v tujini, kjer so njegove skladbe, bodisi simfonije ali klavirske, na sporedih kvalitetnih svetovnih koncertov. To delo je izšlo kot poslednji edina skladba slovenskega komponista pri veliki založbi Universal Edition na Dunaju. Skladba je dosegla povsod velik uspel.

Tretji del obsega, kakor že rečeno, narodno pesem, prirejeno za koncertni oder, in sicer Pavčičev »Belokranjsko narodno kolo«, Maroltovo »Kukavico« in Adamičev »Prelepa je Sleska dolina«. »Zenka mi v goste gre« in »Furmanska«. Vse skladbe so obdelane po narodnih napetih in prirejene kot koncertne točke, ne da bi pri tem izgubile narodni ton.

Iz povedanega je celoten spored zelo skrbno izbran in bo pomenil za Maribor nedvomno velik kulturni dogodek, zato že priporočamo vsem, da upoštevajo plemenito stremenje naše Gl. Maticice in se koncerta v čim večjem številu udeležijo.

—o—

Kritičen sprehod po mestu

Z DOBRO VOLJO IN MALIMI STROSKI BI SE DALO MARIKAJ UREDITI.

Če hodi človek s kritičnimi očmi po Mariboru, naleti vedno in skoraj povsod na gotove nepravilnosti, ki kazijo lep obraz mesta, in ki bi se dale z malenkostnimi stroški popraviti, da bi dobilo mesto vse lepše lice, kakor ga ima.

Priporočljivo bi bilo, da bi se že na obstoječi gredi na Aleksandrovi cesti med Prešernovo in Cankarjevo ulico zasadili topoli, kakor so zasajeni na ostali aveniji. To bi precej pripomoglo k lepi ureditvi mesta.

Močno je tudi zanemarjen Zrinski trg. Na tem trgu bi naj občina uredila umetniški paviljon za permanentne razstave slikarjev in kiparjev in za slične manjše prireditve. Tudi ta trg bi se dal lepo urediti s pomočjo avenije s topoli. Mogoče bi se ta park preuredil za nekaj šolski

park, kamor bi prihajala med odmorji šolska mladina. Skrajni čas pa bi bil, da se v tem parku postavijo nove in številnejše klopi.

Hvalevredna je zamisel mestne občine, da namesto starih kostanjev zasaja topole. Zelo reprezentativno bi vplivalo vsekakor, če bi se tudi prostor pred Glavnim kolodvorom zasadil s topoli. Seveda bi se moral vsi prostor preurediti. Stopnice pred kolodvorom bi morale priti točno v sredo proti Kolodvorski ulici. Sedanjí pogled s kolodvora je kaj klaviren ter bi bil prav tako skrajni čas, da se preuredi. Tudi na tem kraju bi bilo dobro namestiti več klopi. Pred kolodvorom se vedno čaka; ker ni klopi, pa se ljudje poslanjajo na ograje in stebre.

m. Zdravniško dežurno službo za nujno zdravniško pomoč vrši v nedeljo, 30. aprila, OUZD zdravnik dr. Velker Hugon, Maribor, Koroška cesta 10-1, ponoči Požbeška cesta 2.

* Tisočake gremo iskati na tombolo k Sokolu I.; za 3 dni si lahko srečati za vse življenje. Sedeži na razpolago, tudi okrenčal se boš lahko in kar bo najbolj veselo: mladina se bo zavrtela ob veselih zvokih godbe »Drave«. Veselica se vrši brez vstopnine.

* Gasilska četa v Pekrah vabi v nedeljo, dne 7. maja, na župni zlet, združen z blagoslovitvijo nove motorne brigade in avtomobila na vrtu tov. Zorka. Za dobro kapljico in prizgike skrbli v lastni režiji uprava čete.

* Izlet v Postojnsko jama na binokosno nedeljo, dne 28. maja, o priliki velikega koncerta Glasbene Maticice v Ljubljani, priredi »Putnik« Maribor. Vozna cena s kolektivnim potnim listom in z vstopnico v jama samo din 150. Prijavite se takoj pri Putniku Maribor-Celje-Ptuj.

* Ze več, kje je »Grčič«? * Vokalni koncert »Jadrana« se vrši neoprekleno v soboto, 20. maja.

Vrtne garniture, sončni ke, ležalne stole, naslonjake dobavljajo najceneje **OBNOVA**, F. NOVAK, Jurčičeva ulica 6

* Gostilna »Balkan«. V nedeljo koncert. Prvovrstna vina iz Spičnika. Tschelgij pivo, pohanc.

* Krožek mariborskega upokojenega učiteljstva bo imel v četrtek, 4. maja, redni mesečni sestanek v gostilni M. d. a. u. s. na Koroški cesti pred »Monte belom«.

* Člani nabavilne zadruge tekstilnih usluž. v Pobrežju pri Mariboru v likvidaciji se pozivajo, za nedeljo, dne 30. 4. 1939., od 9.—10. ure dne v gostilno g. Pukl v Pobrežju, Aleksandrova c. 8, da si ogledajo zaključni račun.

Moški!

za zdravljenje spolnih slabosti seksualne impotence, za spolno slabost ter za okrepitev funkcij spolnih žlez poskusite hormonske neškodljive

„HORMO-SEKS“ pilule
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 34.—, 100 pilul din 217.—, 300 pilul din 560.—. Zahtevajte je originalne »Hormo-Seks« pilule, ki so na skatlici zunaj opremljene z zaščitno znamko. Po pošti razpoložljive diskretno: LEKARNA BAHOVEC, LJUBLJANA. Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij »VIS-VITE«, Zagreb, Langov trg št. 3. Ogl. reg. S. br. 1990-35

* Opozorilo prebivalstvu. Vsako nedeljo posluje pod okriljem društva »Sola in dom« v knjižnici Pedagoške centrale Koroščeve ul. (Državno učiteljske) od 10. do 12. ure dopoldne vzgojna svetovalnica, ki nudi po strokovnjaki pomoč pri onih otrocih, kojih vzgoja je iz kakršnega koli vzroka težavna. — Društvo »Sola in dom« v Mariboru.

* Kavarna in restavracija Orel, izborna kuhinja, pizensko pivo, izborna ljutomerska kvaliteta vina po zmerni ceni, specialitetni muškati silvanec s 27% sladkorja.

* Pavešič, Kamnica. Vsako nedeljo in praznik odloži in jagnje na raznju. Ocvrti piščanci, prvovrstno vino in Tschelgijevo pivo.

Nočna lekarniška služba: lekarna pri Sv. Antonu Frankopanova 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomagaj, Aleksandrova cesta 1., tel. 21-79.

Kino

* Grajski kino. Do vključno nedelje »Tajni signal L. B. 17.«, Willy Birgel. — Ponedeljek veliki francoski film »Patriot«.

* Kino Esplanade. Od petka »N« vsak angel, duhovita, zabavna veseliga s Heinz Rühmannom.

* Kino Union. Do vključno ponedeljka »Profesor Harold Lloyd«. Salve smeha. Najnovejši Haroldov film.

* Zvočni kino Pobrežje, 29. in 30. aprila napeti in edinstveni film »Lolaj«. Epopeja daljnega severa.

Mariborsko gledališče

Sobota, ob 20.: »Aida«. Red C. Gostovane ge. Mitrovičeve in Majdičeve. Zadržite.

Nedelja, ob 20.: »Prodana nevesta«. Zadržite cene.

Ponedeljek: Zaprt.

Torek, ob 20.: »Upniki — na plan«. Red B.

m. Opozorjamo na današnja zadnja »Aida«, pri kateri gostujeta ga. Mitrovičeva in gđ. Majdičeva. S tem se »Aida« poslovi za mnogo let od mariborskega gledališkega repertoarja.

* »Prodana nevesta« 40 let na mariborskem odru. Z jutršnjem (nedeljsko) večernim predstavo nastopi Smetanova še vedno mladostna in priljubljena »Prodana nevesta« že 40 let od narodnega gledališča v Mariboru. Prvič je prišla dne 28. aprila leta 1922 in je bila tisto sezono ter sploh celo prvo desetletje desetkrat vpriporjena.

Radio

Nedelja, 30. aprila
Ljubljana: 8 Kmetijski trio; 9.15 Prenos cerkvene glasbe; 10. Radijski orkester; 12.30 Ploščo po želji poslušalcev; 13.20 Harmonika; 17. Kmetijska ura; 19.50 Mladinski pevski zbor iz Raketa; 19.50 Slovo od aprila s pesmijo in glasbo; 20.30 Večerni koncert solistov; 22.15 Veseli ritmi.
Beograd: 12.45 Ploščo; 13.10 Ruske romane in tamburasi; 18.45 Zabavni koncert s ploščo; 21. Večer narodnih pesmi. — Solija: 18. Laha in pesna glasba; 20. Komorni koncert; 20.55 Odlomki iz operet. — Monakov: 20.15 Punceljeva opera »La Boheme«. — Rim: 22. Vesel operetni večer. — Berlin: 20. Ples ob pesmi in glasbi.

Ponedeljek, 1. maja
Ljubljana: 12. Koncert s ploščo; 13.20 Koncert radijskega orkestra; 18. Zdravstvena ura; 19.50 Prenos smarnične pobožnosti; 20.30 Koncert operne glasbe; 22.15 Prenos lahke glasbe. — Beograd: 12.35 Zabavni koncert; 17. Laha glasba za zabavo; 20.30 Vokalni koncert; 22.15 Pesna glasba. — Solija: 17.30 Pester spored; 19. Vokalni koncert; 21.25 Laha in pesna glasba. — London Regional: 20.05 Smetanova opera »Prodana nevesta«. — Firenz: 21.10 Operetni večer.

Torek, 2. maja
Ljubljana: 11. Solista ura; 12. Pesmi in ples iz Španije; 13.20 Veseli godci; 18. Pester koncert radijskega orkestra; 18.40 Predavanje; 19.50 Nekaj zabave; 20. Vokalni in instrumentalni koncert; 22.15 Harmonika solo.

Sprejemi pri g. banu

DANES JE VES DOPOLDNE G. BAN SPREJEMAL ZASTOPNIKE IN PREDSTAVNIKE, KI SO MU IZRAŽALI ŽEL JE IN POTREBE SEV. SLOVENIJE

Danes je bilo ves dopoldne na hodnikih okrajnega načelstva izredno živahno. Delegacije so se prijavljale za sprejem pri g. banu dr. Marku Natlačen, se zbirale in več so ljudi se je tlo na hodniku v prvem nadstropju. Po vrsti je sprejel g. ban župane, obč. svetnike, cestni okr. odbor, kmetijski odbor, banske svetnike in Kmetijsko zvezo. V skupinah so bili sprejeti duhovščina, uradništvo, učiteljsko, prosvetna društva in fantovski odseki, sokolska društva, gasilci in humanitarna društva, narodnoobrambne organizacije, bojovniki, koroški borci, obrtniki, trgovci itd.

Pomembno spomenico so oddala g. banu narodnoobrambna društva Narodna odbrana, Slovenska straža, Branibor, Ciril-Metodova družba in Jadranska straža. Spomenica opisuje položaj v Mari-

boru in ob meji, poudarja potrebe socialne skrbstva, obmejnega solstva, radijske postaje v našem mestu ter opozarja na razne pojave tuje propagande.

Posebno pozornost je vzbudila delegacija treh kosaških občanov, ki so prosili za priključitev Krčevine k mestu. — Med raznimi društvi se je priglasila v skupini katoliških prosvetnih društev k sprejemu tudi Zveza združenih delavcev. Posebno skupino svobodnih strokovnih organizacij so tvorili delegati Narodno strok. organizacije, Strojovne komisije in Jugoslovske strokovne zveze, ki so poudarjali važnost socialne zakonodaje posebno v obmenljivi krajini, razložili položaj delavstva in se zavzemali za možnost dobave surovin tekstilnim tovarnam, za razpis volitev v delavske ustanove in druga pereča vprašanja.

ga jezika na univerzi v Zagrebu, bo govoril o Julesu Romains-u, ki je eden izmed najmarkantnejših zastopnikov sodobne francoske književnosti. Opozarjamo še na to, da je veliko število njegovih najboljših del na razpolago v knjižnici francoskega krožka.

m. Šmarnice v cerkvi sv. Reš. Telesa bodo od ponedeljka naprej vsak večer ob pol 8. uri. Najprej bo pridiga, potem pa litanije z ljudskim petjem.

m. Za obleko jo je prevaral. K Tereziji Bagotovi na Tržaški cesti je prišel 14-letni brezposelni delavec Br. V., se ji predstavil za krojača in ji dejal, da ga pošilja njen sin in njegov stari prijatelj po obleko, da mu jo zlika. Bagotova mu je dala 600 din vredno obleko in zvedela šele ob sinovem povratku, da je bila opeharjena.

m. Angleško predavanje. Kakor smo že javili, bo danes po otvoritvi čitalniških prostorov Angleškega kluba v Gregorčičevi ulici št. 12 ob 18.30 v »Vesni« predavanje Mrs. Copelandove iz Ljubljane o angleškem povojnem domačem življenju.

m. Koncert v mestnem parku bo jutri od 11. do 12. pri ugodnem vremenu. Igra godba »Drava« pod vodstvom kapelnika Zekarija.

m. Novost v Mariboru. Znani ugledni brivski mojster Fran Novak je prevzel in opremil brivski salon na glavnem kolodvoru. Brivnica bo odprta tudi ob nedeljah in praznikih dop., kar bo mnoge razveselilo, ter jih rešilo skrbi, kako biti obrit tudi ob praznikih.

m. Francoski krožek vabi vse člane in prijatelje na francosko predavanje, ki bo v ponedeljek, 1. maja, ob 20. v Ljudski univerzi. G. Jean Dayre, prof. francoske-

Prekmurje

Nerešena agrarna reforma

ZAHTEV GROFOVSKIH »BEROŠEV« PO DODELITVI ZEMLJE.

O dobrih in slabih straneh agrarne reforme v Prekmurju se je že mnogo razpravljalo. Prekmurje je v Sloveniji, kjer so bila veleposelstva večnoma gozdna, skoraj edina pokrajina, kjer so dobili agrarni interesi tudi precej zemlje. O tem smo v »Večerniku« že večkrat podrobno poročali. Dejstvo je, da je z agrarno reformo prišlo v roke prekmurjskega agrarnega interesenta mnogo zemlje in da je postalo precej samostojnih kmetičev iz bivših »berošev«, kolonov madžarskih grofov. Vendar pa je že danes razvidno in so pokazale tudi razne statistike, da s tem problem agrarne proletariata v Prekmurju še nikakor ni rešen. Prekmurje s svojim ogromnim sezonskim izseljevanjem bi se posebno za služilo, da bi se ta problem reševal na črtno, s sodelovanjem vseh javnih, gospodarskih in socialnih faktorjev ter bil morebiti ravno zato podvržen posebnim merilom. Gozdni maksimum je za Prekmurje previsok in težko zadeva revno Goricko. Namesto da bi grofovski gozd dobil prekmurški kmet, so ga dobile banke in razni špekulanti. Agrarna zemlja je postala politikum, s katerim so si razne stranke privabile volivce. Interesente se niso znašli v najrazličnejših zakonskih predpisih in tudi niso pazili na možnosti, kako se dajo taki predpisi obiti. Dejstvo je, da bi marsikateri težak socialno in nacionalno pereč problem v Prekmurju mogel biti že danes rešen, čeprav še nikakor ni.

Ti dni smo prejeli pritožbe iz vrst »berošev« beltsinske grofline, ki kažejo, da kolonat v Prekmurju še ni pokopan in da »beroši« želijo vsaj malo samostojnosti, ki jo imajo drugi mali kmetje in srečnejši agrarni interesi. Prizadete so »be-

roške« družine iz izakovskega matofa. Zahtevo po zemlji je postavilo okrog 20 družin, nekaj pa jih za enkrat še omahuje. »Beroši« poudarjajo, da je beltsinske veleposelstvu, ki je last grofice Zichy, ostalo za Semenogojno postajo še 788 oralov nad maksimumom ter da njim zato zemlja ni bila razdeljena. O svojem življenju navajajo sledeče podatke: »Delo od sonca do sonca, povrhu pa še zjutraj in zvečer krmiljenje živine. Poleti znaša delo 17 ur dnevno. Vsaka družina dobi stanovanje (1 sobo, 2-4 družine skupno kuhinjo), sme imeti eno kravo (krma lastna), ima 2 hleva za svinje, obdeluje 1400 kv. klafier zemlje, dobi 4 mtc pšenice, 60 mtc. sena, 6 mtc. rži, 4 mtc. koruze, 12 mtc. drv, 200 din letno (zdaj nekateri samo 100 din). Pogodbe glede tega ni, dasi so po običaju vsi enako prejemali. Skupno znašajo prejemki v naruri in denarju vsehvi tudi stanovanje, preračunani v denarno vrednost dnevno 10-12 din.

Danes samo opozarjamo na zahtevo in položaj teh »beroških« družin ter želimo, da bi se tudi za njih našla ugodna rešitev. Njih slučaj potrjuje mnogo stvari, ki smo jih tudi v uvodu omenili. Posebne graje je pa vredno, da je bila njihova stiska vse do zadnjega sredstva za strankarsko agitacijo. Obiljubljalo se jim je vse mogoče, ne da bi se jim predložile konkretne možnosti ali zapreke, ki stojijo na poti uresničitvi njih želje po samostojnosti in lastnem koščku zemlje. Po volitvah se je nanje vedno pozabilo. V interesu naroda in državne stvari je, da se taka vprašanja rešujejo po širših vidikih ter da se prizadetim resnično pomaga, ne pa dele strankarske obljube, ki takim interesom škodijo.

Mladi Prekmurec št. 7-8

Izšla je dvojna 7.—8. št. »Mladega Prekmurca« s precej pestro in bogato vsebino. Leposlovno prozo sta prispevala Miško Kranjec in Frida Kovačeva. Kranjčev prispevek je odlomek iz romana »Do zadnjih mej«, ki v kratkem izide ter je svojevrstno razglabljanje njegovega junaka Senčeka o Rusiji. Frida Kovačeva je prispevala črtico »Za otroka«. Odlomek o Pragi je prispeval Franc Šebanič. Pesmi je v tej številki precej. Vse kaže, da bo treba počasi misliti tudi na posebno, čeprav skromno zbirko pesmi mladih prekmurških pesnikov. Ob 20-letnici osvobodjenja bi imela še svoj poseben pomen. V zadnji številki so priložili pesmi Pajlin (sonet »V strupenem mrazu«, »Pomladna noč«, Marika Kardoš (erotično »Hrepenenje«), Temiliu (»Epizoda«), Franc Murčič (»Pomlad 1939«) in Fred Kariš (»Družina«). Slednja dojemata prav močno tudi problematiko naših dni. Fr.

Novak se temperamentno zavzema za moderno arhitekturo (»Čas in arhitektonsko oblikovanje«). Mirko Bagar v svojem članku »Kaj hoče mladinski gibanje?« poudarja potrebo slovenske mladine in prekmurške se posebi — po skupnem in stvarnem delu za narodne in demokratske ideale. Ured. Ivan Šiftar je prikazal življenjsko pot, pokojnega dr. Fr. Kovačiča in njegov pomen za slovensko severno mejo. Franc Trdka je zaključil razpravo »Doprinos socialni strukturi Prekmurja«, ki je prva daljša in s statističnimi podatki utemeljena razprava o posledicah nerešene in izmalicene agrarne reforme, ki je pustila še vedno nečisto za prekmurški agrarni proletarijat nerešenih vprašanj. Nekoliko razširjena bi bila razprava primerna za ponatis v posebni brošuri. Književna in gledališka poročila obsegajo M. Rovo kritiko Grivčeve knjige o knezu Koclju in Antona Vratuše »Tri komedije,

poročilo o treh komedijah, ki so letos na repertoarju ljubljanske drame. Paberki prinašajo poročila o članku R. Čačinoviča »Slovenci in madžarski revizionizem« v pariških »Voix européennes«, o slovenskih in državnih literarnih nagradah, o predavanju prof. Baša, o Prekmurju, Miška Kranca o slov. književnosti, o prekmurškem zborniku in apel Meddržstvenega odbora za postavitev spomenika prekm. književnikom. — Zadnja dvojna šte. »Ml. Prekmurca« izide junija in bo posvečena 20-letnici osvobodjenja in združitve Prekmurja z drugimi Slovenci v Jugoslaviji.

Drobni dogodki iz Prekmurja

Spomenik prekmurskim književnikom. V soboto, 22. t. m., je bila poskusna demonstracija lesenega modela spomenika prekmurskim književnikom. Kot znano, vodi akcijo za postavitev spomenika Meddržstveni odbor, ki se je odločil za načrt prekmurjskega domačina arhitekta g. Franca Novaka. Spomenik bo stal okrog 20 tisoč din. Poskusna demonstracija je pokazala, da je najprimernejši prostor za spomenik v parku koncem glavne aleje, na levem oglu, kjer se odcepi cesta proti kinu. Prvotno je bil predviden prostor na trati pred grajskim pročeljem. Demonstracija je pa pokazala, da spomenik zeleno ozadje mogoče bolj odgovarja, kot pa grajsko pročelje. Tudi napis bodo tako čitljivi z aleje same ter ne bo treba posebne poti k spomeniku. Demonstraciji lesenega modela so prisostvovali člani Meddržstvenega odbora, g. župan F. Hartner, strokovnjaki in precej občinstva.

Okrožje društev kmetijskih fantov in deklet ima svojo pisarno v prostorih Touring kluba v Soški ulici. Poslovne ure so vsako nedeljo od 9.—11. ure. — Predsednik upravlja vsako nedeljo od 10. do 11. ure.

Grabljena dela. Urejevanje soboškega Glavnega trga lepo napreduje. Preklekli dni so zasadili vrsto dreves na trgu ob levi strani Radgonske ceste.

Nesreče. Z motorja je padel fotograf g. Puzač Jerolim pri Hidveju v bližini Sobot. Poškodoval si je levo roko in nogu. — Preteklo soboto je nevarno povozil s kolesom pos. sin iz Hotize, Stefan Zver šestletno Marjko Sobočanovo.

Sahovski predavanja bo organiziral SK Mura vsak petek ob 8. uri v posebni sobi pri Vučaku v Murski Soboti.

Belje. Pravijo da prekmurski delavci letos ne bodo šli na državno veleposelstvo Belje. Namesto njih naj bi šli delavci iz sosednjega Medjimurja. Važno je to posebno za mlajše, ki ne smejo v inozemstvo in so na to delo računali.

Akademski zbor pride v Sobotu. Meddržstveni odbor namerava za soboto, 20. maja organizirati nastop ljubljanskega Akademskega pevskega zbora. Prireditelj bo v veliki dvorani Sokolskega doma. Pogajanja so še v teku, vendar je verjetno, da bo prireditelj navedenega dne. To bo že drugo gostovanje APZ v Soboti. Verjetno je, da bo sedaj obisk ravno tako

Kaj je to?

Dolžina črk bonbonov 505 SA CRTOM

porabljenih do danes na vsem svetu

povojen, posebno ker je istega dne v Soboti še učiteljsko zborovanje. Tudi vozni red bo takrat ugoden in se prireditelj lahko udeleži občinstvo iz bližnjih krajev vse do Ljutomere.

Vlak za vlakom. V ponedeljek, 24. IV. sta odpeljala spet dva posebna vlaka prekmurške sezone delavce v Nemčijo. Skupno je šel transport nad 1300 ljudi.

Izzivanje. Pred dnevi si je dovolila tudi neka »smilostiva« v Soboti svojevrstno izzivanje, s katerim bi naj dokazala svojo pripadnost k »višje« rasi in si pridobila zanjo neveljnih zaslug. Njeno izzivanje pa je naletelo na spontano »gorčenje mimoidočih in se ima zahvaliti le gostoljubju predstavnikov tiste državne skupnosti, zoper katero je bilo njeno izzivanje naperjeno, da je ni doletelo nič hujšega. Upamo, da ji bo ta nauk v bodoče koristen in se bo v bodoče znala ravnati. Če ne, bo dobila v prihodnje primernejši nauk. V opravičilo Sobotu treba pribiti, da navedena »smilostiva« ni domačinka, temveč se je sem preselila in uživa iz dohodkov, ki teko iz žuljev slovenskih kmetov v Prekmurju, poceni maslo in meso. Če ni s tem zadovoljna, bi ji mogoče lahko tudi pri nas cene nekoliko privili.

Kulturne prireditve na »Prekmurskem tednu«. »Prekmurški teden« ne bo samo izključno gospodarska in zabavna prireditelj. Prireditelj ob 20-letnici osvobodjenja Prekmurja bo v njegovem okvirju precej kulturnih prireditev, ki ga bodo v tem pogledu postavile pred mnoge druge podobne prireditve. Za kulturno-propagandni značaj »tedna« se trudi skupno z njegovim kulturnim odsekom predvsem Meddržstveni odbor. Otvoritev bo zvezana z odkritjem spomenika prekmurskim književnikom. Pri tej priložnosti bo nastopili tudi novi meddržstveni pevski zbor. Domači igralci prireditelj pri minimalni vstopnini predstavijo Zupaničeve »Veronike Deseniške« na grajskem dvorišču. Prekmurški akademiki pripravljajo akademijo. Ljubljanska drama bo gostovala s Cankarjevimi »Hlapci« in še nekaj predstavami. Ljubljanski igralci bodo prireditelj tudi posebno Cankarjevo proslavo z recitacijami njegovih del. K tem prireditvam pa moramo priložiti še razstave tiska, slik, itd.

Učiteljsko zborovanje. Okrajna organizacija UJU bo imela zborovanje v soboto, 20. maja v Sokolskem domu.

Pismo

Dragi Lojze,

saj dovoliš, da Ti pišem kar na časopisni papir; tudi Ti se umetnik in si mi napisal zadnje pismo kar na liste, ki si jih iztrgal iz starega zvezka. Veš, kako je — umetniki smo in pravijo, da nam je vse dovoljeno. Zakaj ne bi svobode enkrat izrabili?

Ti se v zadnjem pismu nekaj jezíš zaradi slikarske razstave, ti podob si pošlal, pa so Ti samo tri obesili, pa se tu je o dveh podobah napisal neki profesor — kapko iz glave Lojze in lepo ponižno pod pazduho pred profesorjem —, da sploh ne spadata na razstavo. Saj si menda bral, že zaradi profesorja, ki je to ugotovil bi moral, že njemu v čast in slavo. Veš, tako je, dragi Lojze, profesorji so profesorji, da nam pišejo kritike in nas tako seznanjajo z ljudstvom.

Ce grva midva tako po cesti in srečava profesorja, ni to nič takega, ali drugače je, če je ta profesor, ki sva ga srečala, povrh še kritik. Kritiki, Lojze, so hudi ljudje, oni imajo nazore; saj poznaš to pesem, midva pa sva oba samo malo umetnika. Dragi Lojze, težko se je zaleleti v to, kar je enkrat ugotovil profesor

in kar je profesor napisal. Midva nisva študirala umetnostne kritike ali kako se je pravi tej kosi, s katero profesorji seka po naših mokrocvetočih rožah pozicije, zato bi bilo skoraj boljše, če bi molčala. No, Ti se že malo bolj spoznaš na tehnično plat risanja, jaz pa bolj malo, čeprav sem hodil v šolo k g. Jiraku. Tako mi si zdi, Lojze, da Ti na nekaj nisi pomislil, ko si risal in slikal svoje podobe ter jih odnesel na razstavo — namreč na to, da so tudi profesorji na svetu in da bodo Tvoje podobe presojeale oči profesorja. Saj vem, kako je s tibi, Lojze, skoraj preveč umetnika si tudi v življenju in to ti bo še močno škodovalo.

Se še spominjaš, kako je bilo takrat, ko sva hodila ob Lobjnici. Kazal sem Ti pohorsko bedo, ki gleda iz tistih po rebrih razmetanih kočah in iz obrazov ljudi, ki sva jih srečevala. Voda se je penila in prelivala čez skalovje, ti pa si bil ves navdušen nad tem preplem koščkom slovenske zemlje. Opazoval si konje, ki so vlekli po ilovnati in blatni pohorski stezi polne vozove hlodovja in bil prav tako ves navdušen nad kibi konjskih telec. Moram Ti reči, Lojze, da si Ti čudovit otrok! Ko sem Ti jaz razkazoval tiste začudene pohorske otroke, ki so se na teplej okoli naju in govorili o njih revščini,

ni, so Tebi oči kar gorele od radosti, da si jih odkril. Začel si mi pripovedovati o neverjetnem materijalu, ki si ga našel s tako radostjo, kakor da bi odkril nebesa v pohorski grabi in ne pohorski revščini. In ko je Šumela Lobjnica, nisi govoril o njenem šumenju, ampak si mi govoril o barvi, ki jo slišiš iz šumenja. Čudovit otrok! Takrat sva govorila o hladnih podobah in se čudovito razumela. Kaka sreča, Lojze, da ni bilo profesorja med nama! Ne bi slišala, kako mokre barve poljo!

Ti si odšel nato v kobanske hribe, kjer so Te pred leti odkril in začel slikati. Prihajal si v Maribor in takrat sva govorila o tisočakah — pišeš, da sem govoril o treh tisočakah —, ki jih boš dobil za slike. Zate, ki toleš revščino med kobanskimi hribi, je bilo to čudovito bogastvo. Nisi verjel vanj. Najprej so te iz ene razstave odrinili, zdaj pa so te tudi skoraj povsem odrinili, profesor pa je povedal svoje mnenje. Sicer pa, Lojze, saj si vendar umetnik, kaj bi s tisočaki! Mimogrede vesele vest. Veš, da sem slišal, da se je tudi mestna občina nekaj zanimala, da odkupi slike najpotrebnejših; le bojim se, da Ti ni profesor vsega pokvaril.

Pa veš, Lojze, ne obupaj! Jaz imam

rad te Tvoje podobe, prav nič me ne nis pokvarili profesorji. Gledam Tvoj kolec, ki visi v slabem okvirju in čutim, kako vzvalovano poje pokrajina, ki si jo risal; gledam onadva pri obedu in se spominam nate in na Tvojo pot. Moram Ti povedati tudi to, da tudi drugi ljudje radi ogledujemo Tvoje podobe. Prvi si, ki se komu vtisne v spomin.

Dragi Lojze, to je skoraj vse, kar sem Ti hotel povedati. Pozdravi Kobance in Rušane, zaradi profesorjev pa si nikar ne belj glave, če si kaj bral. Tudi zate, Lojze, raste na tej zemlji kruh, kakor raste nam vsem, čeprav grenak.

Zdaj bom res enkrat prišel na Kobansko k Tebi. Govorila bova o Trobentarju, ali bova pa odšla k Lobjnici. Jaz se bom menil s Klančarjem in z Andraševići petimi, ti boš pa prenašal na platno šumenje vode ter bogatost nad motivi pohorske revščine. Čudovit otrok si, Lojze! Bedi nad svojo umetnostjo in jo varji pred vetrom, kakor jo varje tvoj fant na podob »Pri luči«. Ta podoba me čudovito spominja nate. Naj me še dolgo!

Na minoga leta, Lojze.

Tvoj Ivan Potrč

Maribor, dne 29. aprila 1939.

P. S. Ne zameri zaradi papirja in ne jezi se zaradi profesorjev, prosim Te!

Naša vas

Naša povest in naša vas

LJUDSKA POVEST MORA BITI VSELEJ NA UMETNIŠKI VIŠINI — BILANCA NAŠIH LJUDSKIH ZALOŽB

V eni zadnjih števil letošnjih »Obzorij« polemizira ravnatelj g. Janko Glaser s prof. g. Šolarjem o naši ljudski povesti. S člankom, ki sta jih napisala oba znanstvenika, se je pri nas začelo prve obravnavati že dolga leta pereče vprašanje o naši ljudski knjigi. Samo površno je treba pregledati naše tudi tako zvane ljudske založbe, kajti v ljudstvu je bila vsej tej povojni zmedbi na raznih umetniških poljih še ohranil količnik okusa, prijel za glavo, kaj se je v teh letih vse pisalo za naše ljudstvo. V značilno prosvetljevania ljudskih množic se je izdajalo knjige, ki so šle v desetstičnih nakladah med naše ljudstvo. Nastajale so nove ljudske založbe, kajti v ljudstvu je bila vsekakor močna želja po knjigi.

Ce pa danes položimo na tehtnico kvalitnosti vse te povesti, jih bo le malo, ki bodo vzdržale še tako lahko utež. Za ljudsko povest se ni pri nas nikoli preraslo po kvaliteti, po tem če bo imela knjiga kakšno vrednost; ne, pač pa je bilo vedno bistveno, da se je v knjigi pisalo tako, kakor je pilal veter v tej ali oni ljudski založbi. Tako smo dobili namesto povesti premmogokrat spačke, ideološke izpovedi in napadanja, pripovedovane brez sleherne stvaritvene moči. Zdi se, da je tudi slovenski pisatelj bil prepričan, da mora seči po drugovrstnem pe-

rešu, če piše za ljudstvo.

Kajpa, ljudstvo ni literarno vzgojeno, ljudstvo pač bere, gre po knjigi za dogodki.

Tako se je pri nas zadnja desetletja pisalo knjige o našem ljudstvu, prave podobe naše pokrajine in našega ljudstva pa te ljudske povesti niso prikazale. Pokazale so kvečjemu na nasprotja, ki so jih prebojevali pisci teh povesti in njihovi ideološki tabori. In to je bila naša ljudska in vzgojna povest. Premnogokrat so te knjige ljudstvo kvarile in ne vzgajale, namreč za one, ki so za trdno prepričani, da mora ljudska povest vzgajati.

Nihče pa ni šel pri nas korak globlje, da bi dounel tega našega človeka, ki nam prideluje vsakdanji kruh ter bi mu ustvaril v ljudski povesti njegovo pravo podoba in reševal v njej problematiko, ki njega žee, ki je življenje zanj in v kateri živi.

Taka knjiga bi bila pisana na umetniški višini, napisal bi jo ljudstvu umetnik in ne papirnati literat, ki gleda na ljudstvo skozi očala svojega tabora. Tu je treba samo podčrtati besede g. Janke Glaserja, ki pravi, da ne sme biti razlika med dobro pripovedovano knjigo in ljudsko povestjo. Naše ljudske založbe pa bodo morale biti v bodoče vsekakor bolj ljudske in kvalitetnejše.

Kmetska mati — bodočnost naroda

Mnogo se je že govorilo in pisalo in mnogo se še govori in piše o podvigu in padanju rojstev pri nas in drugod. Neovrgljivo dejstvo je, da je to tudi eno izmed naših perečih vprašanj, bodisi za tiste, ki gledajo v velikem številu rojstev porast brezposelnosti, bodisi za one, ki gledajo v bodočnosti in se upravičeno boje, da bi bil opadanje rojstev nekoč narodu v škodo.

V glavnem smo menda le vsi mnenja, da je padanje rojstev za narod pozorno, ker vzroki brezposelnosti tiče drugod.

Pri nas ločimo v glavnem tri vrste mater: meščansko, delavsko in kmetsko. Z

meščansko materjo ne smemo posebno računati. Ona nima nobenega otroka, ali pa enega, dva, kvečjemu tri, z redkimi izjemami več. Delavska mati ima pogosto mnogo otrok, toda baš v delavskih družinah je umrljivost največja. Vzroki temu so v slabem zdravju in pomanjkanju v katerem živijo mati, razen tega pa v slabih, nezdruženih stanovanjih in pomanjkljivi hrani otrok. Edina naša nada ostane v kmetski materi. Ona rodi mnogo zdravih in krepkih otrok, čeprav ima za to najmanj časa in najbolj neugodne pogoje. Otroci doraščajo ob svežem zraku, tečni hrani in krepilnem poljskem detu.

Tem materam, ki nam dajejo našo najkrepkejšo in največ obetajočo bodočo generacijo, je treba posvetiti največjo pozornost. Vsaka uradnica, vsaka delavka je v pogledu materinstva na boljsem ter uživa ob porodu dalje in krajše do-

puste in podpore, le naša kmetska mati tega ne sme poznati.

Odprimo oči in premislimo, na kom leži naša bodočnost ter obrnimo tja vso našo pozornost in pomoč.

Prosvetno delo kmetske mladine

IZBIRATI JE TREBA TUDI MED DRAMAMI IN SOBOBNIMI KOMEDIJAMI — RAZNI PROSVETNO-DEBATNI VEČERI SO NUJNO POTREBNI

Naša prekmurska kmetska mladina se je začela zavedati, da tako, kakor je šlo doslej, ne more iti naprej. Noče, da bi bila vedno odvisna in da ne bi v stvareh, ki se tičejo samo kmetske mladine in kmetskega stanu, sama odločala. Zato se vedno bolj združuje v Društvi kmetskih fantov in deklet, kjer deluje z raznimi prosvetnimi večeri, tečaji, tekmi in igrami za splošno kmetsko samozavedanje in kmetskega samoodločanja v gospodarskih stvareh.

Tako je DKFID v Puconcih priredilo po zelo kratkem razdobju vseloigri »Polnina žena« in »Zakonske nadloge«, ki so ju igrali-kmetijski fantje pod vodstvom učiteljice g. Elze Lokajev prav dobro izvedli. Pri nas so v navadi razne vselo-

igre, ki so se igrale že večkrat po prekmurskih odrih. V tem oziru bo treba iti korak dalje in izbirati med boljšimi dramami in sobodnimi komedijami. Da bodo tudi to igralci dobro izvedli, nam je dokaz zadnja puconška prireditev.

Kmetska mladina v Puconcih ima vsak četrtek sestanke odnosno debatne večere. Taki večeri so nujno potrebni, toda mladina mora tu preko dnevnih malenkosti, do samoučenja in izobrazbe, ki ji ga šola ni dala, da si tako razširi obzorje. Šele široko razgledana in samozavedna kmetska mladina lahko pride do koristnega cilja. Predvsem pa je važno, da dela po geslu, kakor ga je omenil M. Bagar v »Ml. Prekmurcu: Delati in združevati!

Velika kmetijska razstava

Kmetijska razstava na jezenskih velesejnih v Ljubljani so bile pred leti že tradicionalne. Dolge vrste let jih je priredil velesejnski kmetijski odbor, ki mu je načeloval nemurni in idealni, sedaj žal že pokojni predsednik Viljem Rohrmann, s pomočjo kmetijskega oddelka kr. banske uprave, kmetijskih zavodov in družb. Velesejem je ob priliki svojih jezenskih prireditev v teku zadnjih let prikazal nekaj važnih in zanimivih razstav iz drugih področij. Za letošnji jesen od 2. do 11. septembra pa pripravljata po-

množen kmetijski odbor strokovnjakov ter kmetijski oddelk kr. banske uprave s sodelovanjem Sadjar, in vrtnarskega društva, Čebelarstva društva, Zveze mlekarških združenj, Zveze selekcijskih združenj za sivorjavo goveda, Kmetijske družbe, Društva za rejo malih živali itd. obsežno kmetijsko razstavo, ki bo gotovo v veselje, bodilo in ponos slehernemu kmetovalcu, čebelarju, vrtnarju, rejcu in vsem drugim, ki se udeležujejo na kateri koli področju kmetijstva.

Mednarodni poljedelski kongres

V dnevi od 6. do 12. junija se sestanejo v Dresdenu zastopniki več kakor štiridesetih narodov na kongres, ki bo obravnaval vsa vprašanja, tičejoča se poljedelstva. To bo 18. mednarodni poljedelski kongres, ki jih vsako leto prireja Nemčija.

Težišče predavanj in razgovorov se bo nanašalo na poljedelsko združništvo

in vprašanje poljedelskega delavstva, pri čemer bo posvečena posebna pažnja problemu sodobnega boga s kmetov v mesto. Seveda pa bodo udeleženci temeljito pretresli tudi druga vprašanja poljedelstva. Za kongres je v celoti pripravljen ali pa se še pripravlja nad 700 orkopisov. Rezultati kongresa in njegovi sklepi bodo objavljeni v 56 brošurah.

VÁCLAV PROKÚPEK:

Žena in zemlja

(Roman dvojno ljubezni)

»S teboj je tudi danes, Marija.«
»Ali se spominjaš?« je vprašala.
»Nikoli nisem pozabil, Manja.«
»Tukaj se je začelo,« je rekel v živem spominanju.

»Tukaj sva bila skupaj, danes pa že ne.«

»Ti veš, kajne?« Z vprašanjem se je Marija priznavala k materinstvu.

»Vedel sem, da mi to poveš.«

»Tadaj je bilo nebo polno zvezd. Ko sva šla domov, si mi jih imenovala.«

»Kaj se je medtem že vse zgodilo.«

»S teboj, Manja, kakor da bi bilo vse in zopet nič. To vse lepo ostaja z nami.«

»In kobilici? In dolg? In polje, posejano samo na pol?« je šepetala Marija.

»No smem tožiti, imam tebe, Manja.«

Oblok se je jasnil in zdelo se je, da ni jesen, temveč poletje. Niti videla nista, da ne sedita več, oprta ob deblo, temveč da ležita vznak in gledata navzgor čez krošnje dreves k nebu, in Martin je skoraj zadremal. Dremež je ovijal njegovo čelo, tiho se je dotikala njegovih vek in v tej sladki medlobi se je spominjal: kaj so vse skrbi dneva in vseh dni proti temu, kar pravkar je. Ima dolgove, topi se v njih, toda v teh skrbih sem rasel in se krepil.

Človek mora premagati stvari, da bi zmagoval. Na svetu mora biti nesreča, da bi človek rad živel. Saj se vsako življenje pme k soncu čez vse zapreke, vsak cvet mora vzorsteti, vsaka rastlina, tudi tista najmanjša in najnežnejša, se mora pretrsteti iz zemlje na površje, to je vse samo za življenje, za samo radost nad tem, biti na svetu.

Toda ko se enkrat izplete iz obveznosti, ko bo enkrat imel hišo čisto, brez dolgov, ko se narodi otrok...

Podobno je sanjala Marija. Hipoma jima je začelo nekaj padati na sence. Drobno, kakor da bi padalo iz sna. Raztajevalo se je na obrazu kakor sneg, in bil je to sneg.

Trenutek sta še molčala.

Nebo se je znova prevleklo, zopet je bila senčna tema, toda ne več črna. Na zemlji se je belil lahak prašek snega in vsa krajina se je zjasnila tudi pod črnimi nehom.

Vstala sta premirila, otrpla od survega hladu novembrske noči. Počasi, zlahka, korak za korakom, sta ubirala pot proti domu. Bilo je že dolgo po polnoči, v tisti dobi, ko je noč najhladnejša. In šele zdaj je Marijo začela tresti zima. Martin je sikel svoj suknjič in ga si dal, sam je šel poleg Marije in jo držal okoli pasu.

Ko je legla v posteljo in so ji zobje drgetali od mraza, je sedel na kral postelje in položil čez pernico, s katero se je pokrila, še blazino, da bi se Marija razgrela. Hotel bi jo zadihati, kakor si dihamo v mrzle roke. Vedel je, da ne ogreva samo Marije, temveč tudi mater.

Zima je prehajala v pomlad. Razgled na polja so se modrila v sledih snega. Na meji se je sivila lumska trava. Drevesa, katerih krošnje so se spremenile v domove vran, so samo molčala. Na lokah so rjavlele mokre kopicke krhin. Radost je hitela, popevajoč si na poti, da gre pomlad, in puščala po robovih svojih bregov belo peno. Le Dobje se še vedno ni hotelo ločiti od jeseni in od zime. Ohdržalo si je posivele liste in jih prepuščalo zrodinjespomladanskemu vetru, da je vel okoli njih. Vsa zemlja pa je bila še zastrta z modrikastim nadhom dremote.

18

Kakor neveste, ki se v zgodnjih jutrih prebujajo že v zakonskih posteljah — prav tako se je zemlja vila in skrivala.

Po zapostavljenih dvoriščih so se majali gosaki. Niti do vode se jim ni hotelo, postajali so pod drevesi in vovzvi na eni nozi, brezglavno vrtajoč svoje glave pod krila, kakor da bi hoteli prespati ta čas svoje osamelosti, ko so gosti sedeje v gnezdih. Na kaj je mislila Marija v teh trenutkih pomladne omamljenosti?

Vsaka pod zemljo govori z mladostjo in polja ob straneh vztrepetavajo v koprenju. Njeni pogledi se ustavljajo takoj v vrtičku pred okni in na vsem, kar je najbližje, odvrčata pa se od tega prazničnega nemira zunaj. Kako se naj raduje, kako v času pesmi najti svojo pesem? Ah, zazelencela je veja in uvela, vzvzelo je cepič in čez noč je slama sežgala njegove cvete — ali ni ona sama taka veja in tak cepič?

Kaj se je godilo z njo pozimi? Ali je to resničnost ali le grozne sanje? Sama ne ve, kaj se je z njo tedaj dogajalo. Spominja se, kako je obležala — dokler ni prišla noč in ona je videla in slišala samo v vročici, kako so negovali njeno telo. »Zopet bo dobro, vse je v redu,« se ji je nasmešnil zdravnik, ko se je dvignila iz svoje bolehnosti in se ozirala okoli.

Ah, v redu! Zakaj tako govorite? Saj ne bo imela otroka. Martin je tedaj sedel na stolu z glavo, sklonjeno v dlan. Niti oči ni mogel dvigniti in ni našel besed, da bi jo potolažil, tako je podlegel žalosti. Ni lokal, samo solze so mu polzele po licih.

Grda noč — kakor razbojnika. Vse je Mariji vzela. Vse.

Zdaj se njene oči obračajo proti vrtu. Zvončki že brstijo. In na dnu njenega srca trepetna temnoba. Žalostne misli jo obhajajo, njena lica bledijo in usihajo od te noči.

Mnogokrat jo je Martin tako zasačil. Zbolelo ga je, da ga ni niti pozdravila niti ga opazila. Toda molčanje, po prešlih

se ji je približeval, postal je za njo, in ko že ni več mogel gledati njene žalosti, jo je pogledal po laseh in po rokah in plaho vprašal:

»Boli?«

»Ne boli,« je odgovarjala Marija in ga prav tako pogledala.

Martin je verjel maju in polagal vanj vse nade.

Marija pa ni odgovarjala. Stala sta drug zraven drugega. Martin ji je zlahka položil roko na ramena, na pol jo je tako objemal in napol čuval. In samo s senci se dotika obraza svoje žene, a vendar ga obliva najčistejša nežnost, blag občutek ljubezni in pripadanja drug drugemu, da se je obema hotelo misliti na dolge, dolge čase življenja. Misli — toda kako moreš in kako se smeš tako tolažiti, četi v celo tvoje bitje stopa strah, bolečina in žalostno spominjanje na letošnjo zimo.

Zima je vzela Mariji vso gotovost. Vročine noči, temni in blodni prividi, ah, če bi vsaj smela verjeti, da se že dani, je prosila v duhu.

Kako je Marija blela! Morala se je zdraviti, bolezen ni odhajala niti s pomladjo.

Vnetje prsne mrene, eksudat, sumenje v pljučih, takšne vzroke njene bledote so našli zdravniki. Toda v Martinovo očelo ne uvidi, da misli na njeno bolezen, ki jo grabi. V njih vidi le nežnost in veliko ljubezen. Tako se postavlja poleg nje z vso čistostjo svojega srca.

Niti začetkom aprila se mlademu kmetu ne da misliti na hišo, na hlev, na šrambe. Boji se stopiti ven, boji se dvorščica, boji se nekoliko tudi mlade brezice, ki sta jo ob svatbi zasadi. Noče videti ničesar, kar ga odvađa od njegove drage žene, noče misliti na skrb, niti na delo in dolgovre: daj mi, da ohranim njo, ki jo ljubim, in ostal bom bogataš, tudi če pridem od vse.

(Nadaljevanje v sobotnem tedenski številki)

Pravni svetovalec „Večernika“

S. H. v Z. Iz Vašega dopisa od 24. aprila 1939 posnamemo, da ste hčerki in zetu izročili svoja zemljišča z živim in mrtvim inventarjem za zelo nizko izročnino in si izgovorili le skromen preuzitek, in da prevzemnika sedaj z Vami grdo ravna ta Vaša žalita, preklanjata, pretepača in odganjanja od hiše. Na Vaše tožadno vprašanje, če dario, ki je po Vaših trditvah v izročilni pogodbi zapodeno, lahko preklanjate, Vam odgovorjamo, da je tožba na preklic daria Vaših zemljišč radi nepravilnosti dopusta. Svetujemo Vam pa, da poskušate zadevo najprej z lepim urediti in da se šele potem spustite v pravdo, ako bi hči in zet ne popustila in ne pokazala dobre volje, da se bosta pobojala. Celotno življenje ste trdo delali, zato pa ni treba, da bi radi Vaše dobrote imeli na stara leta pekel na zemlji.

F. M. v V. Če Vani je Vaša sestra dala pooblastilo, da zanjo kupite posestvo, katero si je v naravi sama natančno ogledala, potem je tudi Vaše sodelovanje pri končni ugotovitvi kupnine za Vašo sestro kot kupovalko obvezno, in Vaša sestra ne bo mogla z uspehom odstopiti od tožbe, češ da ste kot njen pooblaščenec pristali na previsoko kupnino. Z ozirom na podatke Vašega pisma pa Vaša sestra tudi Vam radi zatirjane odškodnine ne bo mogla priti do živga. Za naprej pa si zapomnite, da velja danes bolj kot kdaj prej stara prislovica: Dobrota je sirota.

P. Z. v S. Vaš mož tudi kot Vaš zakoniti zastopnik in upravitelj Vašega premoženja brez Vašega posebnega pooblastila ni upravičen, najeti za Vas posojilo. Svetujemo Vam, da pri dotičnem posojilnem zavodu zadevo pojasnite in zlasti opozorite na to, da Vas radi posojila, katero je baje Vaš mož v Vašem imenu in za Vas najel, denar pa sam vstaknil v žep, pod nobenim pogojem ne nadlegujejo več, ker boste sicer s tožbami dokazali, da je Vaše stališče pravilno.

E. K. v D. pri P. Praviše, da Vam Vaš sosed že dve leti dolguje večjo vsoto denarja iz nekega obračuna, katerega pa svojočasno ni hotel priznati, da ste ga v zadnjem času že 3 krat opominjali in da Vam sploh ne da odgovora, in nas vprašate, če je Vaš sosed s tem, da je Vaše opomine sploh molčal, priznal Vašo terjatavo. Odgovorjamo Vam, da v sosedovem molku ni videti priznanja Vaše terjatve. Če je Vaša terjatva že zapadla v plačilo, — v Vašem dopisu namreč o tem sploh ne omenjate mi besedice — potem je najboljša, da terjatvo proti sodu izločite, ker Vam stroškov za Vaše opomine nič ne bo povrnil in bo tudi sodišče sosedu obsojilo le na plačilo gotovih izdatkov za prvo opominsko pismo.

G. H. v S. B. Iz Vašega dopisa posnamo,

da ste bili obsojeni na plačilo din 480 — in da bi se zoper sodbo radi pritožili. Proti sodbam, ki se izrečejo pri okrajnem sodišču, je sicer dopusten priziv na okrajno kot prizivno sodišče. V tako imenovanih bagatelnih ali malotnih zadevah, t. j. v imovinskih pravnih pravnih, kjer znaša sporni predmet manj kot din 500.—, kakor v Vašem slučaju, pa je priziv dopusten le iz razlogov ničnosti.

Pravni svetovalec „Večernika“

Odresek št. 15 29.-30. aprila 1939.

Film

Poljub in njegovo trajanje

20 SEKUND JE NA FILMSKEM PLATNU KAR DOVOLJ, V ŽIVLJENJU PA JE S TEMI STVARMI POGOSTO DRUGACE.

Kako dolgo naj traja poljub — poljub med ljubimci seveda — je vprašanje, ki nanj sodelujoče osebe sploh ne morejo odgovoriti. Kajti »prizadeti« navadno izgubijo spomin in občutek za minutno trajanje tako med poljubom kakor za njim. Sploh pa je poljub pojav, ki ga znanstvena psihologija vse doslej še ni v dovoljni meri proučila.

V filmu pa je drugače. V filmu se da vsak čustven izbruh meriti z uro stoparico, torej tudi poljub. Marsikateri obiskovalec, zlasti pa obiskovalka filma se je pri opazovanju »nekaterih« scen vprašala, katere umetniške, tehnične in druge zahteve in izkušnje so potrebne ter odločilne za časovni potek takih prizorov. »Njeno« in »njegov« privatno čustvo? Ali pa je to odvisno od tega, koliko časa vzdrži rdečica na »njih« ustnicah? Ne davno je neka hollywoodska filmska igralnica napisala članek, v katerem se pritožuje, kako so moške »pri tem« po večini neujasni, nerodni, ker se očito boje, da bi se pri objemu pudri in sminka odstranila in se prišla njihovi obleki v podobi smešnih madežev.

»PATRIOT«.

Francozi so spet izdelali film, ki dela čast njihovi produkciji. Film »Patriot«, ki je smet po romani A. Neumanna, prikazuje življenje in smrt ruskega tirana, carja Pavla I. V filmu je prikazan tudi tragičen moment, ko kancelar Pahlen, največji patriot svojega časa, ubije slabotnega Pavla I. in se še sam usmrti, da bi rešil domovino. V filmu igrajo trije odlični francoski igralci Harry Baur, Pierre Renoir in Suzy Prim.

f. Novi francoski filmi. Ob priliki 300-letnice rojstva francoskega pesnika in dramatika J. B. Racinea (21. december 1639—21. aprila 1699) bo izdelala francoska filmska industrija velik film, ki ga bodo predvajali letos za-

Neko poročilo iz filmske Amerike nam odpira pogled za kulise. Za trajanje poljuba je odločilno zgolj in samo obnašanje občinstva. Z natančnim opazovanjem so ugotovili, da se posnetiki kinematografov začnejo dolgočasiti, vzemirajti in celo smejeti, če traja poljub dalj kakor 20 sekund. Mlado moderno dekle, pristavljajo poročilo, prezira staršarskega Ramea, in ljubimec prejšnjih časov, ki je na kolennih moledeval okoli svoje sličice, je sodobnih, preprostih, avto vozečim mladcem izgnil iz spomina.

Vendar pa, če preudarmo, je dvajset sekund za poljub res malo. Mogoče so imeli gospodje opazovalci usesa samo za nesposojljivo zasmehljivo smeš iz kakega kota dvorane in zato ničesar ne vedo o skrivnih dihih in o vlažnem lesku mnogih oči...

Sicer pa — kaj se pravi to, voziti avto! Kakor da bi današnja dekleta ne izkusila, da je tudi v avtomobilu prav lahko mogoče, izgubiti spomin in občutek za minutno trajanje!

četkom decembra. Film bo življenjskega značaja, vanj pa bodo vpetene scene iz Racineovih dram v stilu takratnih uprizoritev. Roman V. Hugoja »Notre Dame de Paris«, cigar snov je bila že za časa nemega filma neštetokrat sfilmana, bodo zdaj posneli kot zvočni film.

f. Kina za domorodce. V Mogadiscio, glavem mestu italijanske Somalije, so nedavno odprli moderen kinematograf s 1500 sedeli za tamosnje domače prebivalce. To je že tretji kino v italijanskih kolonijah. Prva dva so odprli v Addis Abebi in Asmari.

f. Španci in Italijani posnemajo skupen film v Cinecitta pri Rimu pod vodstvom španskega režiserja Peroja. Imenoval se bo »Sinovi noče«.

Za deco

Srna in lovec

Muki.

V gozdu sta stala srnaka, srnjak, mehko sta poljubljala mokri mah. Izza drevesa pa je klenil je strel, zavriskal je lovec, plena vesel. Glej, tam srnjaka — mrtve leži, srnaka kraj njega stoji — ne beži! Pogledala lovecu je mlo v oči, se lice veselumu kmalu zresni.

Revica mirno ob truplu je stala, zajokala ni, le le loveca gledala.

Zakril si mladenič z roko je oči: teh milih pogledov prenesel več ni.

Dolgo tam lovec na miru je stal; v srcu prehud je boj bojeval.

Končno srnjaku je grob naredil s puško je mrtvega vanj položil.

Ko je gomila končala pokop, srnaka se vlegla na novi je grob.

Lovec se vrnil tedaj je v dolino, srni prinášal je hrano v planino.

Let pa preteklo je trikrat po pet, ko smrt se usmiliła srno je vzet.

Takrat končano je bilo trpljenje — prišlo je lovecu odpuščenje.

Za mlade znanstvenike

18. vprašanje.

Ali ribe spijo, ali se samo mirno odpočivajo brez spanja?

Dobro sinko.

»Tojokrat si mi že obljubil, da boš priden, toda nikoli se še nisi držal obljube!«

»Ah, očka, odslej ne bom nikoli več obljubil.«

Besedna uganka

Vladko Kos.

Če bereš naprej jo, tri črke ima, v afriški džungli žival je doma.

Ako pa bereš znova nazaj, sline cedijo ob njej se ti naj!

Pregovor

Vladko Kos.

CILE, ZAGREB, PARIS, SARAJEVO, BERLIN, PAZAR, LONDON, BEOGRAD, ROTTERDAM, LISBONA.

Vzemi iz teh besed po eno črko in sestavi pregovor!

Križanka

Vodoravno: 1. kemijski element; 5. župančičeva pesnitev; 7. sodišče (hrvatski); 8. rusko mesto; 11. ružinski član.

Navpično: 1. okončina; 2. največja država v Evropi na svetu; 3. sredstvo proti nevarnostim; 4. talinstvena snov za napolnitev; 6. pristanišče; 9. osebni zaimek.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. vino; 5. nomad; 6. ozare; 7. ar; 8. levu; 10. felah.

Navpično: 1. voz; 2. ima; 3. nara; 4. oderuh; 5. nos; 8. le; 9. el.

Rešitev stebra.

Sokol, pirat, plima, kočuh, Praga, tiran, rokav, Drava.

Rešitev sestavljenke.

JUG-OSLO-VEN

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 30. aprila 1939

Štev. 18

Oče

Edmund Müller.

Za sabo sem slišal krik in vik tovarišev, ki so razigrano skakali po izrisu ter se podili z divjim tuljenjem za žogo. Po dvorišču zavoda so se sprehajali trije prefekti in motrili igro. Onstran zelenih travnikov pa je ropotal neki voz in se je sililo peketanje konj. Za šumomčim vodovjem Drave daleč v ozadju je gorelo v večerni zarji nebo. Vsa pokrajina je bila ožarjena s čarobno in rdečkasto svetlobo. Lahen veter je tiho šuštel skozi vrhove kostanjev sredi dvorišča, od nekod pa so lahko doneli otožni zvoki flavte. Sam sem stal ob kameniti ograji križnega hodnika. Naslanjal sem se na širok stebel in strmel v škarijasto morje zahajajočega sonca. Vroče lice sem naslanjal ob hladno kamenito stebrovje, po žilah in senci pa mi je poganjalo kri, da sem čutil, kako mi razbija srce v prsih. V rokah mi je trepetal bel in črnoobrobljen kos papirja. Od nekod je padal nanj rožnat odsev...

»Ni ga več... ni ga več... ni ga več...«

Besede sem ponavljal kakor v sanjah...

Ali naj verjamem? Ali je mogoče? Ne, ne!

Črke na papirju so bile neizprosne, kričale so v me; da mi je umrl moj oče, moj ljubi, in dobri oče!

Krčevit in neutolažljiv jok mi je znova in znova stresal telo. Solze so mi navirale v oči, kri v sencih mi je šumela vse močnejše. Nenadoma se mi je pred očmi stemnilo, vse okoli mene se je zavrtelo v pošastnem plesu, z bliskovito naglico so se sukali nad mano rdeči, beli, zeleni in vijolični kolobarji. Barve so se pojavljale in izginjale... Kakor da bi tonil v silno in neskončno brezno... Noge so se mi zašibile, svet krog mene pa se je vrtil hitreje in hitreje; zakrilh sem ter omahnil nekam, v črno in neznano globino...

»Ali vam je hudo slabo?«

Odprl sem oči in videl, da slonim v naročju belolasega gvardijana. Modre in dobrohotne oči so se s skrbjo zazirale v me.

»Hvala.«

Vzravnaval sem se ter pobral zmečkan in črnoobrobljeno pismo. Ne, to niso bile sanje!

Stopil sem zopet k ograji ter se zagledal v sivi mrak. Zarja je izginila in, z njo vse prekrasne barve, iz teme so se začele svetlikati prve zvezde... Starčevi koraki so se oddaljili in zopet je bilo vse tiho in mirno...

Počasi so mi solze izginile iz oči, v srcu in v prsih pa je ostala za vedno skeleča rana ter neizbrisna žalost za ljubljeno očeto...

Sah

Nemčija — Madžarska 26 1/2 : 13 1/2

V kopališču Karlsbad je bila te dni velika meddržavna šahovska tekma med Nemčijo in Madžarsko, ki je končala z nepričakovano visokim porazom madžarske šahovske reprezentacije. Rezultat je tembolj presenetljiv, zategadelj, ker je vendar znano, da so se Madžari na šahovskih olimpiadah vselej odlično odrezali ter bili vedno med vodilnimi reprezentacijami. Tekma med obojema državama je bila dvokrožna in na 20 desekah. Na 1. in 2. deski sta za Nemčijo igrala novi in bliski prvaki Eliskases in Bogoljubov. Eliskases je pospravil 1 in pol točke, Bogoljubov na 2. deski. Podobne meddržavne tekme pripravljajo Nemčija tudi z Romunijo in Jugoslavijo. S tekme prinašamo naslednjo zanimivo partijo vlemojstra Bogoljubova:

tvoja vlemojstra Bogoljubova:

SPANSKA OTVORITEV.

Beli: A. Steiner. Črni: Bogoljubov.
1. e4, e5 2. S13, Sc6 3. Lb5, a6 4. La4, Sf6 5. 0-0, Sxe4 6. d4, b5 7. Lb3, d5 8. dxe5, Lc6 9. c3, Le7 10. De2, 0-0 11. Le2, 16!! 12. exf6, Txf6 13. Sg5, Le5 14. Sxe4, dxe4 15. Sbd2, c3! 16. fxe3, Txf1+ 17. Sxf1, Dh4 18. Df2, Dxd2 19. Kxf2, Se5 20. Lb3, Tt8+ 21. Ke2, Sc4 22. Sfd2, Te8 23. Lxe4, bxe4 24. S13, h6 25. Kf2, a5 26. Sd4, Ld5 27. b3, Ld6 28. h3, Tt8 29. bxe4, Lxe4 30. e4, Te8 31. Sb3, a4 32. Sd2, Lh5+ 33. Kf3, Tt8+ 34. Kg4, Le6+ 35. Kh5, Tt4 36. g4, Lf7+ 37. Kh4, Lf2 mat.

Partije iz Zagreba

NEMCOVCEVA OBRAMBA.

(11. kolo v Zagrebu)

Beli: Tomović. Črni: Vassja Pirc.
1. d2-d4, Sg8-f6 2. c2-c4, e7-e6 3. Sb1-c3, Lf8-b4 4. e2-e3, 0-0 5. Lf1-d3, d7-d6 6. Sg1-e2, e6-e5 7. c4-d5, e5-d4 8. e3-d4, Lb4-c3 9. b2-c3, Dd8-d5 10. Dd1-c2 e7-e5 11. c3-c4, Dd5-h5 12. d4-d5, Sb8-d7 13. Lf2-f4, Tt8-e8 14. 0-0, Sd7-f5 15. Se2-g3, Dh5-h4 16. Sg3-e4, Sf6-e4 17. Ld3-e4, Dh4-e7 18. Le4-d3, Lc8-g4 19. Dc2-f2, Lg4-e2 20. Tt1-e1, Le7-b6 21. Lc1-b2, Df6-b2 22. Ld3-e2, b7-b6 23. Le2-f1, Dd6-b2 24. Ta1-d1, b7-h6 25. Te1-e3, Te8-e3 26. Df2-e3, g7-g5 27. Lf4-g5, h6-g5 28. Lf1-d3, Sd8-d7 29. Td1-f1, Df6-e5 30. Dc3-h3, Sd7-f8 31. Dh3-f5, Dc5-d4+ 32. Kg1-h1, f7-h6 33. Tt1-e1, Kg3-f7 34. Df5-h3, Dd4-h4 35. Dh3-e3, Kf7-g8 36. g2-g3, Dh4-h5 37. Ld3-f5! Dh5-f7 38. Df3-e7, Kg8-g7 39. d5-d6, Sf8-g6 40. Lf5-g6, 1-0 pred.

SPANSKA OTVORITEV.

(8. kolo v Zagrebu)

Beli: Prajtnjak. Črni: dr. Vidmar.
1. e2-e4, e7-e5 2. Sg1-f3, Sb8-c6 3. Lf1-b5, a7-a6 4. Lb5-a4, Sg8-f6 5. 0-0, Sf6-e4 6. d2-d4, b7-b5 7. La4-b3, d7-d5 8. d4-e5, Lc8-e6 9. e2-c3, Lf8-c5 10. Sb1-d2, 0-0 11. Lb3-c2, Se4-d2 12. Dd1-d2 f7-f6 13. b2-b4, Lc5-e7 14. Tt1-e1, Dd8-d7 15. a2-a4, Sc6-e5 16. S13-e5, f6-e5 17. Te1-e5, Le7-f6 18. Te5-e1, Le6-f5 19. a4-b5, a6-b5 20. Ta1-a8, Tt8-a8 21. Lc2-b3, e7-e8 22. Dd2-c3, k7-h6 23. Dc3-b5, Kg8-h7 24. Lb3-d1, Tt8-a1 25. Lc1-d2, Lf5-e4 26. h2-h3, Ta1-a2 27. Ld1-d2, Dd7-f5 28. Ld1-c2, Ta2-c2 29. Te2-g4, Df5-g6 30. d2-g3, Lf8-c3 31. Te1-d1, h6-h5 32. Lg4-f7, Lc3-e5 33. Dc5-e7, Le5-g3 in bel pred.

8. Za Binkošti bodo igrali v Haagu match Holandska—Anglija. Angleško moštvo je že določeno: kapetan sir George Thomas; Alexander, Broadbent, Golombek, Lenton, Milner-Barry, Parr, Sergeant, Winter in Wood.

Filatelija

Molčeče znamke

Marsikdaj pridejo zbiratelji v roke znamke, ki nikakor nečajo izdelati, kateri državi pripadajo. Nobenih napisov nimajo, neme so in molčeče. Izkušen filatelista bo seveda vedel, kaj in kako je z njimi, začel jih ne bo spoznal in bo zastojal brskati po katalogu. Nekaterim pomaga poznavanje navedenega tiskarstva, drugi pa bo vprašal kakšnega starega zbiratelja.

Zbiralec dobi n. pr. olivnozeleno znam-

ke s samim krožnim ornamentom in rdečo vrednostno številko v sredi. Marsikdo si je nad njo že razbijal glavo. Toda če pogledamo zadnjo stran, ni težko spoznati švicarskega križa kot vodni znak. Ta molčeča skrivnost so švicarske porto znamke iz let 1878—1908. Zgolj vrednostno število najdemo pogosto tudi na znamkah drugih držav. Največ so to stare in redke znamke stare Prusije, švicarskega kantona Gurih, onstran oceana pa prve znamke

Brazilijske, ki so jih zbiratelji nazivali volovske, kozje ali pa mačje oči.

Zanimivo je iskati vzroke, zakaj so nekatere poštnice upravitelji opustili označevanje države na teh znamkah. Skoro vse prve znamke posameznih držav niso imele nobenega imena. To so znamke približno do leta 1870. To vprašanje pa nam postane jasno, če si predstavimo, kako majhen je bil do tistih časov poštni promet in da so bile zvezne s tužno omejene na najmanjšo mero. Če pa so bile znamke namenjene notranjemu prometu, čemu potem označevati ime države? Selo z ustanovitvijo svetovne poštne zveze leta 1865 je oživil mednarodni poštni promet, s čimer se je pojavila tudi potreba po označevanju države na znamki.

Pa tudi drugi razlogi so, zakaj je to označevanje večini odpadlo. Zanimiv primer nam nudijo nekdanje znamke Bosne in Hercegovine, na katerih ni hotela avstrijska poštna uprava iz prestilnih razlogov označiti hrvaškega ali srbskega deželnega znaka, nemške oznake pa bi utegnile pripeljati do nekih posledic. Sapele so je bil nemški vpliv zagotovljen. Leta 1906 vzel iz prometa znamke iz leta 1879 in 1900 in jih nemško označil: "Bosnien-Herzegovina".

Velika Britanija še do danes ni izdala nobene drugačne znamke kakor molčeče. Zato pa kažejo vse angleške znamke brez izjeme glavo vsakokratnega kralja. Tudi znamke Nizozemske in njenih kolonij so v tem pogledu zanimive, prav tako Belgije. Prve francoske in italijanske porto znamke prav tako vse do l. 1925 niso izdajale svojega porekla. Od vseh molčečih znamk pa so gotovo najbolj "redkobesedne" časopisne znamke stare Avstrije iz leta 1867, ki nimajo niti vrednostne oznake.

RAZSTAVA LETALSKIH ZNAMK

Od 5. do 13. junija bo v Rimu prva italijanska razstava letalskih znamk ob priliki prvega svetovnega kongresa letalskega tiska. Razstava se bo lahko udeležijo zbiratelji vsega sveta. Razstavljajo se lahko uradne in poluradne letalske znamke, poštni pečati in dela o letalski filateliji. To so predvsem katalogi, albumi in časopisi za letalsko filatelijo. Kot nagrade se bodo podeljevali pokali, zlate, srebrne in bronzaste medalje in diplome.

Z Razstava nemškega vrtnarstva je bila odprta pred nekaj dnevi. Poštna uprava je ob tej priliki izdala posebne znamke z doplačilom.

Z Loterijo poštne znamke s svojestrastnim

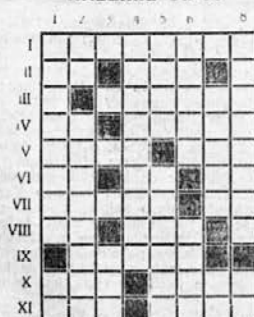
postopkom si je izmislil madžarski uradnik

E. Kalnoki in dal svojo zamisel patentirati.

Z njim so stopile v stik že mnoge

evropske poštne uprave in ugledni filatelisti, ki želijo pojasniti.

Križanka št. 30

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. slovo: dnevnik; II. pesnitev; Sapele za ime; III. mesto v Italiji; IV. klavir; zdravišilnica v Šviciji; V. kraj pri Ljubljani; pripadnik starega slovanskega rodu; VI. kraj pri Ljubljani; zaimek; narobe zaimek; VII. razcapanec; tuja pritrilnica; VIII. kvarta; angleško ime; IX. stara ime za Grčijo; X. turška mera; pokrajina v Aziji; XI. angleško ime; sorodnik.

Navpično: 1. zabavna pridrevitev; del voza; 2. pesnitev; japonsko mesto; 3. grški pekel; 4. nalezljiva bolezen; 5. konec vrnja; pripadnik vere; 6. polje; nebeska hrana; 7. merilo; kvarta; 8. pripadnik vere; dva soglasnika.

Marko je slabo spal. Takšno je bilo tudi njegovo razpoloženje, ko je vstal. Vzel je kloboč in odšel brez običajnega poljuba ženi zdoma. Komaj se je oddaljil deset korakov od hiše, že je vplila žena za njim:

— Možiček, nekaj si pozabil!

— Tako, je zagodral Marko in se takoj spomnil poljuba.

— Pa kaj sem pozabil?

— Tedaj je odgovorila žena z nežnim glasom:

— Nisi zaloputnil vrat, moj dragec.

Ponosno pokaže mlada žena gostoina svoj

vrt.

— ... zdaj pogledaj še drevesce, ki ga je vsadil moj mož v spomin na najin prvi prepir!

Pa se obrne gost k svoji ženi in de:

— Vidiš, Lenka, če bi bila midva tako delala, bi imela zdaj že lep gozd!

Darujte za azinski sklad Pili!

Pot v šolo

Vladko Kos.

Kaj prepevaš kos mi črni, da pomlad zdaj gre?
Ti si pič pod jasnim nebom, jaz študent sem le!

Kaj me vabiš cvet opoini, v sreči ves dehtela,
Sén je sreča le brez dela, otrok nisem več...

Ah, zaman me vabiš cesta, grenek tuj je svet.
V sobi nosiš le trpljenje in pohoben cvet...

Moja pot zdaj vodi v šolo, še brezskrbna je.
Zhogom kos in cvet in cesta, saj študent sem le!

Predrzen gost

Na zimo je prišel pred kačji brijog jež in prav mlo poprosil kačo: »Spusti me v brijog, da se malo pogrejem. Pod vsom milim nebom nimam strehe.«

Kača je bila dobrega srca, pa ga je spustila v brijog. Jež se je skrajša stiskal v kot, časoma pa se je začel raztegovati, da kmalu ni bilo več prostora za kačje mladice. S svojimi bodikami je jež zbadal mladi kačji

zarod, da se je stara kača upravičeno začela jeziti.

»Odpodil si se, jež!« mu je rekla.

»Noč bo, pa je čas, da odideš.«

»Da bi šel?« je odvrnil jež. »Se na pamet mi ne pride. Tu mi je tako pogodu. Če komu ni lepo tu, pa naj kar gre.«

NOGE STONOG.

Stonoga ima od 15 do okoli 100 parov nog; toda število nog ni nikoli deljivo z dve.

»Ali — Mali Lisjak naj pomisli, da se slavn rod kolonistov ne bo tepel med sabo! Rajje oddimo v naša lovišča in se naščujemo nad belokožce. To so krivi našega izumiranja. Hoo! Tako bodi!«

Mali Lisjak se je pomiril in se zatopal v branje, Veliki Lisjak pa je dejal:

»Na svidenje v loviščih! Uf!«

Bilo je nekega dopoldneva v betnavskem gozdu. Veter je votlo tutil med zelenimi hrasti in gostim grmičevjem, ki je bilo tod skoraj neprehodno. Vse je bilo nekam mračno in žive duše ni bilo v gozdu. Samo tam, kjer je grmovje najbolj gosto in najbolj neprehodno, je žela skupina mladih fantov, starih okoli de-

Benetke Zadnje Indije

Na Inlejskem morju na jugu Birme živi narod Intov, o katerih trdijo, da so najboljši pomorščaki na svetu. Inlejsko morje je eno najlepših morij na svetu. Leži ob strani velikih morskotih poti in je zato do sedaj slabo raziskano. Narod Intov, ki se je naselil tod, je zgradil naselja na morju in zelo daleč od obale. Hiše so postavljene na visokih koleh, na krajih, kjer morje ni preveč globoko. Inti preživijo vse življenje na vodi. Na čolnih so od rane mladosti. Kakor strela hitijo z njimi po morju. Ze otroci teh »Benečev« veslajo s tako spretnostjo, da se jim tuji ne morejo načuditi. Veslajo z nogami. Ko lovi Int ribe, drži z levo roko veslo, ki je naslonjeno na poseben način na levo nogo in vesla. V desni drži pripravljeno kopje, da ga vrže v ribo. Na ta način hiti čoln z neverjetno naglico naprej. Prav za prav je to veslanje z vsem telesom

set do dvajset let... Sedel so v krogu in molčali. Na glavi so imeli peresa — kaj zato, če so bila kurja ali gosja? Oni so vedeli glede peresa samo za izročilo očetov, in po tem izročilu so bila orlovska. Vsak fant je imel okoli sebe ognjeno nekako cunjno, ki je segala od vratu do peti.

Njihovi obrazi pa so bili na debelo namazani z različnimi barvami iz masti. Eden je imel obraz črn kakor dimnikar, drugi rdečega, tretji prostega kakor zebra.

To so bili Kolonisti, zadnji rod izumirajočih Indijancev na Divjem zapadu. Bili so ponosni na svoja dostojanstva, da so lahko dvigali ošabno glave ter se zaničljivo ogledovali. (Se bo nadaljevalo.)

Benetke Zadnje Indije

ter je noga samo organ, ki neposredno izvršuje. Z veslanjem zajema daleč naprej in potiska daleč nazaj, kolikor je največ mogoče. Mali okreti vesla naprej in nazaj pa odredajo smer. Inti lahko preveslajo na ta način po 30 km, ne da bi le enkrat počivali; čolne imajo po navadi močno nato-vorjene z ribami. Prireajo tudi veslaške tekme. V čolnu sedi po 40 veslačev, ki veslajo izmenoma zdaj po levi zdaj po desni strani. Krmarja na takih čolnih ni. V sredini čolna sedi človek, ki polje vodo iz njega. Ta voda pride v čoln po navadi z vesli. Tak ritem in tako hitrost v veslanju ne doseže nobeno ljudstvo na svetu.

NAJVEČJA MORSKA GLOBINA.

Do nedavna se je mislilo, da je največja morska globina pri Tiskarori v Pacifiku, kjer meri 9000 m. Znanstvena raziskovanja v bližini Kaurijskih otokov v severnem delu Japonske pa so odkrila pomorsko jamo, ki je globoka 9950 m. To je največja do danes odkrita globčina. Podmorske globline so večje kakor planinski vrhovi na kopnem. Najvišji vrh Himalaje meri 8839 m iznad morske površine.

Anekdota

V neki antični družbi, v kateri je bil tudi slavn grški modrijan Demosten, je začela družba govoriti o mcdi in medenih klobučih.

— Pa res, ali tudi učenjaki jedo medene kolače?, vpraša nekdo modrijana.

— Kaj mislite, da čebele nabirajo med samo za bedake?, je odgovoril Demosten.

Ženski kotichek

Dekleta, nikar ne potvarjajte svojega lepega in mladega obraza

Člj vsake žene je, da ostane čim dalje časa mlada in lepa. Dandanes se skoraj ves ženski svet šminka, ker se na ta način pač najhitreje doseže trenutna in navidezna lepota. Da se išpajo starejše ženske, nam je skoraj nezamislivo. Vsaka bi rada izgledala mlajša nego je v resnici. Tega ji pameten človek ne bo zameril, ker je pri njej to znak, da nekaj na svojo zunanost in skuša kljub letom ostati prijetna in privlačna. Negovana in s pomočjo kozmetičnih pripomočkov okusno izgledajoča starejša dama bo vsakomur prijetna. Toda čemu uporabljajo vsa mogoča ličila mlada, komaj petnajst do dvajsetletna dekleta, tega pa res ne moremo razumeti.

Kadar gledam to popje (drugače se skoraj ne morem izraziti), te mlade obrazke pod umetno masko, si lahko to počete v čmačin le na ta način, da bi namreč ta dekleta silno rada vzbujala utis zrelosti, kar se pri nedorastlih dekletih zelo pogosto pojavlja. Hotela bi

biti dama. Zato se človeku kar srce stisne, ko včasih odkrije pod tako prepleksanim obrazom petnajst, šestnajst ali sedemdesetletno pomladi. Obrvi so podobne ozki črti, trepalnice umetno podaljšane, ustnice pa nemogoče rdeče.

Onim, ki se šminkajo zato, da bi izgledale starejše, to odločno odsvetujem, ker bo itak ta čas prehitro prišel. Onim mladim in premladim dekletom, ki se pa šminkajo, da same ne vedo zakaj, pa povem, da si s tem samo škodujejo. Vsakdo, ki zagleda šminkan obraz sicer v vedni slučajev prizna, da je lep, takoj si pa reče: »Oho, ta je pa gotovo starejša nego izgleda«. Je že tako, mlado dekle pač šminka postara, starejšo damo pa pomladi.

Dekleta, skrbite za svoje zdravje, zadostno spanje, pravilno prehrano in gibanje na svežem zraku, po bo vaša polt lepa in gladka, vaše ustnice pa živorodeče. S šminkanjem pa se nekoliko potrpite, ko vam bo res potrebno.

Ali je res preveč žensk?

KJE TIČI VZROK, DA OSTANE TOLIKO ŽENSK NEPOROČENIH?

Pogosto se sliši, da je danes na svetu preveč žensk. To pa ni res, kajti statistike, ki se stalno vodijo glede rojstev otrok dokazujejo, da se vedno in povsod rodi več dečkov kakor deklic. V čem torej obstaja gornja trditev? Stvar je namreč takšna, da se v resnici rodi več dečkov kakor deklic, pač pa je umrljivost med dečki mnogo večja nego med deklicami, in to predvsem v prvi življenjski dobi. Radi tega izkazuje končni rezultat teh statistik presežek žensk. Vendar je prvotna razlika toliko, da se šele tam okoli tridesetih let izenači. Če bi naredili statistiko med štiridesetletniki, potem bi opazili, da se število žensk povzpe počasi nad število moških.

V presežku so torej šele ženske zrelejše dobe, ki so po večini že poročene ali pa vdove. Samske med njimi so večinoma takšne, ki so bile v času, ko bi se bile lahko poročile, poklicno zaposlene, in jim je bilo to privlačnejše nego gospo-

dinjstvo in materinstvo.

Pa bo rekla marsikatera, čemu je pa potem toliko samskih žensk med dvajsetim in štiridesetim letom, čepra so takrat v manjšini. Tenu pa ni morda vzrok napačno mnenje, da je žensk preveč, temveč v prvi vrsti današnje gospodarsko stanje. Koliko je danes mladih deklet, ki imajo službe z dohodki od 1000 do 1500, celo 2000 din. Polovico izda za življenjske potrebščine, a drugo polovico porabi sebi v razvedrilo. Kateri moški s podobnimi dohodki ima pozum, da vzame takšno dekle za ženo? Kako bo znala žena s isto vsoto, iz katere je živila poprečno, vzdrževati moža, otroke in sebe? Zato ostaja tudi mnogo moških med dvajsetim in štiridesetim letom samskih, ker si ne upajo ustvariti družine.

Torej ne v nadštevilnosti žensk, temveč v današnjih gospodarskih prilikah je iskati vzrok, čemu je dandanes toliko žensk neporočenih.

Žalostno znamenje našega časa

Da je obstajala trgovina z belim blagom nekada, to ni nič novega in temu se tudi nihče ne čudi. Toda dejstvo, da obstaja na žalost in v sramoto današnje dobe ta trgovina še dandanes je naravnost porazno. Seveda se vrši ta posel danes po popolnoma drugih in bolj rafiniranih metodah nego nekda. Žalostno

pa je, da se kljub vsemu najdejo v današnji dobi dekleta, ki podležejo trgovskim agentom te branže.

Zadnje čase, ko so oblasti stopile tem ljudem na prste, se sicer ta posel ne vrši več tako na-debeho, toda vrši se še vendarle. Pogosto lahko čitamo oglase, kjer bog vedi kdo išče več mladih in čednih

deklet za to ali ono žensko kapelo. V mnogih slučajih se to pomudbe lahko resnične, toda mnogokrat čepe za njimi trgovca z belim blagom. Radi tega morajo biti dekleta glede sprejemanja služb, posebno onih, ki jih kličejo daleč od doma, silno previdna. Kolikokrat izvajajo takšni premeteni trgovci naša dekleta v inozemstvo, obljublajoč jim službe dobro plačanih pesalov in artistk. To in tam so tudi taka podjetja dobro misleča, toda pogosto radi slabega stanja propadejo, a dekleta so prepuščena na milost in nemilost izkoriščevalcev.

Prav tako pogosto so fingirane ženitne ponudbe po raznih tujih listih, ki izvajajo naša dekleta v tujino. Na ta način se dajo speljati seveda le izredno lahko-miselna dekleta. Ti ženitbeni kandidati s krasnim položajem so seveda pogosto agenti trgovine z belim blagom in dekle, ki se poroči s takšnim agentom, izgubi svoje državljanstvo in zapade popolnoma v njegove mreže. In zakaj? Zato, ker so naša dekleta vse preveč zaupljiva, a premalo previdna.

Ne pozabi naročnine!

Kuhinja

Šparglji na zalogo. Po možnosti enako debele in dolge šparglje očisti in operi ter jih kuhaj v slani vodi, toda ne prav do mehkega. Vzemij jih z lopato iz zavrelce, kateri prilij pol zajemalke mrzle vode in jo ponovno zavri. Ko se šparglji nekoliko ohladi, jih zlagaj z glavnicami navzdol v litrsko, bolj visoko, posodo. Kozarec špargljevo zavrelce, ki si jo medtem odstavila, precedila in ponovno zavrela, vlij še vročo na šparglje, tako da jih voda od zgoraj popolnoma pokriva. Ko so še na pol vroči, položi na kozarec gumijev obroč in v steklene pokrovke ter preko zapone. Popolnoma ohlajene zloži v lonec, ki ga napolni z vodo, tako da sega za dva prsta pod robom kozarec. Kuhaj pri 100°C 50–60 minut. Dobro je, da po preteku par dni šparglje ponovno kuhaš, a samo 20 minut.

Šparglji na praški način. Ostrgaj šparglje od glavičev navzdol, poreži spodnje končke, da bodo šparglji vsi enako dolgi. Zavri približno poln liter vode, osoli jo in osladi s polno kavno žlico sladkorja in skuhaj v tej zavrelci šparglje. Ocede jih, zloži vse z glavnicami na isto stran obrnjene na podolgovat gorak krožnik že preprazni 8 dkg sesekljane prekaljene peteršilja v šestih dkg presnega masla, stresi prav vroče na šparglje in takoj serviraj.

Karfijola z jajninami. Skuhaj karfijolo v slani vodi, vendar ne prav do mehkega, da ne razpade. Položi jo v ognjavarno posodo, ki si jo prav namazala s presnim maslom. Hkratu skuhaj dobre jajnine v slani vodi, ocede jih in prepolni z mrzlo vodo, nakar naj se na cedilniku otečejo. Zmešaj 1–2 rumenjaka, kisló smetano in precej nastrganega sira z bolj redko kašo, primesaj jajnine in vse skupaj stresi na karfijolo ter nalahko speci v pečici.

Pikantna ali mila omaka. Skodelico s presnega mleka posnete smetane, 8 dkg nastrganega sira, 7 dkg presnega masla in pol kavne žličke moke zmešaj dobro; postavi posodo z to zmesjo na štedilnik v vročo vodo in stajaj tako dolgo, da začne

LEWIS STONE (MGM)

krema skoraj vreti. Sedaj primesaj previdno, da ne zakrkneta, dva rumenjaka, ki si ju prej razmešala z žlico mleka, dalje soka pol limone in potrebne soli ter stajaj tako dolgo, da se nekoliko zgosti. Naposled dodaj še kosček presnega masla, ki omako zelo izboljša. Ako hočeš imeti omako ostrejšo, razmešaj v njej nekoliko francoske gorčice.

Praktični nasveti

Če nočeš, da se ti mleko prismoči, ne daj ga nikoli kuhati v suho posodo, ampak v lonec ali kozico, v kateri je bila pred prej dalje časa voda, ali pa si jo vsaj pred uporabo izplaknila z vodo.

Da bo stara kokoš mehka, jo pred kuhanjem od zunaj in znotraj dobro namaži z dobrih oljnih oljem ter jo pusti tako stati 12 do 14 ur.

Kako hraniti sveže meso? Sveže divjačine, perutnine ali drugega mesa ne shranjaj nikoli na kupu v zaprti posodi. Do mesa mora vedno prihajati sveži zrak. Najbolje je, če ga obesi na kljuko v hladnem, zravnem prostoru. Dobro je, če ga prav na lanko posušeš s čistim solitrom. Pred uporabo meso dobro izperi.

Cenen domač šampanjec. Na preprost način lahko narediš šampanjec sama. Vzemi steklenico lahkega belega vina in stresi vanj 5 gramov solčenege kandis sladkorja, 5 gramov limonine kisline in 5 gramov čistega, dvakratno ogjenokislega natrona. Steklenico naglo zamaži in zamašek dobro priveži, da ne more odleteti. Steklenico postavi na led. Čez malo časa je šampanjec uporabljen. Najprimernejše so steklenice s patentnimi zamaški.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je DARMOL.

Kolcanje preneha, če pijes limonado. Ne zadoštuje pa par požirkov, temveč ena do dve čaši, da dosežeš zaželjeni uspeh. Zanesljivo sredstvo pa so promincine kapljice ali melise jagode. Pravijo pa, da promaga tudi to, če držiš obe roki tri minute stegnjeni kvišku.

Steklenica ne bo nikdar počila, če jo prekuhaš v olju in jo potem pustiš, da se v njem razhladi. V tako steklenico lahko potem vliješ krop, pa ne bo počila.

Ameriška pisateljica Frances Barbour je napisala zanimivo zgodbo, ki jo je filmska družba Metro-Goldwyn-Mayer posnela v film z naslovom »Lord Jeff«. V tem filmu nastopata tudi znana mladinska igralka Freda Bartholomew in Mickey Roney. Vso zgodbo s prizori iz tega filma bomo prinašali v vsaki sobotno-nedeljski številki.

MALI LORD DŽEF

»Vem, da mali tega ni storil...«

Terry je žalosten. Geoffrey pa odide k zastlišenju na sodišče. Njegove oči so polne solz, ko vidi, kako govorijo vsi o njem najboljši, ali vendar neče izdati Doris, čeprav se zelo boji, da ga bodo dali v poboljševalnico.

»Odločiti se moraš...«

Obupan zaradi dečkove usode pripoveduje kapitan Briggs sodniku, kako je Geoffrey sam priznal svoj beg. Geoffrey že brez uniforme stoji v privatno sobo sodnika, ki mu pravi, da ne more biti zvest šoli in svojim starim prijateljem hkrati.

»Da, za morje sem se odločil...«

Geoffrey se odloči za zvestobo in čast šoli. Sodniku pokaže podobo Doris in Jima, in policija jih ujame v luki. Geoffrey je sedaj prost in odide s svojim tovarišem Terryjem na parnik. Ladja odpluje, z njo pa tudi novi mladi mornarji Geoffrey in Terry.

Škof, zaradi vas moram umreti!...

Francija praznuje 510 letnico velike zmage junaške Device Orleanske — „Čarovnica“, sežgana na grmadi, je postala blažena in svetnica

Francija se danes spominja junakinje, ki je z odločno potezo zadala smrtni udarac prodiranju Angležev v stoletnih bojih na francoskih tleh. Pred 510. leti so na današnji dan, 29. aprila 1429., morali Angleži bežati izpred Orleansa. Posledje so izgubljali pokrajino za pokrajino, leta 1453. so imeli od francoske zemlje le še Calais v svojih rokah.

Ni je dežele, ki bi se mogla postaviti s tako edinstvenim, skoro mističnim likom ženske, kakor je bila Devica Orleanska, Jeanne d'Arc, preprosto dekle iz majhne vasice Domrémy v Vogezih, je nekoč na paši začelo tajinstveni glas, ki ji je velel:

„Jeanne! Pojdi takoj h kralju in mu pomagaj!“

Angleži so prav tedaj oblegali Orleans. Trinajstletna Jeanne se s stricem podala v francosko poveljstvo, od tod pa h kralju. Kljub temu, da deklica vladarja še nikoli ni videla, za je iz množice dvorjanov takoj spoznala. Pokleknila je pred Karla VII. in mu pogumno dejala, da jo pošilja Bog v pomoč Franciji. Zauhitvala je čete in v začetku aprila 1429. so jo z vojsko poslali pred oblegani Orleans.

Jeanne se je posrečilo, prethitopati se s četami skozi angleške vrste v mesto. Meščani so

sprejeli devico-poveljnico z velikanskim navdušenjem.

Že pri prvem naskoku na sovražnika je junaško dekle zadela strelca v desne grudi. Sprva je zaplakala, nato se pa znova vzpela na konja in bodrila Francoze k naskokom. Angleži so bili zaradi pojave mlade „čarovnice“ presenečeni, spustili so se v beg, Orleans je bil rešen.

Hvaležni narod je mladi junakinji nadelal ime „Devica Orleanska“. Jeanne je pregovorila slabotnega, neodločnega in lahkoživnega kralja, da se je napotil z njo v Reims. Med potjo so srečali močno krdele Angležev. Kralj se je prestrašil.

„Moramo jih napasti!“ je odločila Devica Orleanska.

se vrgla z zvestimi četami na sovražnika in Angleže do zadnjega moža pobila. V remski katedrali so kronali Karla VII. na zahtevo Jeanne po starem narodnem običaju. Junaško dekle je stalo z mečem in zastavo v roki poleg kralja. Iz Reimsa se je napotila Jeanne z vojsko

pred oblegani Pariz. Tu je bilo

junaško dekle že drugič ranjeno.

Nato je šla Jeanne pred Compiegne. Angleži so bili v veliki premoči, Francozi so se umaknili za mestno zidovje, zaprli so pa prežgodaj vrata in Devica Orleanska je bila ujeta. Angleži so jo odvedli v Rouen in jo postavili kot čarovnico pred sodišče, ki mu je predsedoval inkvizitor, škof Beauvais. Zaman je dekle zatrievalo da ni čarovnica, Jeanne je bila obsodena na smrt na grmadi...

Na glavnem trgu v Rouenu se je dne

Jekleno tovarištvo v francoskih legijah

Na dan 30. aprila praznujejo francoske tujske legije krstno slavo v spomin na junaško obrambo 65 legionarjev proti 2000 mehičkim vstajem za časa cesarja Maksimilijana. Deset ur je junaška četica branila trdnjavo, usmrtila 200 napadalcev in se šele potem vzdala, ko sta bila ubita dva častnika in 43 vojakov.

Tujske legije so bile ustanovljene z zakonom francoske narodne skupščine 1. 1827. Služiti v legiji je ena najtežjih dolžnosti, ki

terja največje duševne in fizične napore. In vendar jih je večina, ki dosluhuje petletni rok, pa znova podaljšajo svojo službo.

Tujska legija vliva borem ljubezen in mržnjo, hrabrost, kavalirstvo in brutalnost. Legionar pozna samo lojalnost do svoje čete. Zanj ni druge domovine razen legije. Izven vojske časti nima legionar kaj izgubiti, zato so tujske legije strašne v bojih, jekleno tovarištvo družijo može do smrti.

Pijavka se mu je vsesala v goltanec

Znano je, da so ponekod studenčnice, ki niso posebno priporočljive kot pitna voda. Posebno v notranjosti Balkana se večkrat primeri, da pridejo z vodo v žledec tudi pijavke. Slučaj, ki se je zgodil v Perziji, je pa v tem pogledu še posebej značilen.

Mlad pastirček se je napil potočnice. Čez nekaj časa mu je jel zatekati vrat, postal je zabuhel in obraz, oči so mu izstopile. Dečka, ki je komaj še dihal in je le težko govoril, so naglo odvedli k zdravniku. Ta je dognal, da ima v goltancu debelo pijavko. Potresel

je zajedajko s kuhinjsko soljo, da bi odnehala in jo s kleščami privelel na dan. Rešil je dečku življenje, ker bi se bil drugače zadušil.

V primerih, da zaide pijavka v žledec, je treba takoj popiti raztopljeno kuhinjsko sol in hitro poiskati zdravnika. Zgodi se, da se nam prilipe pri kopanju na kožo tako zvana kuhinjska pijavka, ki je sicer manjša in se nasrka le do 1 grama krvi. Posuši jo moramo najprej s soljo, pepelom ali tobakom, da popusti in šele potem odtrgati!

Mišje gnezdo v starih cerkvenih orglah

V neki cerkvi južno od Londona so se verniki že več mesecev prepirali z župnikom, protestantskim pastorem, zaradi orgel. Župnik je zahteval nove orgle, župljani so pa bili prepričani, da so stare še dobre in jim ni padlo niti na misel, da bi segli v žep in odšteli denar.

Preprič se je nadaljeval, dokler se ni dogodil med mašo nenavaden primer. Organist je pritisnil na tipko orgel, ki je le redkokdaj rabi in zrak, ki je prišilil iz baze, je prestrašil mislo župnika, ki se je bila vnezgleda v čevi. Miši so se razlezele na vse strani, pobožne pevke so jele bežati po koru in glasno vre-

ščati.

Pastor, ki je pravkar bral mašo, je izkoristil priliko in znova opozoril župljane, kako nujno potrebne so nove orgle. Zdal je bil še le ogenj v stihli Verniki so jezo zatrevali, da jim je pastor nalašč zagodel z miškami, samo da bi jih prišilil k denarnim prispevkom. Na lice mesta je prišla komisija in ugotovila, da je župnik nedolžen in da so hitreje, zaprte orgle res potrebne, da gredo v zaslužni pokoj. Župljani so se končno odločili, da orgle odstranijo, cerkveno petje pa bo poslej spremljal nov — harmonij...

Tudi kače spadajo med sladokusce

Kdo ne pozna domače mucke, kako se obiluzuje in zadovoljno prede, če smo jo posladkali z mlekom. V hlevu se tudi pri nas včasih vhitopi goz, nepridiprav, ki se spravi na kraljica vimeca in sosa mleko. Rimski pisec Plinij je pa že vedel povedati o kačah, ki se sladkajo s pitljimi jajci.

Da je to res, je zdaj odkrila filmska odprava v notranji Afriki. Zalotila je velike afriške gade, kako plezajo na drevesa od pitljivih gnezd in praznijo iz njih drobna jajčeca. Pri tem je postopanje kače vprav značilno. Žival polži svoj gobec pred jajce, odpre na široko žrelo in pogoltno celo jajce.

Nato si da »siloc«, jajce smukne dalje v goltanec in se tam zdrobi. Zadovoljna plazilka počuje tekočino, lupine se pa ustavijo pred zoženim vodom v žledec, od koder jih gad izhlajva na dan.

Operaterjem se je posrečilo, posneti več prizorov, med katerimi je posebno značilen naslednji. Gad je v velikem gnezdu sklenega orja hudi pospravljal precej zajeto jajce, ko je priletela samica. Z ostrim kljunom je orel vsakal gada in ga ubil. Ujeda je ubila požreznika, ki je uničil njen zarod še v zarodku, in ga vrgla čez skalovje...

Sestnajst milijonov neviht na leto

MOCNO NAELEKTRENO NEBO JE STRAH IN TREPET ZA POLJEDELCE IN VINOGRADNIKE.

Maj je tu in z njim prihajajo kmetovske skrbi, kaj bo letos z nevihtami, ko se nam po doseganju stanju vremena obeta suho in vroče leto. V zraku je kaj mola vlage, lepi, sončni dnevi se vrste z izjemno nekaj dni že od zgodnje pomladi. Ali bo v pozno pomlad in v vročih poletnih dneh močno naelektre-

no nebo prizaneslo sadju, polju in vinogradu, to je poglavna skrb naših marljivih obdelovalcev zemlje.

3060 vremenskih poslalj po vsem svetu je zbralo točne podatke o nastopanju neviht in prišlo do ugotovitve, da razsaja hudourni ne bo 16 milijonkrat na leto! Vsek dan je približno 44.000 neviht po svetu ali 1800 na uro!

Sveveda niso nevihte v vseh krajih naše zemlje enako razširjene, puščavski predeli stepe, nekatere obale južne Amerike in Afrike jih sploh ne poznajo. San Francisco v Kaliforniji je pač srečen kraj, ker pozna večjemu dve nevihti na leto. Na mrzlih tvečjih naše zemlje, na severu in jugu, niso v poletju naše nevihte. Na Islandu imajo le po eno nevihto v letu, v severni Škotski so nasteli v 10 letih le 15 hudi ur! Kaj takšnega bi si želel naš vinogradnik, ki mu lojkar trepeče srce, ko se ozira v temne oblake, ki prete s točo...

Najpogostejše nastopajo nevihte na Bata-viji, v Holandski Indiji, kjer pride na vsaki pet dni v letu dve nevihti. So tod kraj, kjer je le 40 dni v letu brez neurja! Pariz ima na leto 27,3, Barcelona 12,6 nevihtnih dni.

Pri nas, v srednji Evropi, nastopajo najpogostejše nevihte v juliju in avgustu, v Španiji v maju, v južni Italiji v septembru. V teku dneva se vrste nevihte največkrat med 12. in 18. uro, najmanj jih je zgodaj zjutraj, od 4. do 6. ure. Hudourni oblak napravi povprečno 30–40 km na uro, tako da minejo največje nevihte mimo nas v približno podolgi uri. Neurja se vlečejo v višini 1000 m in še več, opazovali so jih v Alpah celo preko 4000 m visoko. Na severu so nevihte mnogo manj naelektrene kakor v naših širinah, kjer se moramo velikanski množini prirodne sile pogostokrat čuditi.

Zrcalo tedna

Brind se je vneto zavzemal za enotno Evropo. Koliko je bilo takrat snehal! Zdal urejajo drugo Evropo, pa se nihče več ne smeje...

Najprej je donelo gesto: svoboda in čast, nato samoodloba naroda — zedenje vseh Nemcev. Zdal čujemo o življenjskem prostoru! Kje je meja?

Američani so izračunali, če bi se praske pri Cankulengu spremenile v vojno, bi po prvotnih izgubah na meji imeli doslej Rusi 250.000, Japonci pa 1.000.000 vojakov mrtvih.

Sloviti francoski odvetnik Moro Glatier je v obrambi večkratnega morilca Weidemannna poudaril, da ima njegov klient hudo črno, »svojevstno« vsem Germanom. Iz Berlina so mu odgovorili, da je »zlačenec univerzalnega židovstva«.

Nemčija, Italija in Japonska imajo četrtino manj zlate zaloge kakor mala Švica. Narodni dohodek Jugoslavije je znašal leta 1926. na prebivalca 5354 din, leta 1937. le 2875 din.

Trije nemški turististi so minule dni pluli z gumijevim čolnom po reki Krki od Knina do pomembne naše baze Šibenika.

V nepotosti zadnjih dni, ko so snubači držav prido na poslu, molci v evropski tisk obeti taburov na kaktih, upori, streljanja in podobnih senzacionalnih iz Rusije...

Japonci ne morejo priznati svojih porazov na Kitajskem samo zaradi tega, ker jim jih je prizadejal z njihove strani nepriznani Čang-kajšek.

Tokio je naslovil na ves svet apel, naj ne dobavljata Kitajcem orožja, ker bo potem mir v deželi hitro vzpostavljeno...

V delovni seziji je en sam človek v Rusiji obdelal z gosensčastim traktorjem 5238 ha zemlje, kar odgovarja delu 1673 ljudi in 37 konj.

V Kolim in njenih pritokih v Sibiriji je stokliko izločilo rib, da ne morejo čolni pluti po vodi...

Deficit v nemškem državnem proračunu je dosegel vsoto 725 milijard dinarjev.

»Najboljši nemški špijoni v slovenskih deželah so Slovani sami.« je dejal šef nemške špijunske službe, polkovnik Nikolski. »Po prvi prirodi nimajo Slovani niti dovolj nacionalne zavesti niti ljudske ponosa...«

V knjigi »O korporativni državi« piše Mussolini, da »živi v Italiji 3.943.000 ljudi, ki obdelujejo lastno zemljo.« Od celotne Italije, ki ima 44 milijonov ljudi, živi od neposrednega ali posrednega poljedelstva le 7.000.000 ljudi... Čigava je tedaj zemlja?

Za narodno prosveto, poljedelstvo, socialno politiko, narodno zdravje in fizično vzgojo naroda živijo Jugoslavi 11.22 odst. vsega proračuna ali 87.62 din na glavo... (Prosto po »Novi Riječi«)

Po ženi so prišli do slave in časti...

Brez idealnih ljubic bi mnogi sicer odlični možje utonili v pozabljenju

Staro je že pravilo, da postane žena slavna po nesmrtnih delih svojega moža. Beatrica je zaslovela po Danteju, lepa Lavra po Petrarku, Kristina Vulpis po Goetheju, Primiceva Julija po Prešernu...

So pa tudi žene, ki so v svojem visokem položaju in duševni vrednosti podpirale in nadkrilile moške ter jim pomagale do slave. Soprog gospe Curie, iznajditeljske radija, je pomagal ženi pri delu in si tako pridobil slavno ime, ki ne bo tako kmalu pozabljeno.

Gabriele D'Annunzio se ni toliko proslavil z »osvajanjem« Reke, kolikor s svojim puščavskim življenjem. Do slave ne bi prišel niti s svojim književnim delovanjem, če bi ga ne bila navdahnila slavna Eleonora Duse. Sloviti kipar Klinger se je moral za svoja krasna dela zahvaliti svoji Muzi Elzi Asenji, ki mu je pomagala do najvišje sfere umetnosti. Prepričana sama sebi je žvela ta plemenita žena na starost v skrajni bedi in umru v nekem prenočišču za sirote... Glasovit vrtuoz Toselli bi ostal nepoznan, če bi se ne bila zaljubila vanj

princesa Luiza Koburška, ki je kasneje imela zelo burno življenje. V ozveviti ljubezni te žene, ki je vzela za moža, je postal Toselli eden najpopularnejših umetnikov v Evropi.

Poslednji portugalski kralj Emanuel II. bi se, ko je bil izgnan s prestola, izgubil v svetu, če bi ne doživel ljubezenskega srečanja z vročerkno kurtizano, lepotic Gaby Dessly, ki je proslavila njegovo ime bolj kakor vse njegovo vladanje.

Preprosti madžarski ciganski primas, Rizo Jancsi, je romal s svojo kapelo po evropskih prestolnicah in željo aplavze, toda nihče se ni zmenil za njegovo ime. Ko je nekoč sviral v Belgiji, se je zaljuba vanj prekrasna princesa, Klara Chinay. Ta je vso svojo nežno mladost, lepoto in bodočnost položila pred črnookega cigana in odšla z njim po svetu. Jancsi je postal slaven, čeprav nenavaden zakon s princico ni dolgo trajal.

Grof Neipperg je bil tajni ljubimec Napoleonove druge žene Marije Luize. Boril se je v raznih bitkah, po cesarjevem padcu je 1. 1815. postal Luizin višji konjar in poveljnik parmske vojske. Kas-

neje ga je Marija Luiza imenovala za vrhovnega dvornega maršala in zunanje ga ministra, se 1821. poročila z njim in mu rodila dva sinova...

Lady Hamiltonova, hči preprostega kovača, se je znala preriniti do vojvodinje. Takratni don Juan si je štel v posebno čast, če so postali ljubavniki te strastne, prokrasno raščene ženske. Njenega moža, sira Hamiltona, se ne bi nihče spomnil, če bi ne bilo nje. Ona je bila njegova duša, njegovo vse. Po tajni ljubezni je slavnemu zmagovalcu pri Trafalgaru, Nelsonu, povila hčerko. Po smrti imaka se angleška vlada ni ozirala na njegove poslednje želje, naj skrbi za Hamiltonovo, ki je morala bežati v Francijo...

Zaključimo z anekdoto o slavnem Sokratu:

— Po čem je filozof Sokrat postal tako slaven?

— Jasno, po svoji filozofiji!

— Ni res, po svoji ženi Ksantipi. V Atenah je bilo mnogo filozofov, toda ena sama Ksantipa...

Sokolstvo

Sokolski tekmovalci prihajajo v Maribor

Savezne načelnikstvo je določilo za zadnje izbirne tekme za Pariz sledeče tekmovalce: Kujužnič Jožef (Subotica), Pristov Janez (Jesenice), Grile Konrad (Celje), Primožič Jože (Maribor), Forte Miro (Ljubljana), Merzlikin Dimitrije (Beograd), Gregorka Boris (Ljubljana), Stergar Miloš, Budja Jožef, Mihočević Rade (vsi Beograd), inž. Ivančević (Sombor), Bela Norbert (Maribor-Beograd). Navedeni tekmovalci predstavljajo najboljše, kar premore naša država v telovadbi.

Izbirne tekme bodo 7. maja ob pol 9. na verandi sokolskega doma (Union), ki bo za to nalašč pripravljena. Tekme bo vodil II. namestnik saveznega načelnika br. Kováč Ivan, kot sodniki pa bodo sodelovali br. Macanovič iz Zagreba, An-

tosiljevič iz Ljubljane in Štukelj iz Maribora. Štukelj je tudi določen za vodnika vrste. Sodiščo se bo po mednarodnem tekmovalnem redu. Publiko bo sprotil obveščena o vsaki znameniti, za kar bodo skrbeli posebne priprave in vsakdo si bo lahko znamke beležil v za to pripravljene tabele, ki se bodo delile obenem z vstopnicami.

Izmed 12 tekmovalcev bo izbrati 8. Po največjem številu točk poznavalcev bo borba za 8. mesto izredno napeta, ker je za to mesto nič manj kot 5 kandidatov.

Tekmovalci prispejo v Maribor 3. maja in bodo nato do tekme skupaj večali.

Tekma bo prva v tem obsegu v Mariboru in vzbuja že sedaj povsod veliko pozornost.

TELOVADNA AKADEMIJA POBRE-SKEGA SOKOLA

Preteklo nedeljo je bila v poboškem Sokolskem domu zelo uspešna telovadna akademija, na kateri je sokolska edinica pokazala uspehe svojega zimskega dela. Navzoče članice in številno občinstvo je pozdravilo starostar P. Požar, ki se je v toplih besedah zahvalil članstvu za njegovo vztrajno delo. Nato so se začela izvajanja posameznih točk, pri katerih sta sodelovali pevsko društvo Zarba in orkester Drave. Posamezne točke so izvajali člani, moški in ženski naraščaj ter moška in ženska deca. Kot zadnja točka je bil pozdrav zastavi. Po kon-

čani akademiji se je razvila v Sokolskem domu prigrizna in bratska društvena zabava. Treba je še pripomniti, da je bila akademija po zaslugi br. Bana zelo dobro pripravljena in da so bile vse točke zelo vzorno izvajane. Telovadci in telovadkinje so bili deležni vsega priznanja.

1. Sokolsko društvo Maribor I priredi 30. aprila bojno tekmovalstvo na letnem telovadišču s pričetkom ob 6. uri zjutraj. Ker bo to tekmovalstvo zelo zanimivo, vabimo vse sokolske pripadnike in ostalo cenj. občinstvo, da si to tekmovalstvo ogledajo. Vstop prost.

Sport

Sportna nedelja v Mariboru

Jutrišnja nedelja bo v Mariboru in mariborskem okrožju brez večjega sportnega sporeda. Na sporedu je le juniorski lahkoletski otvoreni meeting, ki bo ob 10. na Železničarjevem stadionu. Prireditelj je skoro 30 atletov. Ker se najboljši moči vključujejo iz vrst mlajših atletov, je pričakovati zanimivega tečenja in odličnih rezultatov.

Nogometaši jutri v Mariboru nimajo niti uradnih niti prijateljskih tekem. Zanimanje nogometu naklonjenega občinstva je osredotočeno na Kranj in Jesenice, kjer se bosta odigrali odlični povratni sešminalni nogometni tekmi v prvenstvu 4. NP-a Kranj-Maribor in Braistvo-GSK. Favorita sta oba kluba mariborskega okrožja, ki imata že majhen naskok, toda po zadnjih uspehih gorenjskih klubov moramo biti pripravljeni tudi na presenečenje.

Ze danes zvečer ob 20. bo na verandi Uniona zanimivo srečanje znaniborskih in zagrebških rokoborcev. Nastopila bo priznana dobro zagrebška »Croatia« proli »Maraton« v prvem nastopu tretjega kola borbe za državno prvenstvo moštev v rokoborbi. Ker bodo nastopile na obeh straneh res dobre moči, smemo pričakovati zanimiv rokoborski sport.

Prireditve bo tem privlačnejša, ker bo v njenem okviru padla tudi odločitev, kdo bo nastopil v rokoborski reprezentanci

proti Italiji dne 12. maja v Zagrebu v polletni kategoriji: Pircelj (Pekovski SK Maribor) ali Metzner (Croatia, Zagreb).

Celjski prvenstveni nogomet

V Celju sta na sporedu dve prvenstveni nogometni tekmi. Ob 13.30 bo na igrišču Olimpa juniorska prvenstvena tekma Olimpa-Atletik, ob 16.30 pa bo na istem igrišču drugorazredna prvenstvena tekma Štore-Borut.

s. Mariborski lahkoletski sodniki se napošajo za sodelovanje pri juniorskem lahkoletskem meetingu jutri ob 10. na stadionu Železničarjeva.

s. SSK Maribor obvešča vse mariborske sportne klube, da meeting 7. maja odpade radi prirediteljske Jadranske Straže.

s. SK Železničar bo gostoval jutri s kompletnim prvim moštvom v Murški Soboti proti SK Muri.

s. Tudi tekme SK Slavija-SK Celje jutri ne bo, tako da bomo jutri v Mariboru brez nogometnega sporeda.

s. Pekovski SK se pridno pripravlja za nastop proti bokarskem zagrebškemu SK Herkulesu, ki ga bo gostoval v Mariboru predvidoma koncem prihodnjega tedna.

Pomoč je tu!

Vsi, ki trpite

na kamnih v žolču, ledvicah, mehurju, pite

zdravilni DUBRAVKA - čaj

sestavljen v kem. farm. laboratoriju

lekarne Mra. Ph. IVA ANDRIJIČA v Mostaru

in prav kmalu boste rešeni teh neznosnih bolečin. Uspeh je zagotovljen po kratkem zdravljenju. Prihaja veliko zahval in priznanj — Skatlica 100 gramov z natančnim navodilom **din 30—**, tri škatlice **din 90—** v zavoju franko poština.

DUBRAVKA - čaj j dobite tudi v vsaki lekarni!

Reg. S. št. 14471 od 21. V. 1938

Mariborske drobne vesti

m. Padel je v delavnici in si zlomil levo nogo Stefan Lasbacher, nožarski vajenec iz Dogaš.

m. V Dravo pred stražniki. Pred stražnikom je pobegnil iz gostilne pri »Roži« neki neznan moški. Stražnik je stekel za njim po Siplavski ulici, ali na Pristanu se je neznanec pogajal pred njim v Dravo. Moški je dolgo plaval po Dravi, ki ga je zamašila nazaj proti mestu ter ga pred Bergotovo tovarno zanesla na plitvino. Stražniki so ga odpeljali na stražnico, kjer je neznanec povedal, da je 30-letni brezposelni mehanik Ivan Nedbalov iz Rušetka v Bolgariji. Povedal pa ni, zakaj se je zbal stražnika.

m. Popravite razdejane hodnike? Pri kopanju jam za nove telefonske kable je bilo razdeljanih po sredi mesta več asfaltnih hodnikov. Nastale jame so preprosto zasuli z gramozom, da človek na okroglih kamnih le s težavo nikoli ravno težje, nekaj pasantov pa je v temi celo že padlo. Razen tega se širita iz teh zasutih jam na vse strani prah in pesek. Zato bi radi vedeli, koliko časa bo ostala vsa ta nesnaga še po mestu in ali se ne bodo pokvarjeni hodniki takoj spet zalili z asfaltem? Menda ne bomo morali čakati do zime?

m. Tatvina kolesa. Ključavničarskemu pomočniku Francu Mateju je bilo z dvorišča neke hiše v Smetanovi ulici ukradeno 1600 din vredno kolo znamke »Adlere«.

m. Dve kolesarski nesreči. Mesarski mojster Iv. V. je podrl s kolesom na vogalu Strossmayerjeve ulice in Vodnikovega trga uradnico Marijo Gersakovo iz Koroske ceste ter jo teže poškodoval. — Delavec A. K. iz Počelohove pa je na Glavnem trgu podrl s kolesom 56-letno Francisko Klinerjevo, ko je hotela na dru-

go stran mosta. Ženska si je prebila zgornjo ustnico ter tako močno krvavela, da so jo morali prepeljati v bolnišnico.

m. Kolesar v voznika. Pred kolo upokojenega orožniškega narednika Jožefa Letonja iz Sv. Lenarta v Slovenskih goricah je skočil pred železniškim mostom na Pobrežju 40-letni hlapec Rudolf Gabrovec iz Zrkovc. Letonja je pri trčenju poglodal na cesto, pri čemer je padel tako nesrečno, da si je prebil levo kost ter se teže poškodoval po glavi. Letonja se je moral zateči v bolnišnico.

m. Tat je imel smolo. Krojaški mojster Alojz Grandalič iz Milnske ulice je našel večeraj na svojem kolesu v veži privezan 8 kg težak sveženj cinkastih palic. Zanesel jih je na policijo. Mojster domneva, da je neznan tat privezal ukradene cinkaste palice na kolo, da bi se z njegovim kolesom odpravil, pa ga je najbrže katerega stranka prepodila.

m. Umrlj v Mariboru in bližnji okolici: Kifman Hedvika, soproga juvelirja, 59 let; Schmid Ida, zasebnica, 82 let; Stolina 4; Lampe Roza, Kramberger Simon, zidar, 61 let; Krčevina, Aleksandra, 15 let; Milinari Ferdinand, vrtnar, 29 let; Ribniško selo 24, ubit na potu iz gostilne; Prištor Jožef, soproga trgovskega pomočnika, 37 let; Kacijanarjeva 53; Karpar Marija, vinčarka, 48 let; Meljski lih 18; Kremet Jožica, čerka delavke, 15 let; Milnska 35, Skaza Franc, želez. v pok., 83 let; Tržaška 82; Kapš Leopoldina, hči tkalca, 6 mes.; Siplavski prehod; Novak Marlin, strojevodja drž. žel. v p., 89 let; Gregorčičeva 20; Rahle Marija, zasebnica, 85 let; Gozdna 10; Skaza Marija, vdova po žel. 76 let; Tržaška 82; Pušnik Ivan, 76 let; Miklošičeva 2; Plohi Alojz, vinčar, 65 let; Studenci; Kozel F., žena mizarja, 33 let; Jadranska 21; Lešnik Neža, žena kovača drž. žel., 73 let; Studenci, N. p. v m.!

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

»Dovolj neumnosti« se je tedaj oglašal nadzornik in stopil bliže. »Kdo pa ste prav za prav?«

»Pilot tega letala.«

»Kdo?«

»Saj sem vam že povedal.« je vzkliznil Warren. »K sreči sem imel padalo s seboj.«

Te besede so gledalce zmedle. Vsi so se zgrnili okoli njega in začeli siliti vanj z vsemi mogočimi vprašanji. Nadzornik je z jezo kretljivo množico odstranil in prijel Warrenja za roko.

»Vi ste bil v tem letalu?« je vprašal. »Kako morete to dokazati?«

»Ali tole ni dovolj dober dokaz?« je dejal in pokazal svoje padalo. »Nikakšna tajnost se ne skriva za tem, gospod nadzornik, je nadaljeval. »Letel sem iz Pariza v London, pa se mi je letalo pokvarilo in sem ga moral prepustiti usodi. S padalom sem skočil iz njega in pristal na travniku, dva ali tri kilometre oddal.«

»Čestitam vam, da se vam ni nič zgodilo, gospod.« je rekel nadzornik. »Ali bi mi povedali svoje ime?«

»Clinton, Warren Clinton od Kraljeve letalske družbe v Croydonu.«

»O vas sem pa že slišal, gospod Clinton, je dejal nadzornik nekoliko prijazneje. »Eden naših najboljših pilotov ste, ali ne?«

»Takšne vrste, kakršne imenujejo pri nas a.s.e., se je nasmehnil Warren, »toda danes se nisem pokazal vrednega tega priimka.«

Požar je bil v trenutku pozabljen. Človek, ki se je iztrgal smrti in si rešil življenje s padalom, je po mnenju ljudi junač, ki ga je treba občudovati. In ljudje so ga občudovali. Sicer so pa njegovo ime po večini že od prej poznali.

»Srečen sem, da ste se tako srečno izmazali, gospod Clinton,« je rekel nadzornik s trdim glasom. »Ne morem pa razumeti tega, kako je mogoče, da vas prav nič ne zanima usoda vašega sopotnika.«

»Mojega sopotnika?«

»Da, gospod. On je ostal v letalu,« je dejal nadzornik. »Kdo pa se je vozil z vami? Vaš mehanik? Zakaj ni še on skočil s padalom? Ali ga mar ni imel?«

»Ne razumem, kaj govorite,« je vzkliznil Warren začuden. »Nobenega potnika nisem imel s seboj. Sam sem bil.«

Nadzornik ga je pogledal izpod čela. »Pravite, da niste imeli sopotnika?« je ponovil.

»Prav zanesljivo ne,« je vztrajal Warren. »To bom pa vendar vedel.«

»Kako si pa torej razlagate tole, gospod?« je vprašal nadzornik. Odvedel je letalca proti dogorevajočim ostankom letala. Warren je najprej brez pravega zanimanja pogledal v ogenj, nato pa je obstal kakor okamenel. Sredi umirajočega ognja je zagledal obrise napol zoglenega človeškega trupla.

TRETJE POGLAVJE.

Neznane v letalu.

Usoda, ki si je izbrala Warrenja za orodje, svojega dela ni opravila samo na pol. Človek bi mislil, da je imel mladi letalec za kratko noč že dovolj razburjanja, toda usoda je bila očitno prepričana o nasprotnem. Warren je najprej zardel, potem pa je prebledel. Nadzornik, ki ga je ves čas opazoval, je vse to videl.

Toda mladi mož je ostal neveren Tomažu. Dobro je vedel, da je bilo letalo prazno, ko je skočil s padalom. Zato mora biti tudi zdaj prazno. Te čudne oblike so samo plod sen v odsevih ognja. Nemogoče je, da bi bilo to človeško telo!

»No, torej? Kaj je, gospod?«

Warren se je zdrnil. Nadzornikov glas je bil rezek in odsekan. Warren je pogledal okoli sebe in zelo se je moral potruditi, da se je spet zbral.

»Človek bi res rekel, da je to človeško truplo. Pa ni mogoče. Sam sem bil v letalu.«

»Dobro premislite svoje besede, gospod,« ga je opozoril nadzornik.

»Kaj pravite?«

»Nekdo je našel smrt v tem letalu. Pravite, da ste letalo vodil vi in da ste si s skokom iz letala rešili življenje,« je dejal nadzornik. »Mislim, gospod Clinton, da je bil vaš padec precej hudi in da vam je malo zmešal spomin. Ko se boste odpočili, mi boste povedali, kdo je bil vaš sopotnik, in mi morda razložimo, zakaj je ostal v kabini letala.«

Nova slutnja, da je v veliki nevarnosti, se je polotila Clintona. Zdelo se mu je, da se pod njegovimi nogami odpira brezno in da ga skuša pogoltniti.

»Tu imam dve izjavi,« ki se ne ujemata z vašo,« je nadaljeval nadzornik. »Dve osebi sta dobro videli nesrečnika v kabini, toda plameni so bili tako hudi, da mu ni bilo mogoče pomagati in ga rešiti, če je bil še živ.«

(Dobro zbrati)

Ne vemo ne ure ne dneva . . .

V zadnjem času je »KARITAS« med drugim izplačala

cele zavarovalne vsote

ob smrti sledečih članov in članic:

Janiš Jurij, Zg. Vižinga 10, p. Marenberg;
Dr. Debevec Jože, Ljubljana, Zarnikova 17;
Beguš Ana, Britol 10, p. Podbrezje;
Dime Katarina, Depala vas 11, p. Trzin;
Toš Neža, Brengova 32, p. Sv. Anton v Slov. goricah;
Kunstelj Leopold, Podlog 31, p. Sv. Vid pri Planini;
Čec Martin, Brunska gora 6, p. Radeče;
Herbst Ivan, Boreci 28, p. Križevci pri Ljutomeru;
sostarici Alojzija, Murski vrh 31, p. Slat-Radenci;
Krulec Franc, Gotovlje 3, p. Zalec;
Draksler Slavka, Stražišče pri Kranju 6;
Hlastec Peter, Ponikva ob južni žel.;
Oglar Jožet, Sp. Loke 36, p. Lukovica;
Serdoner Franciska, Parizlje 23, p. Braslovce;
Pristošek Ivan, Kresnike 10, p. Store;
Vračko Evald, St. Ili v Slov. goricah 23;
Vengust Antonija, Celje, Gosposka 13;
Polončnik Anžej, Trbišče 58, p. Rogatec;
Zvonar Franciška, Stari trg 33, Slovenj Gradec;

Solar Brigita, Ljubljana, Japljeva 5;
Uršič Anton, Kal 5, p. Dobriče;
Hirschung Amalija, Slovenj Gradec;
Košnik Alojzija, Ljubljana, Bohoričeva 33;
Močnik Marija, Bistriški jarek 2, p. Muta;
Vrhnjak Jurij, Ravne 137, p. Šostanj;
Petric Janja, Zagreb, Maričeva 7;
Lotric Marija, Tržič, Na Blekah 3;
Vidic Ana, Ljubljana, Karlovska 9-1;
Močlar Uršula, Luče 46, p. Višnja gora;
Strovs Ana, Sv. Marko 15, p. Trbovlje II;
Martinič Alojzija, Brezje 70 na Gor.;
Ogrinc Franc, Jesenca 19, p. Rače;
Skobe Jožef, Radeče 188;
Ravnik Lovrenc, Javornik 55;
Alt Antonija, Leskovec 8, p. Črešnjavec;
Hubman Helena, Maribor, Meljska 31;
Stromajer Marija, Ljubljana, Središka 12;
Vidmar Alojzija, Ljubljana, Celovška 96;
Voda Katarina, Ljubljana, Medvedova 8;
Hodnik Anton, Zg. Gortina 10, p. Muta;
Paternel Franc, Ziri 25;
Mura Mila, Mirna peč 30;
Janšovec Alojzija, Črešnjenci 37, p. Gor. Radgona;

Stegnar Marija, Tržič, Dolinska 5;
Petek Marija, Ptuj, Mestni vrh 48;
Zalaznik Draga, Ljubljana, Poljanska 16;
Zaplata Feliks, Gradec 62, p. Lifiša.

Dvojno zavarovalno vsoto je izplačala KARITAS ob smrti sledečih zavarovancev:
Sedej Marija, Bistrica 43, p. Tržič, ki si je pri padcu zlomila tilnik;
Leskovec Josip, Ljubljana, Miklošičeva 7, ki je umrl zaradi poškodbe na glavi.

Brezplačno sozavarovalno vsoto je KARITAS izplačala ob smrti sledečih sozavarovanih otrok:

Prevodnik Katarina, Virlog 14, p. Školja Loka;
Jeraj Marija, Zapoge 10, p. Smlednik;
Novšak Zlata, Koroška Bela 28, p. Javornik;
Javoršek Bogdan, Domžale, Rojska c. 19.

V mesecu januarju in februarju se je prijavilo pri »KARITAS«

2147

novih zavarovancev.

3790

»KARITAS«

POSJOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM

Z. Z. O. J.

TELEFON 21-08 L

Deležna glavica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Daje posojila na vknjižbo in na menice pod najugodnejšimi pogoji.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru — Vse hranilne vloge so proste in se izplačujejo neomejeno!

KNJIGARNA

v večjem mestu Slovenije išče izvežbanega, inteligentnega knjigarja pomočnika neporočenega, po možnosti slovenske narodnosti, starost 20—30 let. Poleg znanja obvlada jezika se zahteva obvladanie nemščine. Lasiročno pisane ponudbe s prepiši spričeval in navedbo predložene brazbe pod »Knjigarsko anononem zavodu Sax. Maribor.

POHŠTVO

izdelke naših najboljših mojstrov, v veliki izbiri kupite najugodnejše v zalogi pohištva združenih mizarjev 2282 Maribor, Vetrinjska ul. 22

Tovarniška zaloga lustr in sve-tilk. **Tovarniške cene.** Sve-tilke za nočne omare od din 59.—, lustr 3 ročni od 135.— naprej. **Elektro n.š. l. acije** proračuni in načrti brezplačno.

Elektro-Sinič
Maribor, Meljska cesta 1

Oglašujte!

Kolesa

različnih znamk proda po-ceni in na mesečne obroke

à din 100.—

mehanik

DRAKSLER
Vetrinjska ulica 11

Spomnite se CMD!

Objava!

Po soglasnem oblastno pri-znamem sklepu mojstrov in mojstrinj so določene za

traine kodre

brezizjemno in edino slede-če obvezne minimalne cene:

v mestu . . . din 80—
na periferiji . . . din 70—
v okolici . . . din 60—

Nikdo naj ne skuša doseči nižjih cen, ker bi imel moj-ster, ki bi postregel ceneje, obilo neprijetnosti in skode

Združenje
brivcev in trizerjev

Edino INFICIN

omamlja popolnoma in trajno ZOHAR-JE, RUSE, BUBE in ŠČURKE in vse ostale kuhinjsko golazen. Ako ne ko-risti — vrnem denar! Orig. doza 15.—, ovoj din 6.—. **PO POSTI.**
LEKARNA KRAJČEVIČ, VUKOVAR

Otvoritev trgovine!

P. n. občinstvu vjudno sporočam, da na-novo odprem trgovino z dobro sortiranim raznim blagom. Špeceenje, galantejno, po-sodo, perilom itd.
Postregel bom cenj. odjemalcem vedno le s svežim blagom-po najnižjih cenah.
Se priporočam 3838

J. Babič

Pobrežje, Zrkovska 41 (v hiši Karner)

SETA
VLOŽEK

varuje noge, čevlje in nogavice

Razglas

Mestna podjetja Maribor razpisujejo za pošiljke svojih podjetij izvrševanje ca-rinsko-posredniških in specijalnih po-slov.

Podrobne informacije dajo Mestna pod-jetja Maribor, Orožnova ulica 2/L, kjer naj se oddajo tudi ponudbe do 8. ma-ja 1939.

MESTNA PODJETJA
MARIBOR.

Ordavite uživajte.

rešite se revme in sličnih nadlog v Varaždinskih Toplicah. Eden dan Vas stane z vsemi pristojbinami in kopeljo okoli din 65.—, za državne uradnike in upokojence še ceneje. Prospekte pošilja uprava kopališča

Varaždinske Toplice

Čenjenemu občinstvu naznanjam, da sem pre-zvel in na novo preuredil

gostilno „Pri jelenu“ Meljska c. 22

Točil bom najboljša vina, ležak pivo, preskrbljeno bo vedno za dobro jedajo. Priporočam se za obilen obisk

Ivan Robek

KARO ČEVLJI za pomlad in poletje

Bogata izbira - zmerne cene

PARKETE

HRASTOVE, BUKOVE ter JAVORJEVE v vseh merah nudi in polaga po strokovno izvežbanih polagalcih

REMEC-Co., KAMNIK-DUPICA

Zastopnik: inž. C. R. LUCKMANN
Maribor, Prešernova ulica 4

Kolodvorska brivnica

bo na novo otvorena s 1. majem.
Odprija bo tudi vsako nedeljo in praznik od 1/2 8-14 ure.

Priporoča se

Fran Novak

Čemu trpite...

bolečine od KURJIH oces in trde kože na podplatih? Dosedanji TRIUMFI doseženi na uspešnem pokončevanju KURJIH oces in trde kože na podplatih. Vam jamčijo, da se boste te nadloge tudi VI brez OPERACIJE in brez bolečin rešili, če zahtevate v apoteki ali drogeriji BURGIT obliž proti kurjim ocesom za din 4.—, dvojni din 7.—; za podplate priporočamo večjega za din 5.—, dvojni din 9.—. Razpošilja: BURGIT, G. Z., Novo mesto, drav. ban. 3809

Zahvala

Tem potom izrekam iskreno zahvalo gospodu dr. Lutmanu, primariju splošne bolnišnice v Mariboru, za požrtvovalno zdravljenje mojega moža g. Mirka Abramoviča.

3819

Emica Abramovič

Da preprečimo napačne razlage, sporočamo cenj. odjemalcem, da prenašamo postopoma samo svojo

prodajo mineralnih oli iz Vetrinjske ulice 18 v svojo trgovino v Aleksandrovi cesti 44.

Prosimo cenj. odjemalce, da nam ohranijo tudi v bodoče svojo naklonjenost. 3773

KEMINDUSTRIJA dr. z. o. z.

Vsak poročni par

se s pravico veseli na zakon, če se zaveda, da bo njegovo stanovanje opremljeno z lepim in dobrim pohištvom od trdke

Ivan Klančnik, Maribor, Mejna ul. 6, tel. 23-19

Mi ne silimo k nakupu!

Veselite nas bo, ako Vam smemo pokazati naše najmoderneje vzorce blaga za v omladanske oblike

MANUFAKTURA J. ROŽAJ
Maribor, Aleksandrova 16

La May

12 45301-2504
Za lepe dneve najcenejši in najkvalitetnejši otroški čevlji s gumastim podplatom. Otroški Din 12. 15.—, ženski 19.—, moški Din 25.—

19 40821-7083
Otroške sandale iz močnega platna prožnega podplatom in z zapenjenjem.

35 5061-44504
Fina otroška upogibljiva sandala s okrasnim in z zlatim, Fridnim otrokom za pomlad.

25 25435-8405
Udobni čevlji iz močnega angleškega platna, s gumastim podplatom in peto.

Princesa 25
Princesa — tanka in močna vrhunska nogavica. Zadošča bo očemu vsake dame.

59 34685-1139
Elegantni, lahki in udobni čevlji iz finega modrega, rdečega ali belega platna. Zelo primerni za odmor nog.

59 3985-15176
Udobnost v prvi vrsti! Lahke in udobne sandale iz finega usnja, moderne izrezane. Za sončne dneve.

59 3005-46121
Okusni ženski čevlji iz boka, za lepe pomladne dneve s usnjanim podplatom in nizko peto.

99 3005-46157
Novi pomladni modeli! Moderni ženski čevlji iz finega rjavega boka s kombinacijo semih. Trpčni, prikladni za pomladno sprehajanje.

129 3030-24674
Moški lahki nizki čevlji z olivom, izdelani iz finega usnja, okrašeni s izrezi in s usnjanim podplatom.

59 38697-2278
Elegantne moške sandale izdelane iz močnega angleškega platna s prožnim podplatom. Z okusnimi izrezi nudijo nogam udobnost in dovolj zraka.

59 2967-42000
Lahke moške usnjene sandale s crepp podplatom. Luknice na prednjem delu čevlja dajejo nogi dovolj zraka.

79 8767-04680
Zelo udobne moške upogibljive sandale iz mehkega usnja, s usnjanim podplatom in peto.

99 8927-44683
Elegantni čevlji, gospodski za polje, iz finega ali črnega usnja ali iz usnja, okrašeni s lakiranimi, s usnjanim podplatom.

Rata

METAL-BOX 45

Z VLOZENIM RUMENIM SITOM IN 2 BRILJANTNIMA ISKALCEMA.

JAKO OSTRI POSNETKI
IDEALNA KAMERA ZA ZAČETNIKE

Uporabljajte AGFA-ISOCROM film.

din **75.-**

DOBI SE V VSEH FOTO-TRGOVINAH

RANILNICA DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna nalozba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravske banovine s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vsa v denarne stroke spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na takoli račun po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, prej Južnoštajerska hranilnica